

Edebiyat - Tarih ve Din İlişkisi - Türk Edebiyatının Ana Dönemleri / Türkçenin Tarihî Gelişimi

1. Edebiyat, hangi konuya değinirse değinsin o konuyu kendi ilgi alanına katan bilim dallarıyla yarışamaz. Tarihî bir olayı işleyen bir edebî metin, bir tarih makalesine bilgi açısından denk olamaz. Edebiyat ürünleri bilimsel bir tarih eseri kadar güvenilir de değildir. Sanatkârların amacı, okurlarını etkilemek, onlarda “güzellik” duygusu uyandırmaktır sadece. Hiçbir okur da bir edebî eseri tarih kitabı gibi eline alıp okumaz.

Bu parçayla ilgili,

- I. Edebiyat, en çok tarih bilimiyle ilişkilidir.
II. Estetik kaygı, edebî eserlerin çıkış noktasını oluşturur.
III. Yazar ve şairler eserlerinde tarih biliminden yararlanırlar.

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III.
D) I ve II. E) II ve III.

2. Bu alfabe, Türklerin Göktürk alfabesinden sonra ve Arap alfabesinden önce kullandıkları alfabedir. İlk İslami ürünler Türklerin bu alfabeyi kullandıkları (6-13 yy.) dönemde kaleme alınmıştır. Yusuf Has Hacib'e ait ilk siyasetname'nin bir nüshası da bu alfabeyle yazılmıştır. Dil, edebiyat ve kültür tarihimiz bakımından oldukça önemli olan bu eserde Yusuf Has Hacib, ideal bireylerden oluşan bir toplum ve devleti konu alır.

Bu parçada sözü edilen alfabe, Yusuf Has Hacib'e ait eser ve bu eserde kullanılan dilin tarihî dönemi aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Latin / Nutuk / Yeni Türkçe
B) Soğd / Altun Yaruk / İlk Türkçe
C) Uygur / Kutadgu Bilig / Eski Türkçe
D) Kiril / Oğuz Kağan Destanı / Ana Türkçe
E) Arap / Dede Korkut Hikâyeleri / Orta Türkçe

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisi edebiyatın din ile ilişkisini gösteren bir açıklama içermektedir?

- A) Şehname'de Efrasiyab adıyla geçen Alp Er Tunga, MÖ 9. yüzyıla kadar devam eden Saka Devleti'nin hükümdarıdır.
B) Manas Destanı, Kırgızların Kalmuklar, Çinliler, Uygurlarla yaptıkları hürriyet mücadelesini derin bir vatan ve millet sevgisiyle dile getirir.
C) Evliya Çelebi'nin gezip gördüğü yerleri ve şahit olduğu olayları konu alan on ciltlik Seyahatname'si Türk kültür tarihi bakımından oldukça önemlidir.
D) Saltukname, yeni toprakların yurt hâline getirilmesi ve Müslümanlaştırılması konusunda yazılan Battalname ve Danişmentname türünden bir halk hikâyesidir.
E) Göktürk Kitabeleri'nde toprak bütünlüğünü sağlama ve devlet düzenini kurma, güçlü bir Türk milletinin varlığını devam ettirme ülküsü olarak işlenmiştir.

4. ... Türk milleti için gece uyumadım, gündüz oturmadım kardeşim Kül Tigin ile iki şad ile ölesiye bitesiyeye çalıştım... Ondan sonra, Tanrı yardım ettiği için, ölecek milleti dirilttim, çıplak milleti giydirdim, yoksul milleti zengin ettim, az milleti çok ettim. Başka milletlerden daha iyi kıldım... Türk-Oğuz Beyleri ve milleti, iştin! Üstte gök çökmedikçe, altta yer delinmedikçe Türk milleti, senin devletini ve töreni kim yıkıp bozabilir?

Bu edebî metin, edebiyatın hangi bilim dalıyla doğrudan ilgisini göstermektedir?

- A) Tarih B) Sosyoloji C) Psikoloji
D) Felsefe E) Dil bilimi

5. Orhun Abideleri, Türklerin bilinen ilk alfabesi olan Göktürk alfabesi ile II. Göktürk Devleti Dönemi'nde dikilmiş mezar taşlarıdır. Bulundukları tarihte Türk tarihinin ilk yazılı belgeleri olarak kabul edilen kitabelerin en önemlileri Tonyukuk (716), Kül Tigin (732) ve Bilge Kağan (735) adına dikilmiştir.

Bu parçada sözü edilen ürünler Türkçenin hangi dönemine aittir?

- A) İlk Türkçe B) Ana Türkçe C) Eski Türkçe
D) Orta Türkçe E) Yeni Türkçe

Edebiyat - Tarih ve Din İlişkisi - Türk Edebiyatının Ana Dönemleri / Türkçenin Tarihî Gelişimi

6. Aşağıdakilerin hangisi İslamiyet öncesi Türk edebiyatının bir özelliği değildir?

- A) Gök Tanrı inancının etkileri görülür.
- B) Dil, yabancı dillerin etkisinden oldukça uzaktır.
- C) Şiirlerde nazım birimi dördlük, ölçü hece ölçüsüdür.
- D) Türkçenin bilinen ilk sözlüğü bu dönemde kaleme alınmıştır.
- E) Yazılı ve sözlü edebiyat şeklinde iki koldan gelişimini sürdürmüştür.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlışı vardır?

- A) Halk edebiyatında kullanılan dil, halkın kullandığı sade Türkçedir.
- B) Divan edebiyatında Arapça-Farsça sözcük ve tamlamalar sıkça kullanılır.
- C) İslamiyet öncesi Türk edebiyatı halk ve divan edebiyatı olmak üzere ikiye ayrılır.
- D) Batı etkisinde gelişen Türk edebiyatının oluşumunda Tanzimat Fermanı'nın ilanı etkili olmuştur.
- E) Türk edebiyatının dönemlerinin belirlenmesinde kültürel değişim de göz önünde bulundurulmuştur.

8. Türklerin tarih boyunca kullandığı alfabelerden biri de ---- alfabetesidir.

Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A) Kök Türk B) Uygur C) Arap
- D) Sümer E) Latin

9. Aşağıdakilerden hangisi Karahanlılar zamanında yazılan eserlerden biri değildir?

- A) Kutadgu Bilig B) Divan-ı Hikmet
- C) Atabetü'l Hakayık D) Divanü Lügâti't-Türk
- E) Risaletü'n Nushiyye

10. Üze kök tengri asra yağız yir kılındukda iki ara kişi oğlu kılınmış. Kişi oğlında üze eçüm apam Bumin Kagan, İstemi Kagan olurmuş. Olurupan Türk budunung ilin törüsin tutabirmiş, itibirmiş. (Üstte mavi gök, altta kara yer yaratıldığına ikisi arasında insanoğlu yaratılmış. İnsanoğulları üstüne atalarım Bumin Kağan, İstemi Kağan hükümdar olmuş. Hükümdar olup Türk milletinin ilini, töresini tutmuş, düzenlemiştir.)

Bu parça aşağıdaki dönemlerin hangisine ait olabilir?

- A) Geçiş Dönemi
- B) Yazılı edebiyat
- C) Sözlü edebiyat
- D) İslami Dönem
- E) Tanzimat Dönemi

11. Sen ki son ehl-i salîbin kırarak savletini,
Şarkın en sevgili sultânı Salâhaddîn'i,
Kılıç Arslan gibi iclâline ettin hayran...
Sen ki, İslâm'ı kuşatmış, boğuyorken hüsrân,
O demir çemberi göğsünde kırıp parçaladın;
Sen ki, rûhunla beraber gezer ecrâmı adın;
Sen ki, a'sâra gömülse taşacaksın...Heyhât,
Sana gelmez bu ufuklar, seni almaz bu cihât...

Bu parça aşağıdaki bilim dallarından hangileriyle doğrudan ilişkilidir?

- A) Tarih ve din B) Coğrafya ve halk bilimi
- C) Sosyoloji ve dil bilimi D) Psikoloji ve psikiyatri
- E) Felsefe ve hukuk

12. Sagu (Eski Türkçeyle) (Günümüz Türkçesiyle)

Alp Er Tunga öldi mü?	Alp Er Tunga öldü mü?
Isız ajun kaldı mu?	Kötü dünya kaldı mı?
Ödleğ öçin aldı mu?	Zaman öcünü aldı mı?
Emdi yürek yırtılır.	Şimdi yürek yırtılır.

Aşağıdakilerden hangisi İslamiyet'in kabulünden önceki döneme ait bu dördlükten çıkarılamaz?

- A) Nazım birimi dördlüktür.
- B) Ölüm teması işlenmiştir.
- C) Yarım uyak tercih edilmiştir.
- D) Hece ölçüsüyle söylenmiştir.
- E) Ağır ve sanatlı bir dil kullanılmıştır.

Yazım Kuralları ve Noktalama İşaretleri

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde virgül yanlış kullanılmıştır?

- A) Medeniyet insana inceliği veriyor, karşılığında içtenliği alıyor.
- B) Eğitim insan hayatının her safhasına yayılmış, bir süreçtir.
- C) Bütün insanlar iyilik yapmaya, kötülükten kaçınmaya eğilimlidir.
- D) Tek başına kimse mutlu olamaz, mutluluk ancak başkalarıyla yaşanır.
- E) Filozoflar varlığı, yaşamı bir bütün olarak ele alır ve açıklamaya çalışır.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ses olaylarıyla ilgili bir yazım yanlışı vardır?

- A) Bilmiyorum, demek ilimdendir.
- B) Mantık bilmiyenin ilmine güven olmaz.
- C) Ya bir yol bul ya bir yol aç ya da yoldan çekil.
- D) Bilgi içinde boğulmamıza rağmen bilgi açlığı çekiyoruz.
- E) Ben, bilmediğimi bildiğim için diğer insanlardan farklıyım.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yay ayraçla belirtilen yere diğerlerinden farklı bir noktalama işareti getirilmelidir?

- A) Türkçe () İngilizce, Fransızca ve İspanyolca gibi bir dünya dilidir.
- B) Faruk Sümer () Köroğlu'nun 17. yüzyılda Anadolu'da yaşayan bir halk ozanı olduğunu söyler.
- C) Dergâh () 1921-1923 yıllarında yayımlanan bir sanat ve edebiyat dergisidir.
- D) Tanzimat () Servetifünun ve Cumhuriyet devirleri ayrı ayrı özelliklere sahiptir.
- E) Çin () Fars ve Arap kaynaklarında Türk destanlarına ait parçalar bulunmaktadır.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "da, de" bağlacının yazımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) Şanlıurfa'ya gelenlerin mutlaka uğradıkları yerlerden biri de Balıklı Göl'dür.
- B) Dinleme becerisi, belki de konuşma becerisinden çok daha önemli bir beceridir.
- C) Edebiyatın bireye ve topluma hizmetle de yükümlü olduğunu söyleyebiliriz.
- D) Çirkine dayanılıyor da nedense bir şeyin sonradan çirkinleştirilmesine dayanılmıyor.
- E) Felsefe gibi bilimde sağlam, güçlü, dirençli, aydınlık kafalar ister.

- 5.** Bir gün Nasreddin Hoca eşeğini kaybetmiş. Köşe (.) bucağ
I
ararken eşeğini bir yandan da türkü söylüyormuş. "Hoca! Bizim bildiğimiz (.) insan yitirdiği eşeği böyle türkü söyleye-
II
rek değil (.) ağlaya ağlaya arar." demişler. Hoca türküyeye
III
ara verip (.) "Son umudum şu dağın ardında." demiş. "Orada
IV
da bulamazsam (.) o zaman görün bendeki figanı."
V

Bu parçada numaralanmış virgüllerden hangileri doğru kullanılmıştır?

- A) I ve II. B) I ve V. C) II ve III.
- D) III ve IV. E) IV ve V.

- 6.** Anadolu'da gelişen Türkçe; komşuları ile kültür, dil, ticaret, siyaset, din kardeşliği gibi yönlerden etkileşmiştir. Osmanlı kültürü doğu komşusundan Farsça, güney komşusundan da Arapça kelime almış, bu komşularına Türkçe kelime vermiştir. Her iki dil de Arapça ve Farsça büyük kültür dilleridir.

Bu parçada yay ayraç içine alınması gereken ifade aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Türkçe kelime B) kültür, dil, ticaret
- C) güney komşusundan D) Arapça ve Farsça
- E) Osmanlı kültürü

Yazım Kuralları ve Noktalama İşaretleri

7. Radloff () 1866 yılında yayımladığı ilk eserinin ön sözünde Türkçe için () Yeryüzündeki hiçbir dil Türkçe kadar geniş sahalara yayılmış değildir () () der ()

Bu cümlede yay ayrıçla belirtilen yerlere sırasıyla aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangileri getirilmelidir?

- A) (;) (:) (.) (,) (.)
B) (;) (") (.) (!) (.)
C) (,) (") (") (.) (.)
D) (,) (-) (,) (-) (.)
E) (,) (") (.) (") (.)

8. (I) Ömer Seyfettin 28 Şubat 1884'te Gönen'de doğdu. (II) İzmir ve Makedonya'da görevliyken yazdığı şiir, öykü ve makaleler Rumeli gazetesinde yayımlandı. (III) 1911'de Selanik'te Genç Kalemler dergisini çıkardı. (IV) 1914'te Kabataş Lisesi'ne edebiyat öğretmeni olarak atandı. (V) 6 Mart 1920'de İstanbul'da yaşamını yitirdi.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım yanlışlığı yapılmıştır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözün yazımı doğrudur?

- A) Dede Korkut Hikâyeleri'nin 15. Yüzyılda yazıya geçirildiği bilinmektedir.
B) Divanü Lügâti't-Türk, Türkçenin bilinen ilk sözlüğü ve dil bilgisi kitabıdır.
C) Orhun Abideleri, Göktürk Alfabesi'nin kullanıldığı ilk yazılı ürünlerdir.
D) Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde süreli yayınlar 2 Ekim 1940'da başladı.
E) 1950'de doğu Türkistan'da mağaralarda binlerce Uyurca metin bulundu.

10. (I) Amasya; ilgi çekici tarihî, yöresel lezzetleri ve doğal güzellikleriyle hem İç Anadolu hem de Karadeniz kültüründen harmanlanmış keyifler sunuyor ziyaretçilerine. (II) Tarihin girintili çıkıntılı yolculuğuna, MÖ 4000'li yıllarda başlamış bu şehir. (III) Yeşilırmak'ın bereket getirdiği topraklarda lezzetlerini kültürel mirasıyla harmanlayarak kuruyor sofralarını. (IV) İsmiyle anılan kale, şehrin kuzeyinde bulunan Harşane Dağı adlı dik kayalıklar üzerinde kurulmuş. (V) Hazeranlar Konağı Etnografya Müzesi de 1865 yılında dönemin defterdarı Hasan Talat efendi tarafından inşa ettirilmiştir.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde özel isimlerin yazımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

11. Dede Korkut Kitabı'nda ailede sonsuz bir şefkatin, felaketler karşısında gevşemez bir bağlılığın, yüksek bir şeref ve namus anlayışının bulunduğu görülmektedir.

Bu cümledeki virgölün kullanımı aşağıdakilerin hangisinde doğru açıklanmıştır?

- A) Ara sözü belirtmiştir.
B) Sıralı cümleleri ayırmıştır.
C) Tekrar edilen kelimeleri vurgulamıştır.
D) Kelime gruplarını ayırmıştır.
E) Yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmiştir.

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisi yazım ve noktalama bakımından doğrudur?

- A) Doğu-batı çatışmasının çözüldüğü noktadır bence İstanbul.
B) Unutmayalım ki sevmenin bin türlü vardır, sevmemenin bir!
C) Sosyal psikoloji bireyin sosyal çevre içinde ki davranışlarını inceler.
D) Bir çok huzursuzluklara rağmen ben yaşadığım devirden memnunum.
E) Seviyorum ya da seviliorum, öyleyse varım, diyebilmektir var olmanın özü.

Hikâye - Halk Hikâyesi - Dede Korkut Hikâyeleri - Mesnevi

1. Ünüm anla, sözüm dinle Bay Büre Bey,
Yüce Tanrı sana bir oğul vermiş, bağışlasın!
Ağır sancak götürdüğünde Müslümanlar arkası olsun!
Karşı yatan karlı dağlardan aşıt versin!
Kanlı kanlı sulardan geçer olsa geçit versin!
Kalabalık kâfire girdiğinde
Ulu Tanrı senin oğluna fırsat versin!

Bu parça aşağıdaki eserlerden hangisinden alınmıştır?

- A) Dede Korkut Hikâyeleri B) Oğuz Kağan Destanı
C) Divanü Lügâti't-Türk D) Battalname
E) Makalat

2. – Gidiyor musun?

– Gidiyorum ya, işimi tükettim.

O zaman gördü ki küçük çocuk, memleketlisi, minimini yavru ağlıyor... Sessizce, titreye titreye ağlıyor. Yanaklarından gözyaşları birbiri arkasına nasıl acele acele, sarsıla çarpışa dökülürse öyle, bağrının sarsıntılarıyla yerlerinden oynayarak pırlıl pırlıl akıyor.

– Ağlama be! Ağlama be!

Eskici başka söz bulamamıştı. Bunu işiten çocuk hıçkırık hıçkırık, katıla katıla ağlamaktaydı; bir daha Türkçe konuşacak adam bulamayacağı için ağlamaktaydı.

– Ağlama diyorum sana! Ağlama!

Bunları derken onun da katı, nasırlaşmış yüreği yumuşamış, şişmişti. Önüne geçmeye çalıştı ama yapamadı; kendisini tutamadı; gözlerinin dolduğunu ve sakallarından kayan yaşların Arabistan sıcağıyla yanan kızgın göğsüne bir pınar sızıntısı kadar serin, ürpertici döküldüğünü duydu.

Bu parça aşağıdaki metin türlerinin hangisinden alınmıştır?

- A) Hikâye B) Manzum hikâye
C) Halk hikâyesi D) Mesnevi
E) Masal

3. (I) Türk edebiyatının destan geleneğinden halk hikâyeciliğine geçiş dönemi eseri olan Dede Korkut Hikâyeleri, Türk boylarının Kafkasya ve Azerbaycan yörelerindeki yerleşme, yurt kurma ve akınlarını konu alır. (II) Kitabın asıl adı "Kitâb-ı Dedem Korkud alâ Lisân-ı Tâife-i Oğuzân"dır. (III) Dede Korkut, Oğuz boylarının destanlaşmış hikâyelerini derli toplu bir biçimde aktaran bir anlatıcıdır. (IV) Ağır ve sanatlı bir dili olan Dede Korkut Hikâyeleri'nin tamamı düzyazı biçimindedir. (V) Dede Korkut'un anlattığı bu hikâyeler, ancak XV. yüzyılda yazıya geçirilebilmiştir.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlışı vardır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

4. - - - -, anlatılması sayfalar tutacak uzun hikâyeleri dile getirir. Aşk, kahramanlık konularıyla dinî, ahlaki ve felsefi öğretilerin işlendiği bir nazım biçimidir. Kafiyesine yüzlerce, binlerce eş kelime bulmayı kaldıramayacak geniş çaplı eserler için başvurulacak tek nazım şeklidir.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Kaside B) Mesnevi C) Gazel
D) Şarkı E) Tuyuğ

5. Gerçek ya da gerçeğe yakın olaylar anlatılır. Geleneksel bir içeriği olan, kuşaktan kuşağa sözlü olarak aktarılan halk edebiyatı ürünlerindendir. Genellikle aşk ve kahramanlık konularını işler. Kişilerin olağanüstü özellikleri oldukça sınırlıdır. Belirli anlatıcıları vardır. Bu kişiler genellikle meddahlardır. Nazım-nesir iç içedir. Kerem ile Aslı, Ferhat ile Şirin, Arzu ile Kamber örneklerinden birkaçıdır.

Bu parçada tanıtılan yazı türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hikâye B) Halk hikâyesi
C) Masal D) Destan
E) Efsane

Hikâye - Halk Hikâyesi - Dede Korkut Hikâyeleri - Mesnevi

6. - - - -, klasik Türk edebiyatında, Batılı anlamdaki hikâye ve roman türünü temsil edebilecek bir nazım biçimidir. Konu alanlarının oldukça geniş bir yelpazeye sahip olması ve beyit sayılarının herhangi bir kısıtlamaya tabi tutulmaması nedeniyle çeşitli olay ve hikâyelerin anlatımı için oldukça uygundur. En çok tercih edilen konular klasik aşk hikâyeleridir. - - - - işte bu tür hikâyelerden biridir. Fuzuli, Arap ve Fars edebiyatlarında pek çok örneği olan bu hikâyeyi kendine has dil, üslup ve kurgu özellikleriyle kaleme almıştır.

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

- A) Gazel - Kerem ile Aslı
- B) Semai - Ferhat ile Şirin
- C) Kaside - Arzu ile Kamber
- D) Destan - Yusuf u Züleyha
- E) Mesnevi - Leyla ile Mecnun

7. Elli yıldır yanaram hicrin ile
Şimdi buldum seni düştün ele
Zelha eder ya sanem anla hâlim
Aşık oldum göynürem tutgıl elim

Tursa otursa Yusuf'u söylenir
Kanda kim varsa anı zikreyle

Zeliha köşkten bakar görür anı
Çağırır feryadeder göynür canı

Bu dizelerden yola çıkarak mesnevi nazım biçimiyle ilgili,

- I. Konu bütünlüğü yoktur.
- II. Beyit nazım biçimiyle yazılır.
- III. Aruzun kısa kalıpları kullanılır.

çıkarımlarından hangisine ulaşamaz?

- A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III.
- D) I ve II. E) II ve III.

8. Ashab-ı kibar:

– Bari burada İmam Ali'nin gözleri sağlam olsaydı. Bizim ordumuza yardım ederdi, dediler. Çok üzüldüler. İslam askeri gece orada konakladı. Sabah olunca hazırlık yapıp savaş meydanına yöneldiler:

Beyit:

Yine altın elbise oldu zamana
Güneş yürüdü asumana

Cihana rahmet her türlüşü saçıldı
Sabah oldu, karadan ak seçildi

Yine yiğitler meydana geldi
Mumun ateşine pervane yandı

Gaziler, atlarına bindiler, saf hâline gelip beklemeye başladılar. Küffar askerleri gördüler ki İslam askeri meydanda toplanmış. Hayber halkı da hazırlık yaptı. Silahlarını giydiler, burçların üzerinde ve hendeğin kenarında beklediler. Toplar ve mancınıklar kurdular.

Bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenmez?

- A) Olaylar oluş sırasına göre anlatılmıştır.
- B) Öyküleyici anlatım biçimi kullanılmıştır.
- C) Dinî-destani bir kahramanlık hikâyesidir.
- D) Nazım ve nesirden oluşan bölümler iç içedir.
- E) Anlaşılması güç, sanatlı bir dili vardır.

9. Kan-Turalı aydur:

– Bu dünyayı erenler (yiğitler) akıl ile bulmuşlardır. Bunun önünden sıçrayayım, ne hünerim var ise göstereyim, didi. Adı görklü (güzel) Muhammed'e salavat getürdi, boğanın önünden savuldu. Boğa boynuzu üzerine dikildi. Kuyruğundan üç kere küterip (kaldırıp) yire çaldı. Sünükleri (kemikleri) hurd oldu (un ufak oldu). Bastı, boğazladı, bıçak çıkarup derisin yüzdi. Eti meydanda koyup derisini tekürün önüne getirüp aydur:

– Tan ile kızunu mana viresin, didi.

Dede Korkut Hikâyeleri'nden alınan bu parçanın teması aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kahramanlık B) Yalnızlık C) Özlem
- D) Hüzün E) Aşk

Hikâye

1. [Bu mektuplar] bizim Yeni Cami'deki mektupçulara bel- del Avrupa'da 'ecrivain public' (akriven publik) dedikleri mektupçuların hazır litografya ile tab ettirmiş oldukları on paralık mektuplardan idi ki yalnız isim yerleri açık olduğu hâlde onları doldurup irsal ederler. Bu mektuplardan ba- balara ve validelere olanların mealleri yalnız temin-i sıh- hat ve afiyetten ibaret olup sevdalılara gönderilenlerde ömrünün son gününe kadar sevdadan ayrılmayacağına ve asla hıyanet etmeyeceğine dair teminat dahi vardır. Olabilir ki nefer hastaneden mektup gönderir de yine ana- sına ve babasına sıhhat ve afiyetini temin eder.

Letaif-i Rivayet'ten alınmış bu metin türü ve ait oldu- ğu tarihsel dönem aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Deneme - Millî edebiyat
B) Hikâye - Tanzimat edebiyatı
C) Hatıra (Anı) - Servetifünun dönemi
D) Münşeat (Mektup) - divan edebiyatı
E) Roman - Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatı

2. – Hizmetin büyüktür! Sen burçları yakmasaydın, Akkâ mutaassıpların eline düşecekti. Akkâ düşünce, biz İslâm- lar, Suriye'de tutunamayacaktık. Kudüs'ü bile bırakıp çöle çekilmeye mecbur olacaktık. Sen hepimizi bu âkıbetten kurtardın. Yalnız bizi değil, belki bütün İslâm'ı kurtardın. Bu mükâfata lâıyaksın. Kabul et!.. İhtiyar, kafasını yukarı kaldırdı:

– Ben bu hizmeti hasbetenillâh yaptım. Ecrimi ancak Al- lah'tan isterim, dedi.

Bu parçanın üslubuyla ilgili,

- I. Diyaloglara yer verilmiştir.
II. Anlaşılır, sade bir dil kullanılmıştır.
III. Kişiler kendi ağız özellikleriyle konuşturulmuştur.

çıkarmılarından hangilerine ulaşamaz?

- A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III.
D) I ve II. E) II ve III.

3. Muhsin Çelebi, çekinmeden, sıkılmadan, ezilip büzülme- den gayet tabii bir hareketle kendine gösterilen şilteye oturdu. Sadrazam hâlâ ellerinde tuttuğu kıvrık kâğıtlara bakarak içinden, "Ne biçim adam? Acaba deli mi?" di- yordu. Hâlbuki... Hayır. Bu çelebi gayet akıllı bir insan- dı. Merde, namerde muhtaç olmayacak kadar bir serveti vardı. Çamlıca'daki ormanın arkasında büyük mandıra ile büyük çiftliğini işletir, namusuyla yaşar, kimseye eyvallah etmezdi. Fukaraya, zayıflara gariplere bakar, sofrasında hiç misafir eksik etmezdi. Dindardı. Ama mutaassıp de- ğildi. Din, millet, padişah aşkını kalbinde duyanlardandı. Devletin büyüklüğünü, kutsiliğini anlardı. Yegâne mefkû- resi Allah'tan başka kimseye secde etmemek, kula kul olmamaktı. İlmi, kemali herkesçe malumdu...

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada tanıtılan hikâye kahramanının özellikleri arasında sayılamaz?

- A) Sabırlı B) Cömert
C) Bilgili D) Ahlaklı
E) Konuksever

4. Hacet yok! Sana söyledim, eğer evlenmek istiyorsan işte amcamın kerimesi (kızı). Hem de sana ben teklif ediyorum.

– Teşekkür ederim. Lakin harareten yüreği yanan bir teş- neye (susamışa) sudan başkası def-i ihtiyaç eder mi (ihtiya- yacını giderir mi)?

– Evet, bu sözün doğrudur. Fakat ben de böyle derim. Paşa amcan bizden haber beklerken başkasını alıp onu kiralım, demesiyle artık bu hususta pederle uyuşulama- yacağını anlayarak dedim:

– Efendim, anlaşılan, muradınız (isteğiniz) paşa birade- rinizin (kardeşinizin) memnuniyetine beni alet etmektir. Fakat mazurum (üzgünüm). Affınıza sığınıyorum, diyerek kalkıp dışarı çıktım.

Bu parçadaki çatışma aşağıdakilerin hangisinden kaynaklanmaktadır?

- A) Kölelikten
B) Ahlaki düşkünlükten
C) Batılılaşmayı yanlış anlamaktan
D) Geleneklere uygun hareket etmemekten
E) Zoraki evlilikten

Hikâye

5. – Hayrola, Hüseyin Gazi... Herhâlde mühim bir müjde aldın. Bari söyle, biz de sevinelim, dedi.

Hüseyin Gazi, evvela Bey'in ve sonra orada bulunanların ömür ve afiyetlerine dua etti:

– Nice zamandır bir erkek evlat hasreti çekerdim. Cena-bıhakk'ın izin ve keremiyle bir evladım dünyaya gelmiş, diye cevap verdi.

Orada bulunanlar da sevindiler. Hüseyin Gazi'nin meseretine ortak oldular.

– Var, git, gör. Oğlun nasıldır? Bize de haber getir, dediler.

Hüseyin Gazi, Ömer Bey'in askerlerine kumanda ederdi.

Bütün hudut boyunca kahramanlığı ve pehlivanlığı ile büyük bir şöhret elde etmişti. Malatya Kalesi'ne yakın kalelerde bulunan Rum ve Ermeni beylerini sindirmişti. Dostları ona ne derece hürmet ederlerse düşmanları da o derece onun korkusunu çekerlerdi.

Bu parçanın anlatımında aşağıdaki anlatım biçimlerinden hangisi kullanılmıştır?

- A) Açıklayıcı B) Betimleyici C) Öyküleyici
D) Tartışmacı E) Öğretici

6. I. Artık yolculuğum, görev yerime yaklaştıkça rüyalaşıyor, hız kazanıyor gibiydi. Preveze'den, Yanya'dan geçtim. Telgrafhaneye geldim. Burası güzel bir yerdi. Bağlık, bahçelik...
- II. Etrafına bakındı. Yerlerde çimenler yeşermiş, sıska erik dalları bembeyaz çiçeklerle örtülmüştü. Hoşuna gitti. Sola eğri çarpık burnunu yukarı kaldırdı. Derin derin havayı kokladı.
- III. Kamaranın alt salonunda yemekten sonra bizden başka kimse kalmamıştı. Altı zabittik. İçimizden hiçbiri şimdiye kadar Anadolu'yu görmemişti. Rus hududundaki yeni alaylarımıza gidiyorduk.
- IV. Oturduğu eşikten kalktı. Artık tamamıyla gece olmuştu. Ellerini cebine soktu. Soğuktan titriyordu. Belinin ağrısından doğrulamıyor, kambur kambur yürüyordu. Deniz tarafına saptı.
- V. "Acaba rüyada mıyım?" kuşkusuna kapıldı. Uyanıken rüya görülür mü? İyice inanabilmek amacıyla elini ısırdı. Yerden bir taş parçası aldı. Alnına vurdu. Evet, işte hissediyordu. Uyanıktı.

Numaralanmış parçaların hangilerinde kahraman anlatıcı bakış açısı kullanılmıştır?

- A) I ve II. B) I ve III. C) II ve V.
D) III ve IV. E) IV ve V.

7. Sanki birdenbire vicdanının karanlıklarında sıcak bir güneş doğdu. Deminden insanların hıyaneti hakkında düşündüklerine pişman oldu. İşte hayat onun zannettiği gibi değildi. "Hak" diye bir mefhum tanıyan, aç bir sefile acıyarak iş gösteren insanlar da vardı. Fazilet, iyilik, merhamet, şefkat bir hayal değildi. Buna şahit, elinde tuttuğu iki buçuk liralık kâğıttı. Gülümsedi. Kaybettiği imanına kavuşan bir günahkâr gibi sevinerek döndü. Yukarıya, caddeye doğru yürüdü. İhtimal, orada açık bir bakkal dükkânı bulacaktı. İki gündür bir şey yememişti. Midesinin acısı ona belinin, ellerinin, ayaklarının sızılarını duyurmuyordu.

Bu parçada aşağıdaki anlatım biçimlerinden hangisi kullanılmıştır?

- A) Lirik B) Destansı C) Açıklayıcı
D) Öyküleyici E) Betimleyici

8. I. Gönen'de doğdum. Yirmi yıldır görmediğim bu kasa-ba, düşümde artık bir serap gibiydi. Birçok yeri unuttulan, eski uzak bir rüya gibi oldu. O zaman genç bir yüzbaşı olan babamla her zaman önünden geçtiğimiz Çarşı Camii'ni, karşısındaki küçük, harap şadırvanı, içinde binlerce kereste tomruğu yüzen nehirciği, bazen yıkanmaya gittiğimiz sıcak sulu hamamın derin havuzunu şimdi hatırlamaya çalışıyorum. Ama beyaz bir unuüş dumanı önüme yığılır.
- II. 28 Şubat 1884 tarihinde Balıkesir'in Gönen ilçesinde doğdu. Asker çocuğu olduğu için Kuleli Askeri Lisesine yazıldı. İzmir ve Rumeli'de bir süre görev yaptı. Askerlikten ayrılıp Selanik'te Genç Kalemler dergisinde yazmaya başladı. Balkan Savaşı'nda tekrar subay olarak orduya döndü. Savaş sonrasında ordudan ikinci kez ayrıldı. Ölümüne kadar Kabataş Lisesinde edebiyat öğretmenliği yaptı.

Bir yazarın hikâye ve biyografisinden alınan bu iki parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Yazarların üsluplarının, yazdıkları eserlere yansıdığına
B) Sanat eserlerinde yazarların, söz sanatlarına yer verdiği
C) Yazarların, eserleriyle okurun bilgi dağarcığını geliştirdiğine
D) Edebî eserlerde yazarların hayatından izler bulunabileceğine
E) Yazarların, eserlerinde duygu ve hayale önem verdiklerine

Fiilimsi

1. Umutlar bütün bütüne yitirilmiş değil onun öykülerinde fakat küçük, sönük ışıklar körüklenmedikçe alevlenmeyecek kıvılcımlar olarak kalıyor.
- I
II
III
IV

Bu cümlede numaralanmış sözcüklerin hangileri zarf-fiildir?

- A) I ve II. B) I ve III. C) II ve III.
D) II ve IV. E) III ve IV.

2. (I) Lokomotifleri tek başlarına hiç görmedim. (II) Onları katarın başında azametli, heybetli bir tavırla kâh durur kâh koşarken görürdüm. (III) İstasyonlarda rayların üzerindeki lokomotifleri çocukken bir çeşit korkuyla seyredirdim. (IV) O zamanlar lokomotifleri canlı birer yaratık olarak kabul etmiştim. (V) Kımıldar, koşar, bağırır, öfkelenir bir canavar...

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde sıfat-fiil kullanılmıştır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde hem isim-fiil hem de sıfat-fiil kullanılmıştır?

- A) Umut hatırlama, mutluluk ise bir çeşit unutma sanatıdır.
B) Fazıl Hüsnü bir gün bana: "Ben şiiri koklayarak bulurum." demişti.
C) Kabul etmek istemediğimiz fikirlere karşı ne kuvvetli mantığımız vardır.
D) Dünyanın en önemli pazar alanları ekonomik yönden kalkınmış ülkelerdir.
E) Metafiziğin konuları, duyularımız yoluyla algılayamadığımız problemlerdir.

4. İki kişi kapının yanı başında oturmuş, yumurtalı pide yiyor. Oturdıkları yerin tam karşısı istasyon. Tren öğleye doğru gelecek. Ofise buğday getiren köylüler tartıcının başında bekliyorlar. Orta Anadolu motifleriyle işlenmiş renk renk çuvallarda buğday duruyor, tartılıyor, sonra bir yere yığılıyor.
- I
II
III
IV

Bu parçada numaralanmış sözcüklerin hangisi fiilimsidir?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

5. Fiil kök veya gövdelerinden belirli eklerle türetilen fakat fiil özelliğini yitirerek cümle içerisinde isim, sıfat, zarf görevleriyle kullanılan kelimelere fiilimsi (eylemsi) denir.

Bu açıklamadan hareketle aşağıdaki cümlelerin hangisinde fiilimsi kullanılmamıştır?

- A) Bembeyaz örtüsüyle kış aylarında bir başka güzel olur Doğu Anadolu.
B) Modanın bizi cezbetmesinin nedeni güzel olana duyduğumuz hayranlıktır.
C) Unutma ki çoğa sahip olan değil, sahip olduklarının kıymetini bilen, zengindir.
D) İyi-kötü savaşlarında kötüler başlarda yenseler de sonuçta kazanan hep iyilerdir.
E) Başın dik dolaşmak ve onurlu yaşamak istiyorsan emeğinle kazanmaya çalışmalısın.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde fiilimsi kullanılmıştır?

- A) Bir bölük turna aktı gökten.
B) İyiliği iyiler anlar, fenalığı herkes.
C) Hareketli, canlı, kıpır kıpırdı o günler.
D) Zaman geçince her şey daha iyi anlaşılıyor.
E) Alçak insanın başının altına yastık koymamalı.

Fiilimsi

7. Karikatür, insanları; varlıkların, olayların hatta duygu ve düşüncelerin doğala ters düşen, olağanla çelişen, gülünç yanlarını yazıyla desteklenmiş abartılı çizimlerle bir gülmece anlatımına dönüştürme sanatıdır.

Bu cümlede numaralanmış sözcüklerin hangileri fiilimsi değildir?

- A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve III.
D) II ve IV. E) III ve IV.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde adlaşmış sıfat-fiil kullanılmıştır?

- A) Bence, düşünmek gelişmenin temel koşuludur.
B) Biliniz ki bu dünyada kim ne ederse kendine eder.
C) Bir sanatçı için anlaşılmaq, beğenilmek anlamına gelir.
D) İlim gençlikte dikilen, ihtiyarlıkta meyvesi alınan bir ağaçtır.
E) Geleceğini kurtaranlar, iyiyle kötüyü ayırt edebilen insanlardır.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde farklı türde fiilimsiler bir arada kullanılmıştır?

- A) Size göre kibar olmak için eğitim şart mıdır?
B) İnsanların size nazik davranmalarını ister misiniz?
C) Teşekkür etmek ya da özür dilemek size zor gelir mi?
D) "Merhaba" ya da "Günaydın" deme alışkanlığınız var mıdır?
E) Alışveriş merkezine girip çıkarken başkalarına yol vermek ister misiniz?

10. I. Mutluluğu arayıp bulmak gerçekten de zordur.
II. Yaşam, bir anlamlar dizgesidir karmaşık da olsa.
III. Milletler, edebiyatlarıyla kendilerini ifade ederler.
IV. İnsanın insana en çok benzediği çağ, çocukluk çağıdır.
V. Felsefe yapmak, anlatmaktır; sanat yapmak, duyurmaktır.

Numaralanmış cümlelerin hangilerinde fiilimsi yoktur?

- A) I ve II. B) I ve V. C) II ve III.
D) III ve IV. E) IV ve V.

11. I. Ben her işin başı sevgi diyorum
Dünya güzel yaşamak iyi diyorum
II. Sizlersiniz bu anı ışıklarla Türk eden!
Eksilmesin şu mutlu şafaklar bu ülkeden!
III. Dünya yüzünde, bir sefer olsun, tanışmadan,
Öz çehrenizle sizleri görmekteyim bu an.

Numaralanmış dizelerdeki altı çizili fiilimsilerin türleri aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) Zarf fiil / isim fiil / zarf fiil
B) İsim-fiil / zarf fiil / sıfat fiil
C) Sıfat fiil / isim-fiil / zarf-fiil
D) Sıfat fiil / sıfat fiil / isim fiil
E) İsim-fiil / sıfat-fiil / zarf-fiil

12. (I) Ali ile Mehmet radyoculardan birinin karşısındaki bakkaldan ekmek, peynir ve helva alacaklardı. (II) Radyocunun kapısından Ankara Radyosu'nun halk türkülerini işitince bir an durakladılar. (III) Ali ile Mehmet'in bakkaldan çıkan adımları yavaşladı. (IV) Kapanan bir dükkânın kapısı önünde durdular. (V) Oracığa, ellerindeki çengellere dayanarak çöküverdiler.

Bu metinde numaralanmış cümlelerin hangisinde fiilimsi kullanılmamıştır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

İslamiyet'in Kabulünden Önceki Türk Şiiri (Koşuk - Sagu) / Geçiş Dönemi Eserleri

1. üküş söyleme söz birer sözle az
tümen söz tüğünün bu bir sözde yaz
- (Sözü çok söyleme, sırasında ve az söyle; binlerce söz
düşümünü bu bir sözle çöz.)
- Bu dizeler Kutadgu Bilig'in aşağıdaki özelliklerinden
hangisine örnek olabilir?**
- A) Nasihatname özelliği taşıır.
B) Türk tarihi açısından önemlidir.
C) İslami geleneğin etkileri görülür.
D) Karahanlılar Dönemi'nde yazılmıştır.
E) Arapça ve Farsça sözcüklere yer verilmiştir.
2. Aşağıdaki dizelerin hangisinde dinî bir öge kullanılmıştır?
- A) yatığ yarlıkagıl içür bir yigü
ümeğ edgü tutgil ay bilge bögü
(Yabancıyı esirge, yedir içir; ey bilge kişi konuğunu iyi
ağırla.)
- B) udur erdin erse tur aç emdi köz
eşitmedin erse eşit mende söz
(Uyuduysan şimdi kalk gözünü aç, işitmediysen ben-
den söz dinle.)
- C) ukuş kadrini hem ukuşlug bilir
bilig satsa bilge biliglig alır
(Akıl kıymetini yine akıl sahipleri bilir, âlim bilgi satsa
bilgili insanlar onu alır.)
- D) kökiş turna kökte közi yaş saçar
tizilmiş titir teg uçar yelgürer
(Mavi turna gökte yüksek sesler çıkarır, dizilmiş deve
kervanı gibi uçar havalanır.)
- E) tugardın ese keldi öndün yeli
ajun etgüke açtı uştmağ yolu
(Doğu rüzgârı doğudan eserek geldi, dünyayı süsle-
mek için cennet yolunu açtı.)

3. "Türk Lehçeleri Divanı" anlamını taşıyan eser, dilimizin
söz varlığı ve ses, biçim, anlam yapısı ile ilgili pek çok
bilgi içerir. Anlatım özelliği, kültürel zenginlik açısından
Türkçenin Arapçadan hiç de geri kalmayan bir dil olduğu-
nu göstermek amacıyla yazılmıştır. Türkçenin en önemli
kültür hazinesi kabul edilir. Bu eserin edebî değeri; bize
ulaştırdığı sözcükler, sözcükleri açıklarken örnek verdiği
manzum parçalar ve atasözlerinden kaynaklanmaktadır.

**Bu parçada tanıtılan eser aşağıdakilerden hangisi-
dir?**

- A) Kutadgu Bilig
B) Divan-ı Hikmet
C) Atabetü'l-Hakayık
D) Divanü Lügâti't-Türk
E) Dede Korkut Hikâyeleri

4. I
Könlüm için örtedi
Yitmiş yağış kartadı
Kiçmiş özüg irtedi
Kün tün kiçüp irtelür
- Onun (Alp Er Tunga) ölümü gönlümü içten yaktı, beni yet-
miş yaş kocattı. Gönlüm geçmiş günlerin özlemiyle gece
gündüz aranıyor.

II
Bulnar mini öles köz
Kara mengiz kızıl yüz
Andın tamar tüköl tuz
Bulnap yana ol kaçır

(O baygın gözler beni esir ediyor, üzerinde kara benler
bulunan pembe yüz beni tutsak ediyor. Bütün güzellikler
ondan damlıyor, sanki beni tutsak edip tekrar kaçıyor.)

**Aşağıdakilerin hangisi bu dörtlüklerin ortak bir özelli-
ği olamaz?**

- A) Söz sanatlarına yer verilmesi
B) Hece ölçüsünün kullanılması
C) Söyleyenlerinin belli olmaması
D) Kahramanlık konusunu işlemesi
E) aaab kafiye düzeniyle söylenmesi

İslamiyet'in Kabulünden Önceki Türk Şiiri (Koşuk - Sagu) / Geçiş Dönemi Eserleri

5. biligdin urur men sözümke ula
biligligke ya dost özünni ula
bilig birle bulnur sa'adet yolu
bilig bil sa'adet yolını bula

(Sözüme bilgi ile temel atarım, ey dost! Bilgiliye yaklaşmaya çalış; mutluluğun yolu bilgi ile bulunur, bilgi edin ve mutluluk bul!)

Atabetü'l-Hakayık'tan alınmış bu dörtlükte işlenen tema aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilgi
B) Dostluk
C) Mutluluk
D) Çalışkanlık
E) Kararlılık

6 ve 7. soruları aşağıdaki dörtlüğe göre cevaplayınız.

Avlap meni koymangız
Ayık ayıp kaymangız
Akar közüm uş tengiz
Tegre yöre kuş uçar

(Beni avlayıp koymayın, söz verip sözünüzden geri dönmeyin; işte gözlerimden deniz gibi gözyaşı akıyor, göz-yaşlarımın etrafında da kuşlar uçuşuyor.)

6. Bu dizelerle ilgili,

- I. Ölçüsü hecedir.
II. Birimi dörtlüktür.
III. Uyak düzeni aaab'dir.
IV. Koşma nazım biçimiyle yazılmıştır.

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız I ve II.
D) I, II ve III. E) III ve IV.

7. Bu dizelerde aşağıdaki söz sanatlarından hangisi vardır?

- A) Teşhis B) Mecazımürsel
C) Mübalağa D) Tezat
E) Telmih

8. Türlüg çeçek yarıldı
Barçın yadım kerildi
Uçmak yeri körüldi
Tumlug yana kalgüsüz

(Rengarenk çiçekler açıldı, ipek döşek serildi, cennet yeri görüldü, soğuklar artık gelmez.)

Bu parçanın nazım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Koşuk B) Sagu C) Koşma
D) Destan E) İlahi

9. "Kimisi kalkar bak, kimisi konar; kimisi yüzer bak, kimi su içer."

Bu açıklama aşağıdaki dizelerden hangisine ait olabilir?

- A) kitap atı urdım Kutadgu bilig
kutadsu ogıklıka tutsu elig
B) kayusı kopar kör kayusı konar
kayusı çapar kör kayu suv içer
C) kaz ördek kuğu kıl kalığı tudı
kakılayu kaynar yokaru kodı
D) iligke başka kördi yaşru közin
kaşı közi tügmiş acıtmış yüzün
E) bu beglik ulı kör könilik turur
köni bolsa begler tiriglik bolur

10. küdezgil tilinni kel az kıl sözün
küdezilse bu til küdezlür özün
resul erni otka yüzün atguçı
til ol tedi yığ til yul ottın yüzün

(Dilini sıkı tut, gel sözünü kısa kes, az konuş. Dilini korur-san kendini de korumuş olursun. Peygamber, "İnsanı yüz üstü ateşe atan, dildir." dedi. Dilini sıkı tut, yüzünü ateşten kurtar.)

Bu dörtlükteki uyak türü aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Yarım B) Tam C) Zengin
D) Cinaslı E) Tunç

Halk Edebiyatı İlahi - Nefes - Koşma - Mânî - Türkü

1. I
Dedim inci nedir dedi dişimdir
Dedim kalem nedir dedi kaşımdır
Dedim on beş nedir dedi yaşımdır
Dedim daha var mı söyledi yok yok
- II
Köroğlu'yum medhim merde yiğide
Koç yiğit değişmez cengi düğüne
Sere serpe gider düşman önüne
Ölümü karşılar meydan içinde
- Aşağıdakilerden hangisi numaralanmış bu parçaların ortak özelliklerinden biri değildir?**
- A) Ölçüleri B) Gelenekleri
C) Nazım türleri D) Nazım birimleri
E) Nazım biçimleri
2. Şunda bir dilberin sallanışında
Serviye benzettim dallar içinde
Derya kenarında ırmak yüzünde
Turnaya benzettim göller içinde
- Bu parçadaki teşbihin benzetilen öğeleri aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?**
- A) dilber - servi B) göl - dal C) derya - ırmak
D) dilber - turna E) servi - turna
3. İki elim gitmez oldu yüzümden
Ah ettikçe yaşlar gelir gözümden
Kusurumu gördüm kendi özümden
Bir dost bulamadım gün akşam oldu
- Bu parça ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenmez?**
- A) Anlaşılır bir dil kullanılmıştır.
B) Hece ölçüsüyle söylenmiştir.
C) Redif ve kafiye birlikte kullanılmıştır.
D) Kafiye düzeni çapraz kafiye şeklindedir.
E) Halk şiiri geleneğinin etkisi görülmektedir.

4. Sözün bilmez bazı nadan elinden
Erkân ağlar usul ağlar yol ağlar
Bülbülün feryadı gonca gülünden
Gülşen ağlar bülbül ağlar gül ağlar
- Bu parçada aşağıdaki söz sanatlarından hangisi vardır?**
- A) Teşbih - tezat B) Teşhis - tenasüp
D) Tecahülûarif - telmih C) Hüsnu'talil - mübalağa
E) Tekrar - mecazımürsel
5. Yüce dağ yeşil çimen yol olsa
Acem bahçeleri gonca gül olsa
Saçı sırma gül dudağı bal olsa
Gönül istemezse dile daş gelir.
- Bu dörtlükte altı çizili söz grubunda görülen edebî sanat aşağıdakilerden hangisinde doğru açıklanmıştır?**
- A) Anlamca birbiriyle ilgili kelimeler bir arada kullanılmıştır.
B) İnsan dışındaki bir varlığa, insana ait bir özellik verilmiştir.
C) Aynı varlığa ait birbirine zıt kavramlar, bir arada kullanılmıştır.
D) Bir olayın gerçek sebebi, farklı ve güzel bir nedene bağlanmıştır.
E) Birbiriyle ilgili iki şeyden zayıf olan, kuvvetli olana benzetilmiştir.
6. Sefil sümbül boyun eğmiş bakıyor
Sarı çiçek amber olmuş kokuyor
Senin ruyin kadın beni yakıyor
Al giyinin feslendin mi yaylalar
- Bu parçanın teması aşağıdakilerden hangisidir?**
- A) Doğanın güzelliği
B) Yalnızlık korkusu
C) Esaretin zorluğu
D) Memleket özlemi
E) Sevgilinin vefasızlığı

Halk Edebiyatı İlahi - Nefes - Koşma - Mânî - Türkü

7. Şiirlerinin en temel vasıfları sadelik, yalınlık ve sehlîmümeni söyleyişlerdir. Onu ölümsüz kılan şey, hiç şüphe yok ki dili, gönlü ve sevgisidir. Hep “Sevelim, sevillelim.” dedi. Mevlana, “Ne olursan gel!” diyordu. Hacı Bektaş Veli ise “Gelin canlar, bir olalım!” diyordu. O da bu yolu takip etti.

“Ben yürürüm yane yane
Aşk boyadı beni kane
Ne akilem ne divane
Gel gör beni aşk neyledi” diye başlayan ilahisi meşhurdur.

Bu parçada sözü edilen sanatkar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yunus Emre B) Kaygusuz Abdal
C) Süleyman Çelebi D) Hoca Ahmet Yesevi
E) Pir Sultan Abdal

8. Aşağıdaki dörtlüklerden hangisinin türü yay ayaç içinde yanlış verilmiştir?

- A) Eğer girer isen Hakk'ın yoluna
Âşık isen bakma sağ u soluna
Devlet kuşu şâyet konar koluna
Kulluğa bel bağla, sultan bulunur (Nefes)
- B) Bülbülüm altın kafeste
Öter aheste aheste
Ötme bülbül yârim hasta
Ah neyleyim şu gönlüme
Hasret kaldım sevdiğime (Türkü)
- C) Dünyayı gezdim dolaştım
Ayrılık gibi derd olmaz
Tatlı canımdan usandım
Ayrılık gibi derd olmaz (Koşma)
- D) Şol cennetin ırmakları
Akar Allah deyü deyü
Çıkış İslam bülbülleri
Öter Allah deyü deyü (İlahi)
- E) Saçımda siyahım var
Bülbül gibi âhim var
Göz gördü gönül sevdi
Benim ne günahım var (Mânî)

9. Allah'ı övmek ve ona yalvarmak için söylenen şiirlere ilahi

I
adı verilmektedir. Bu şiirlerde ağırlıklı olarak Allah'ın birliği, azamet ve kudreti, ona dair sevgi dile getirilir. Hem aruz hem de hece ile yazılan örnekleri bulunmaktadır. İlahiler tarikatlara göre farklı isimlerle adlandırılır. Bunlara Mevlevî tekkelerinde “ayin”, Gülşeni tekkelerinde “tapuğ”,

II
III
Alevî-Bektaşî tekkelerinde “durak” adı verilir. Çoğunlukla IV

Halvetî tekkelerinde okunan ilahiler ise “nefes” terimiyle V

ifade edilir. Yunus Emre'ye ait

“Ey padişah-ı Lemyezel
Zat-ı ebed, hayy-ı ezel
Ey lutfu bol, kahrı güzel

Kahrın da hoş, lütfun da hoş” dörtlüğü bu türe güzel bir örnektir.

Bu parçada altı çizili sözcüklerden hangileri yer değiştirdiğinde parçadaki bilgi yanlış düzeltilmiş olur?

- A) I ve II. B) I ve III. C) II ve III.
D) III ve IV. E) IV ve V.

10. Dile yâr
Gör bir âfet dile yâr
Ben sana vurulmuşum
Ne istersen dile yâr
Öldür beni yaşatma
Verme beni dile yâr

Bu mâninin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Aşk B) Ölüm C) Ayrılık
D) Buluşma E) Gurbet

11. Kervanlar işlemez illerde kaldım
Garip Mecnun gibi çöllerde kaldım
Ne acap şiddetli yollarda kaldım
Dört yanı işlemez kar oldu gitti

Bu parçada kullanılan kafiye türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yarım B) Tam C) Zengin
D) Tunç E) Cinaslı

Divan Şiiri (Gazel - Kaside - Şarkı)

1. Bu şehir-i Sitanbul ki bî-misl ü behâdır
Bir sengine yek-pâre Acem mülkü fedâdır
Bir gevher-i yektâdır iki bahr arasında
Hurşîd-i cihân-tab ile tartılsa sezâdır
Altında mı üstünde midir cennet-i âlâ
El-hak bu ne hâlet bu ne hoş âb u havâdır
Bu dizeler bir kasidenin hangi bölümünden alınmış olabilir?

A) teşbib (nesib) B) tegazzül C) methiye
D) taç E) dua

2. Özellikle Azerbaycan sahasının, bazı edebiyat otorite-
lerince de Türk edebiyatının en büyük şairi, dünya ede-
biyatının da en büyük lirik şairlerinden kabul edilir. Asıl
adı Mehmed bin Süleyman'dır. Şairin 888/1483 yılında
Bağdat yakınlarındaki Hille bucağında dünyaya geldiği
sanılmaktadır. Âşıkane şiirin edebiyatımızdaki en büyük
temsilcisi kabul edilir. Bütün şiirlerinde aşkı ve aşkın hâl-
lerini coşkun bir lirizmle ifade eder. Doğduğu muhitten hiç
ayrılmamış, İstanbul'a hiç gelmemiştir. Naat türünde ka-
leme aldığı "Su Kasidesi" oldukça meşhurdur.

**Bu parçada tanıtılan divan şairi aşağıdakilerden han-
gisidir?**

A) Baki B) Nedim C) Nabi
D) Fuzuli E) Nef'i

3. **Aşağıdaki beyitlerden hangisi mahlas beyti olamaz?**

A) Edemem terk Fuzûlî ser-i kûyun yârın
Ne kadar zulm yeri ise bana hoştur vatanım
B) Nedîmâ nâmını mümkün mi nakş ey nevk-i tîğ-i âh
Dil-i yâr adlı bir elmâsdan kıymetli taşım var
C) Süleyman yâd olundukça bile mezkûr olur muru
Süleyman hatırlandıkça anılır karıncası da
D) Bâkî-sıfat virdün elem itdün gözüm yaşını yem
Kıldun garîk-i bahr-i gam deryâlara saldun beni
E) Ey Necati, yürü sabreyle elinden ne gelir
Hûblar, cevri ü cefayı kime öğretmediler

4. **Aşağıdaki beyitlerin hangisinde redif yoktur?**

A) Eşi yok bir güzeli sevdi beğendi gönlüm
Kıskanır kendi gözümden yine kendi gönlüm
B) Kendi hüsnünden utanmış da kızarmış yanağı
Yüzün örtüp kapamış saçları baştan aşağı
C) Ben şehid olmadan aşkıyla mezarım kazayım
Taşımı gözlerimin kanlı yaşıyla yazayım
D) Gelsem olmaz mı huzura a benim aslanım
Ta yakından bakayım hüsnünüze hayranım
E) Bir gün olacak ben gibi nâlân olacaksın
Ettiklerine sen de peşîmân olacaksın

5. **Aşağıdaki dizelerin hangisinde birden fazla kişileştir-
me söz konusudur?**

A) Bütün cihânda gönül ışık ile olur makbûl
Kamu diyârda ehl-i hüner garib olmaz
(Bütün dünyada gönül aşk ile makbul olur; hiçbir yer-
de hüner sahibi insan garip ve perişan olmaz.)
B) Ey gözüm ebr-i bahârî geh yağar geh açılır
Âlem içre sencileyin kimse yeksân ağlamaz
(Ey gözüm, bahar bulutu bile gâh yağar gâh açılır; bu
dünyada kimse senin gibi durmadan ağlamaz.)
C) İnledüğüm dilberâ dolâb gibi subh u şâm
Bu ki cismüm dem-be-dem yaşumla âb üstindedür
(Ey sevgili, sabah vaktinde dolap gibi inlediğim bun-
dandır ki cismim her zaman gözyaşımından su üstün-
dedir.)
D) Gözümde aks-i cemâlün bahâra benzetdüm
Yaşum bahârda taşmış pınara benzetdüm
(Güzelliğinin gözümdeki aksini bahara, gözyaşımı da
baharda taşmış pınara benzettim.)
E) Gerek ağla gerekse gül cihân fâriğdur ey bülbül
Kimine âteş olur gül kimine gülisîtân âteş
(Gerek ağla gerekse gül ey bülbül, dünya kendi key-
findedir, aldırılmaz; kimine ateş gül olur, kimine de gül
bahçesi ateş.)

Divan Şiiri (Gazel - Kaside - Şarkı)

6. “Dünyayı bir yana, seni bir yana koysalar yine de bana sen gereksin, ey vefasız, sen!”

Bu açıklama aşağıdaki beyitlerin hangisine aittir?

- A) Dünyâyı girişmeyle esir eyledi bilmem
Câdû mîdır ol gamze-i fettân ne belâdır
- B) Dâr-ı dünyâ delû gönüm gibi virân olsa
Ne cihân olsa ne cân olsa ne hicrân olsa
- C) Seni dünyâ gibi yalancı vü yüze gülici
Bilmez ol ahd ü amân derler idi gerçek imiş
- D) Dünyâyı bir yana kosalar bir yana seni
Bana seni gerek seni ey bîvefâ seni
- E) Minnet Hudâ'ya devlet-i dünyâ fenâ bulur
Bâkî kalur sahîfe-i âlemde adumuz

7. Aşağıdakilerden hangisi bir gazelin matla (ilk) beytidir?

- A) Güzel görünür ırakdan görünse her nesne
Anun için güneşi rûy-ı yâra benzetdüm
- B) Mihrin görür kemâlde her gün zevâlini
Âkil felekde câh ille mağrur olur mu hiç
- C) Hâlimi arz et sabâ dildâre Allah aşkına
Sûziş-i dilden haber ver yâre Allah aşkına
- D) Kâkül-i ham-der-ham-ı dildârı etdin târmâr
Eyledin uşşâkı der-zencîr-i sevdâ ey sabâ
- E) Göz yum cihandan aç gözünü kendü hâlüne
Sen göz yumub açınca bu dünyâ gelür gider

8. Yine bezm-i çemene lâle fûrûzan geldi
Müjdeler gülşene kim vakt-i çirağan geldi
Bülbül âşûftelenip bezme gazel-hân geldi
Müjdeler gülşene kim vakt-i çirağan geldi

Bu parçanın nazım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gazel B) Kıta C) Tuyuğ
D) Şarkı E) Rubai

9. Yâr ile kon beni ol yâr yeğ bilür
Biçâre andelibini gülzâr yeğ bilür
(Sevdiğimle bırakın beni, o sevgili beni iyi bilir; zavallı ök-süz bülbülünü gül bahçesi iyi bilir.)

Zülf-i dîrâz derdini benden sor ey tabib

Uzun gice belâsını bîmâr yeğ bilür

(Uzun saçın derdini benden sor ey hekim, uzun gecelerin belasını hasta iyi bilir.)

İzün tozın sabâ yili satar direm direm

Misk ü âbir kadrini attâr yeğ bilür

(Bahar yeli izinin tozunu dirhem dirhem satar, misk ile am-berin kadrini attar iyi bilir.)

Bu dizelerde işlenen tema aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tabiat B) Ölüm C) Aşk
D) Yoksulluk E) Özgürlük

10. Mazmun, bir sözün içinde gizli olan sanatlı anlamdır. Söz gelimi sevgilinin ağzı için, kalıplaşmış birer mecaz olan "abihayat, gül, gonca ve lâl" mazmunları kullanılır. Okuyucu ağzın bunlardan hangisiyle karşılandığını dizede geçen diğer kelimelerin yardımıyla anlar.

Bu açıklamaya göre aşağıdaki dizelerin hangisinde altı çizili söz mazmun değildir?

- A) Servün alup elini yabanlara atdılar
B) Gamzesi oku gibi âşıkı yabana atar
C) Eşkimi ifşâ ederse ol güle bülbül nola
D) Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi
E) Gül-i ruhsârına karşı gözümünden kanlu akar su

11. 2000’li yıllarda bir şiir sergisi açılrsa Türk medeniyetini, sanırız oy birliğiyle Fuzuli veya Nedim temsil ederdi. Durum böyleyken bu şiir geleneğini modern Türk düşüncesinin ilgi alanı dışında bırakmak hiç de onu küçültmez; belki sözde aydınları, aydınlanmacılığı küçültür. O hâlde geliniz “Osmanlı şiiri” deyince bir tekerleme gibi “fâilâtün, fâilâtün...” demekten vazgeçip bu şiiri tanımaya niyetlenelim. Gerçekten bu şiir, neyi anlatıyor, kimi anlatıyor, bir bakalım. Eğer sevmezsek yine sevmeyelim fakat önce onunla tanışalım. Korkmayınız, onunla tanıştığınız zaman bu dizelerle tarihin satır aralarına girecek, belki de büyük büyük dedelerinizden birine rastlayacaksınız ve "Gerçekten de bu şiir bizi anlatıyormuş." diyeceksiniz.

Bu parçada sözü edilen şiir geleneği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Halk B) Divan C) Tanzimat
D) Servetifünun E) Millî Edebiyat

İsim Tamlaması

1. Hayatımda bu kadar çok lokomotifini bir arada görmedim. (II) Meğer ne çok çeşidi varmış! (III) Ben eskiden onların hepsini birbirinin eşi, benzeri sanırdım. (IV) Bir silindir, bir baca, bol bol duman ve yüzü gözü simsiyah insanlar. (V) Ayrıca muntazam aralıklarla çıkan gürültülü bir homurtu...

Bu metinde numaralanmış cümlelerin hangisinde tamlayanı ve tamlananı zamir olan bir isim tamlaması kullanılmıştır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2. Doğuyor ömrüme bir yirmi sekiz yaş güneşi

I

Bir kuş okşar gibi sen saçlarımı okşarken

II

Koklarım ellerini gülleri koklar gibi ben

III IV

Avucundan alırım kış günü bir yaz ateşi

V

Bu dizelerde altı çizili sözcüklerden hangisi tamlayanı düşmüş isim tamlamasına örnek olamaz?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

3. Belki rüyalarıdır bu taze açmış güller

I

Bu yumuşak aydınlık dalların tepesinde

II

III

Bitmeyen aşk türküsü kumruların sesinde

IV

Rüyası ömrümüzün çünkü eşyaya siner

V

Bu dizelerde numaralanmış bölümlerin hangileri isim tamlamasıdır?

- A) Yalnız I. B) I ve II. C) II ve III.
D) III ve IV. E) III, IV ve V.

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zincirleme isim tamlaması vardır?**

- A) Dünya nüfusunun yarısından fazlası yetersiz besleniyor.
B) Edebiyat, hayat ile ilgili olduğundan bilim ve teknoloji- den de söz etmelidir.
C) Çoğumuz, bilimin tadını çıkarmak için gereken azıcık çabayı dahi göstermiyoruz.
D) İnsanın insandan esirgediği insaniyet, binlerce insanın açlıktan ölmesine yol açıyor.
E) Unutulmamalı ki özünü unutan, ondan uzaklaşan, kendini kaybeder.

5. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yer alan isim tamlamasının tamlayanı cümle biçimindedir?**

- A) Kayak merkezlerine binlerce turist geliyor.
B) Uludağ, Bursa'nın otuz altı kilometre güneyindedir.
C) Gül; sevginin, zarafetin, masumiyetin sembolüdür.
D) Hikâye "Ve ardından ne oldu?" sorusuna cevaptır.
E) Kış sporlarının kalbi şimdi Erzurum'da atıyor.

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tamlayanı düşmüş isim tamlaması vardır?**

- A) Tanzimat şiirinde söyleyişten çok, fikir önem kazanmıştır.
B) Nazımda ve nesirde tasvir bu edebiyatın esasını teşkil eder.
C) Bu şairlerin ihmal ettiği ahenk, Şahabettin'de önemli bir yer tutar.
D) Namık Kemal'deki soyut fikirler Akif'te somut bir şekil almıştır.
E) Eski edebiyatımızda bu kadar geniş yazılmış bir manzume yoktur.

İsim Tamlaması

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde isim tamlaması yoktur?

- A) İnsan şimdi yüz yıl önceye göre daha kısa bir süre içinde dünyayı dolaşabiliyor.
- B) Bir gemi kaptanı, bulunduğu yeri ancak enlem ve boylamını biliyorsa belirleyebilir.
- C) Bilim, tutarlılık ölçütüne bağlı bir sınama ve yanılma sürecidir.
- D) Hidrojen tamamen tüketildiğinde Güneş de soğuyarak bir demir yığınınna dönüşecek.
- E) Dünya'nın yapısı ve bileşenleri hakkında kesin bir görüş ortaya koymak oldukça zordur.

8. Seydi Ali Reis'in Mir'atü'l-Memâlik adlı meşhur eserinde

I
bir dörtlüğünü kaydettiği türkü şöyledir:
"Deniz üstünde yürürüz

II
Öcümüz komaz alırız
Düşmanı arar buluruz
Bize Hayreddinli derler"

III
Barbaros'a bağlı, Akdeniz'deki büyük zaferlere iştirak eden

Türk denizcilerinin ruhunu bu dizeler ne güzel dile getiriyor.

Bu parçada numaralanmış isim tamlamalarının türü sırasıyla aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Belirtili - belirtisiz - belirtili
- B) Belirtili - belirtisiz - zincirleme
- C) Belirtisiz - belirtili - zincirleme
- D) Zincirleme - belirtili - belirtisiz
- E) Zincirleme - belirtili - belirtili

9. Hüseyin Rahmi anlatıyor:

"Yusuf Razi Bey bana bir gün, sen sinema makinesi gibisin, demişti. Hakikaten öyleyimdir. Kırk senelik olaylar daha dün gibi aklımdadır. Geceleri geçmiş senelerin âdetlerini, usullerini, hadiselerini gözümün önünden geçirir, koltuğumda veya yatağımda kendi kendime eğlenirim."

Bu parçada aşağıdakilerin hangisinin örneği vardır?

- A) Tamlananın düştüğü belirtili isim tamlaması
- B) Tamlananın birden fazla olduğu belirtili isim tamlaması
- C) Tamlayan ile tamlananın yer değiştirdiği belirtili isim tamlaması
- D) Tamlayanı cümle hâlinde olan belirtisiz isim tamlaması
- E) Tamlayanı ile tamlananı arasına birden fazla sözcüğün girdiği belirtili isim tamlaması

10. Az yiyerek bir ya da iki ayda birkaç kilo kilo verile-

I
bilir. Ne yazık ki çoğu insan, vermeleri gereken kilo mik-

II
tarı 10 veya 20 olana dek ciddi bir perhize başlamıyor.

III
Bu aşamaya gelindiğinde de bir hekime ya da bir beslen-

IV
me uzmanına başvurmadan başka yapacak bir şey

V
kalmamış oluyor.

Bu parçada numaralanmış bölümlerin hangisi isim tamlamasıdır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

11. Türk halk edebiyatı ile divan edebiyatı, yüzyıllar boyunca

I
birbirine komşu nehirler gibi uzanmıştır. Tanzimat edebiyatı

II
yazarları, ikisi de Türk kültürünün bağrından akan bu iki nehir arasında bir kanal açmaya çalışırlar. Nesirde bunu kısmen başarırlar. Şiirde de bazı denemeler yapılırken araya Servetifünun edebiyatı ve estetiği girer.

III
Bu parçada numaralanmış bölümlerden hangileri belirtisiz isim tamlamasıdır?

- A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve III. E) II ve III.

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili bölüm isim tamlaması değildir?

- A) Termal turizm merkezi olan Sivas, zengin su kaynaklarına sahiptir.
- B) Gaziantep Zeugma Mozaik Müzesi, kapılarını yerli ve yabancı turistlere açtı.
- C) Kalelerinin bolluğu, Çanakkale'nin tarih boyu stratejik bir kent olduğunu anlatmaya yetiyor.
- D) Aspendos Antik Tiyatrosu, yaz aylarında çeşitli kültürel etkinliklere ev sahipliği yapıyor.
- E) Anadolu Yakası'nın Boğaz kıyılarındaki vapur iskeleleri küçük meydanlara açılıyor.

Dünya Destanları - Türk Halk Edebiyatında Efsane - İslamiyetin Kabulünden Önceki Türk Edebiyatında Destan

1. Vaktiyle bugünkü İçel ilimizin bulunduğu bölgede yaşayan bir Bey'in kızı olur. Baba, devrin âdetine uyarak kızını bir kâhine götürür. Kâhin, on dokuz yaşına girince bir yılının onu zehirleyerek öldüreceğini söyler. Buna çok üzülen baba derin derin düşünmeye başlar. Denizin ortasına bir kale yaptırır, kızını oraya yerleştirir. Aradan uzun yıllar geçer. Kız on dokuz yaşını tamamlarken kalede bir ziyafet tertip edilir. Bu ziyafete davet edilen bir köylü kadın da bir sepet dolusu üzüm getirir. Fakat kader bu ya kadın sepetin içine gizlenen yılanı görmez. Üzümü çok seven Bey'in kızı, bu sepeti doğruca odasına çıkarttırır. Misafirler gittikten sonra odasına çıkan genç kız, çok sevdiği üzümlerden yemeye başlar. Fakat tam bu sırada sepetin içinden çıkan yılan, kızcağızı zehirler ve Bey'in kızı ölür.

Bu parça aşağıdakilerden hangisine örnektir?

- A) Destan B) Efsane E) Masal
C) Hikâye D) Halk hikâyesi

2. **Oğuz Kağan Destanı'ndan**

... oguz
kağan begler il künlerge
çarlıg birdi. Takı tedi, kim: men siller-
ge koldum kağan, alalın ya takı
kalkan, tamga bizge bolsun
buyan, kök böri bolsungıl uran; temür çıda-
lar bol orman, av yirde yürüsün kulan,
takı taluy, takı müren, kün tug bolgıl, kök
kurikan, tep tedi...

Günümüz Türkçesiyle:

... Oğuz Kağan beylere ve halka buyruk verdi ve
"Ben sizlere oldum kağan,
Alalım yay ile kalkan,
Nişan olsun bize buyan,
Bozkurt olsun (bize) uran,
Demir kargı olsun orman,
Daha deniz, daha müren,
Güneş bayrak, gök kurikan."
dedi...

Bu parçadan Türklerle ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi kesinlikle çıkarılır?

- A) Gök Tanrı inancına bağlı olduklarına
B) Hayvancılık ve tarımla ilgilendiklerine
C) Cihan hâkimiyeti ülküsünü taşıdıklarına
D) Devlet işlerini kurultayda görüştüklerine
E) Bilgili ve tecrübeli kişilere değer verdiklerine

3. Tanrı bir gün insana, şöyle bir buyruk verdi:
İn suların dibine, bir toprak getir, dedi,
İnsan daldı sulara, aldı bir avuç toprak,
Sulardan çıkıp verdi, Tanrı'sına sunarak.
Yaratılın yer dedi, Tanrı sulara saçtı
Yeryüzü yaratıldı, denizler karalaştı.

Dünya'nın yaratılışını dile getiren bu parça aşağıdaki türlerin hangisinden alınmış olabilir?

- A) Masal B) Efsane C) Destan
D) Hikâye E) Roman

4. Destan, İÖ VII. yüzyılda İranlılarla çetin savaşımlara girişen, İran'ı birkaç kez yenen, sonunda hile ile öldürülen (İÖ 624) Saka Türklerinin yiğit hükümdarının maceraları etrafında oluşmuştur. Elimizde bu destana ait yazılı bir metin bulunmamaktadır. İran şairi Firdevsi'nin (934?-1020?) Şehname adlı eserinde bu destan kahramanından bahsedilir. İranlılar, Türklerin bu kahramanına Efrasiyab diyorlardı. Aşağıdaki parça Şehname'den alınmıştır:

- Peşenk'in beyni alevlendi. Çünkü karşısında, Efrasiyab'ın selvi gibi boyunu,
- Aslan gibi göğsünü, pazısını, fil gibi kuvvetini, birkaç millik mesafeye kadar uzanan gölgesini,
- Keskin bir kılıcı andırır dilini, derya gibi geniş yüreğini, yağmurlar yağdıran bir bulut kadar cömert elini görmüştü.
- Derhâl ona, kılıcını çekerek kendi ordusuyla İran'a yürümesini buyurdu.
- Peşenk, ölümünden sonra yerine geçecek ve adını her zaman yaşatacak olan
- Bu kadar hünerli bir oğula sahip bulunduğunu görek duyduğu iftiharla başı güneşe yükseldi.
- Efrasiyab da yüreği savaş duyguları ve başı da sabırsızlıkla dolu olarak, Peşenk'in huzurundan çıktı.

Bu parçada sözü edilen destan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şu B) Göç
C) Ergenekon D) Alp Er Tunga
E) Oğuz Kağan

Dünya Destanları - Türk Halk Edebiyatında Efsane - İslamiyetin Kabulünden Önceki Türk Edebiyatında Destan

5. Efsane; kişi, yer ve olayları konu alan, inandırıcılık özelliğine sahip, çoğu zaman olağanüstülüklerle yer veren, belirli bir üsluba ve şekle bağlı olmayan, kaynaklarını genellikle geçmişin derinliklerinden olan kısa, yalın, ağızdan ağıza aktarılan anonim halk ürünüdür.

Bu tanımdan hareketle efsanelerle ilgili olarak,

- I. Dilden dile anlatılabilen sözlü ürünlerdir.
- II. Ozanlar tarafından kopuz eşliğinde söylenir.
- III. Milletlerin var olma mücadelelerini anlatır.
- IV. Uzun soluklu, manzum, yazılı ürünlerdir.

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III.
D) II ve III. E) III ve IV.

6. Bu destandaki kişiler, Hindulara uygun davranış modelleri sunmuştur. Destanın hâlâ yaşayan bir geleneği vardır. Hintli çocuklar, birçok Batılı çocuğun masallarla büyütülmesine benzer bir biçimde, destandan alınmış öykülerle büyütülür. Bu destanın bir yerinde kral, prens ve ordu komutanlarından oluşan ülke önderleri kurulunu toplantıya çağırır. Onlara şöyle der: “Halkıma bir babanın, çocuklarına baktığı biçimde, alçak gönüllülükle ve hiç kızmadan baktım. Şimdi hayatımın son zamanlarında artık çok yorgunum. Kraliyet yükümlülüklerini yerine getirmek ve ülkemizin yasalarını uygulamak benim sahip olduğarımdan daha fazla güç ve beceri gerektiriyor. Umarım oğlum, yerime kabul edersiniz. Onda tanrıların kralı İndra'nın cesareti vardır. Yeryüzünde yaşayanlar arasında bir eşi yoktur onun.”

Bu parçada sözü edilen destan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ramayana B) Şinto C) Gılgamış
D) İlyada E) Bozkurt

7.

I

Dört yüz yıl sonra Ergenekon'da kendileri ve sürüleri o kadar çoğaldılar ki buraya sığmadılar. Bu sebepten bir yere toplanıp konuştular. Dediler ki atalarımızdan işittik. Ergenekon'un dışında geniş yerler, güzel yurtlar varmış. Bizim yurdumuz eskiden o yerlerde imiş. Dağların arasından yol izleyip bulalım. Göçüp çıkalım. Her kim bize dostum derse onunla görüşelim. Düşmanlarla görüşelim, dediler.

II

Seferberlik yıllarında Rus orduları ilerleyerek Hasankale'nin doğusundaki Taşlı Güney köyüne saldırıya geçtiler. O sırada köye dağ yoluyla Ardıçlı köyünden eski bir faytonla gelin getiriliyormuş. Gelin arabası Taşlı Güney köyüne yaklaşırken top ve silah seslerini duyan gelin, düşman eline geçmekten korkarak o anda, Allah'ım bizi düşman eline düşmektense taş kes, diye yalvarır. Gelinin duasının kabul edilip gelinin, arabasıyla taş kesildiğine inanılır. Şimdi o taşta Gelin Taşı derler.

Bu parçalarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. parça destan, II. parça efsane özelliği taşır.
B) II. parçada olayların geçtiği yer bellidir.
C) II. parça konuşma diliyle aktarılan kısa halk anlatısıdır.
D) I. parça bir Türk destanından alınmıştır.
E) II. parçada dile getirilenler tamamen gerçektir.

8.

Destana ismini veren Türk hükümdarı MÖ IV. yüzyılda yaşamıştır. Onun mücadeleleri etrafında söylenen ve Makedonyalı Büyük İskender'in Türk illerine yürüyüşü ile birleştirilen bu destan, Türkler arasında XI. yüzyıla kadar yaşamış ve bu yüzyılda Kaşgarlı Mahmut tarafından yazıya geçirilmiştir. Kaşgarlı Mahmut “Türkmen” maddesinde sözcüğü açıkladıktan sonra: “Bunlara Türkmen denilmesinde bir hikâye vardır, şöyledir.” diyerek destanın konusunu düzyazı hâlinde kendi anlatımıyla aktarmıştır.

Bu parçada sözü edilen destan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Alp Er Tunga B) Oğuz Kağan C) Attila
D) Timur E) Şu

İslamiyet'in Kabulünden Sonraki Dönem Destanları

1. Ölümsüzlüğe ulaşan insanlar vardır. Onlar, tarih yazar ve tarihin ta kendisi olurlar. Büyük insanlardır. Her büyük insan gibi tarihe kaynaklık ederler. Büyük sözler söylerler. İşte büyük insanların büyük sözlerinden meydana gelen Kırgızlara ait bu destan, dünyanın en uzun destanı. Adını destan kahramanının gücünden, bilgeliğinden almış. Yalnızca ona yer vermemişler bu büyük destanda. Onunla beraber oğlu da torunları da anlatılmış. Sekiz bölüme sığdırmışlar bu kocaman yürekleri, koca insanların yaşamlarını. Sekiz bölümden oluşan birçok hayal, hayat ve kahramanlık... Sekiz bölümün tamamında kendinizi kapırdığınız hızlı, heyecanlı ve aksiyon dolu birçok olay...

Bu parçada sözü edilen destan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Battal Gazi B) Köroğlu
C) Danişmant Gazi D) Manas
E) Cengiz Han

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde boş bırakılan yere cümle sonunda yay ayraçla verilen ifadenin getirilmesi bilgi yanlışına neden olur?

- A) Cengiz Han'ın hayatı, kişiliği ve fetihlerini konu alan Cengizname günümüze kadar yaşatılmış İslami Dönem - - - - destanıdır. (Türk)
- B) Danişmentname ya da - - - -, Anadolu'da Danişmentlilerin kurucusu etrafında oluşmuştur. (Danişment Gazi Destanı)
- C) - - - -, tarihi bir şahsiyet olan Battal Gazi'nin menkıbevi hayatını, Anadolu'ya yerleşen Müslüman Türklerin gözüyle aktaran bir destandır. (Battalname)
- D) - - - -, halkın gözünde adaleti, yiğitliği, yardımseverliği ve inancı ifade ettiğinden Türk halkının gönlüne grmiş bir kahramandır. (Koroğlu)
- E) Satuk Buğra Han Destanı, - - - - hükümdarı Abdülkerim Satuk Buğra Han'ın kişiliğini, İslam dinini kabulünü ve İslamiyet'i yaymak için verdiği mücadeleleri anlatan bir destandır. (Moğol)

3. Kirgızca Metin

Bu baybiçe Çıırıçı
 Manastı sır beşikke bölödü.
 Manastı Hızır cölüdü,
 Manas kabak cerden buguldu,
 Kıpır minen busurman
 Manastın kabarı mıktap uguldu
 Manas emi küülödü
 Manas beşikte çatıp sölödü:
 “Ak sakal ateke Cakıp Kan
 Busurman colun açamın
 Kapırdın malın çaçamın
 Kapırğa ketet kılamın
 Busurman colin açamın
 Cakıp Kan oşu kepti ukkanda
 Ala baş corgo çaar at
 Alıp kelip tokuttu

Günümüz Türkçesiyle

Bu baybıçe Çıırıçı
Manas'ı altın beşikte beledi
Manas'ı Hızır bekledi
Manas beşiğinden doğrudu
Kâfir ile Müslüman'a
Manas'ın bu işi hemen duyuruldu.
Manas hem gülüyordu
Hem de beşikte yatıp söylüyordu:
"Ak sakal atam Yakup Han,
Müslüman'ın yolunu açacağım
Kâfirin malını dağıtacağım
Kâfire sefere çıkacağım
Müslüman'a yardıma koşacağım."
Yakup Han bu sözü duyunca
Ala baş yörük atı
Alıp gelip eyerletti.

Bu dizelerden Manas'ın kişisel özelliklerinden hangilerine ulaşılabilir?

- A) Sabırlı, anlayışlı ve iyi kalplidir.
B) İnançlı, cesur ve yardımseverdir.
C) İleri görüşlü, gururlu ve disiplinlidir.
D) Hoşgörülü, merhametli, sakindir.
E) Mantıklı, açık sözlü ve alçak gönüllüdür.

İslamiyet'in Kabulünden Sonraki Dönem Destanları

4. I
Uygur ilinde, Hulin adında bir dağ vardı. Bu dağdan Tuğla ve Selenge adında iki ırmak çıkardı. Bir gece bu iki ırmak arasındaki bir ağaca gökten mavi bir ışık indi. Ağacın gövdesinde gittikçe kabaran bir şişkinlik meydana geldi. Bir gün bu şişkinlik yarıldı, içinden beş çocuk çıktı. Halk bunları alıp büyüttü, hepsine ayrı ayrı adlar koydu.

II

Hız. Muhammed kanatlı atı Burak'ın sırtında göklere yükseldiği "Miraç Gecesi'nde" gök katlarında kendinden önceki peygamberleri görür. Bunlar arasında birini tanıyamaz ve Cebrail'e bunun kim olduğunu sorar.

Cebrail:

"Bu peygamber değildir. Bu sizin ölümünüzden üç asır sonra dünyaya inecek olan bir ruhtur. Türkistan'da sizin dininizi yayacak olan bu ruh " Abdülkerim Saltuk Buğra Han" adını alacaktır."

Bu destan parçalarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) I. parça İslamiyet öncesi, II. parça İslami döneme aittir.
B) I. parçada mekân belirsiz II. parçada belirlidir.
C) I. parçada açıklayıcı, II. parçada tartışmacı anlatım kullanılmıştır.
D) I. parçada dinî, II. parçada evrensel öğelere yer verilmiştir.
E) Her iki parçada da tarihî bir gerçeklik söz konusudur.

5. (Halife ordusu İstanbul üzerine yürür. Kayser Asatur, Battal'ı yenemeyeceğini anlar, cadılardan yardım diler. Kûzende Cadı, askeriyle savaş alanına gelir.)

... Seyyid, Aşkar'ı sürdü, ileri geldi, tîg (kılıç) çaldı, lâî-ni (lanetlenmiş yaratığı) iki pâre (parça) eyledi. Câzûlar leşkerinden (askerinden) grîv (bağırtı, çılgılık) koptu. İslam leşkri tekbîr getirip at saldı. Seyyid dahi nâra urdu, hamle eyledi. Câzû leşkri ayruk (artık) durmadılar. Kûzende'nin gövdesin alıp kaçtılar.

Bu metinle ilgili,

- I. Dinî kavramlar kullanılmıştır.
II. Anlatıcı Seyyid Battal Gazi'dir.
III. Mekân belirli ancak zaman belirsizdir.
IV. Öyküleyici anlatım biçiminden yararlanılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşamaz?

- A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II.
D) II ve III. E) III ve IV.

6. I. Cengiz Han, kendisini arayan beğlerin her birine, ayrı ayrı damga verdi, kuş verdi, ağaç ve uran (parola) verdi.
II. Sonra Cengiz, çok çalıştı. Çok büyük devlet kurdu. Bu devleti çocukları arasında bölerek bu dünyadan ayrıldı.
III. Buduncaroğlu Kıyat'a: "Senin ağacın çam, kuşun sungur, uranın arucan ve damgan palan olsun!" buyurdu.
IV. Dokuz boydan gelen on adam, Cengiz'i bulup atlarını azad edip salıverdiler.
V. Altın Boy'un beğleri toplandılar. Alanguva'dan Cengiz'in yerini öğrendiler.

Bir destanın olay örgüsüne ait karışık verilmiş metinler, aşağıdakilerin hangisinde doğru sıralanmıştır?

- A) I - III - IV - II - V B) II - V - I - III - IV
C) III - V - IV - I - II D) IV - V - II - I - III
E) V - IV - I - III - II

7. ... Ey Şattat ve ey nestor! Bilünüz ve âgâh olunuz kim, ben bu Rum'a (Anadolu'ya) anuñcün geldim ki mal ve hazine cem kılam (toplayam) dahi gerü dönem yok; andan ötürü geldim kim illeri ve bu şarları (şehirleri) İslâma döndürem.

... İslam dinin Melik bunlara arz kıldı, imana davet eyledi; "Müslüman olunuz, dedi yohsa hepinüzi kıraruz." Çün kâfirler bu sözü işittiler, şunlara kim Hak hidâyet verdi, Müslüman oldular, şunlara kim vermedi, kahır kılıcından helâk eyledi.

Bu metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yurt sevgisi
B) Baskı ve zulüm
C) Din uğruna savaş
D) Kültürel yozlaşma
E) Bağımsızlık mücadelesi

1923-1980 Dönemi Türk Edebiyatında Yapma Destanlar

1. I. Geldiler de gidiyorlar
Bizimdi bize kaldı
- II. Üçüncü süvari tümenimiz
Almış Mangaldağı'nı.
- III. Gün batarken yaya düşman
Vardı Mangaldağı'nın doğusuna.
- IV. Gök delindi birdenbire.
Gece boyu, elden ele geçen siperlerde
- V. "Kaçmak yok!" diyordu Mustafa Kemal Paşa!
Yıldız ışığında biliyordu süngüleri

**Yapma bir destandan alınmış bu dizeler olayların oluş
sırasına göre sıralandığında hangisi ilk dize olur?**

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2. Köye döndüğünde Ökkeş
Söz sözü açtığında
Anlattı yaşadıklarını
Ve ekledi:
– Asıl sonrasını dinleyin kardaşlar
Kapılacak nemler vardır
İşler vardır bellenecek
Bir kez yenilmeyle gider mi düşman
Döner gelir, yine gelir, yıllar sonra gelir
Dostluk suları yürütülür aramızdan
Kıya görmüşlere yardım
Yıkılan yerleri onarma
Ve bütün benzerleri gibi dünyada
Dost elini uzatınca
Başını alırlar.
Vermedi elini Maraşlı
Eksik olsun dedi senin dostluğun
İkinci geldiğinde
Al yardımını başına çal.

**Bu dizelerin üslup özellikleriyle ilgili aşağıdakilerden
hangisi söylenemez?**

- A) Manzum hikâye şeklinde yazılmıştır.
B) Anlatılanlar gerçek bir olaya dayanır.
C) Evrensel öğeler ön planda tutulmuştur.
D) Kişi ve zaman unsurlarına yer verilmiştir.
E) Öyküleyici anlatım tekniği kullanılmıştır.

3. Maraş kurtuldu
Duruldu Ökkeş'in kabaran yüreği
Açlığını, yorgunluğunu duydu
Soğuğu, uykusuzluğu duydu
Bir gün bir gece uyudu
Sonra kalktı davul zurna
Halaya durdu.

**Bu dizelerde geçen "duymak" sözcüğü aşağıdaki an-
lamlarından hangisiyle kullanılmıştır?**

- A) İşitmek, ses almak
B) Sezmek, fark etmek, hissetmek
C) Bilgi almak, öğrenmek, haber almak
D) Dokunma, koklama vb. duyularla algılamak
E) Nesnelere dokunarak onların özelliklerini belirlemek

4. Aşağıdaki dizelerin hangisinde hem zaman hem de
mekân ögesi belirgindir?

- A) Saat on, ağustos güneşi yaktı öğleyi
Söğütlerin tozlu kavında.
İnce yollarından bozkırın
Yürüdü Yunan askeri.
- B) Giyinip çarşıya varırken
Kara şalvar, ak ışık
Gözleri ışığı ve geceyi paylaştıır
Kaşları onuru ve sevdayı
Adamın su gibi akanıdır Maraşlı
- C) Uyuyan çocuklar uyandı
Uyandı Ahır Dağları içindeki su uyandı
Fransız uyandı, Ermeni uyandı
Çakmakçı Said uyandı uyandı
- D) Aslında tek kişidir çarpışan:
Sevi, tutku, direnç ve insan,
Ölüm gelir tek kişiye.
-Ordular ölmez!-
Tek kişidir korkan
-Korkmaz ordular!-
- E) Çocukları uzaklarda doğmuş büyümüş
Kadınlarının gözleri kapılarda
Yorgun, bıyıklı binbaşılar.
Trablusgarp derken Balkan Savaşı,
Son siperleri açılmış Ankara'da.

1923-1980 Dönemi Türk Edebiyatında Yapma Destanlar

5. Kara yaz içinde dönüyordu işinden
Nasıroğlu Mehemmet
Şeyhadil'de Ermeniler çevirdi
Suçu yokken vurup öldürdüler
Kana, çamura bulandı
Elindekiler
Maraş ilk şehidini verdi.
Uzunoluk Hamamı'ndan çıkan kadınlar
Al yanaklarını peçelerine saklamıştlar
Ürkek, hızlı adımlarla geçerken meydana
Korktuklarına uğradılar
Ansızın bir gâvur sürüsü
– Burası Fransız kenti
Açın, açmalısınız yüzlerinizi
Diyerek
Peçelerine el attı
Tepindi çığlıklar, kahkahalarla
"Doğru yoluna git!" dedi Maraşlı
"Doğru yoluna git, yoksa..." dedi
Çakmakçı Said
El attılar silahlarına

Bu dizelerdeki çatışmayı en kapsamlı biçimde ifade eden sözcük aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ümitsizlik B) Ölüm C) Korku
D) İşgal E) İhanet

6. Son tüfekleri yurdumun geride yok
Son askerleri yurdumun geride yok
Son zabitleri yurdumun geride yok
Son erkekleri yurdumun geride yok
Bir yol daha akmaya hazır
Son kanı Anadolu'nun geride yok

Bu dizelere aşağıdaki öğelerden hangisi hâkimdir?

- A) Millî B) Manevi C) Evrensel
D) Sosyal E) Siyasi

7. Gerçek kurtuluşun öncüleri
Sevgili öğretmenler!
– Sakarya Savaşı kazanılacaktır
Asıl savaş, halkı özgür direklerde
Sapsağlam tutan bir vatan için
Güneş girmemiş evlerine yurdumun
Karanlığa karşı kazanılacaktır.

Bu dizelerde özellikle aşağıdaki kavramlardan hangisi üzerinde durulmuştur?

- A) Bağımsızlık B) Eğitim C) Vatan
D) Gelecek E) Umut

8. Aşağıdaki dizelerin hangisinde dinî öğelere yer verilmiştir?

- A) Arama, bulamazsın ikimizin kabrini,
belki maşırıktı, belki mağripte,
biz de bilmeyiz yerini.
B) Ve biz de burda bitirdik destanımızı.
Biliyoruz ki layığınca olmadı bu kitap,
Türk halkı bağışlasın bizi.
C) Toprak öyle bitip tükenmez,
dağlar öyle uzakta,
sanki gidenler hiçbir zaman
hiçbir menzile erişmeyecekti.
D) Kırık bir söğüt dalı dikerek kibleye doğru,
Durdur boyun büküp
El kavuşturup
sabah namazına
E) Gün ağardı ağaracak.
Kokusu tütmeye başladı:
Anadolu toprağı uyanıyor.

9. "Paşalar onun arkasındaydılar.

O, saati sordu.
Paşalar, Üç, dediler.
Sarışın bir kurda benziyordu.
Ve mavi gözleri çıkmak çıkmaktı.
Yürüdü uçurumun başına kadar,
eğildi, durdu.
Bıraksalar
ince, uzun bacakları üstünde yaylanarak
ve karanlıkla akan bir yıldız gibi kayarak
Kocatepe'den Afyon ovasına atlayacaktı."

dizelerinin yer aldığı destan, her çevreden büyük ilgi görmüş bir eserdir. Bu eserde sanatçımız, Kurtuluş Savaşı ve Millî Mücadele'yi güzel Türkçe ve benzetmelerle destanlaştırmıştır. 1939'da yazmaya başlanan ve 1941'de tamamlanan eser, Havadis gazetesinde parçalar hâlinde yayımlanmıştır. "Kırk Haramilerin Esiri" ile "Yaralı Hayalet" şiirlerinde olduğu gibi, ulusal duygular bu eserinde önemli bir yer tutar.

Bu parçada sözü edilen eser ve eserin ait olduğu sanatçı aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda - Cahit Külebi
B) Maraş'ın ve Ökkeş'in Destanı - Gülten Akın
C) Sakarya Meydan Savaşı - Ceyhun Atıf Kansu
D) Çanakkale Şehitlerine - Mehmet Akif Ersoy
E) Kuvâyı Milliye - Nazım Hikmet

Sıfat Tamlaması

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisi sadece sıfat tamlamalarından oluşmuştur?

- A) Sembolizmde gerçeklerden kaçma söz konusudur.
- B) Hayatı farklı algılayanların, üslupları da farklı oluyor.
- C) Tam bir denemedir "Söylendim Durdum" adlı hikâye.
- D) Divan edebiyatı ürünlerinde sanatlı bir dil kullanılmıştır.
- E) Güzel yazmak, az çok güzel düşünmek demektir, der bir yazar.

2. Aşağıdaki dizelerde yer alan sıfat tamlamalarından hangisinin tamlayanı bir isim tamlamasından oluşmuştur?

- A) Baktıkça dertli yüzlere kalmaz sevince yer
Gördükçe ağlayanları gülmek kolay değil
- B) Medeniyet şimşeğinden gelir hızımız
Sorma: Kimdir kanatlanmış bu genç alaylar
- C) Alışamadım bu şehrin çiçeksiz ilkbaharına
Sıgıyormuş başıboş gönlüm şu beton yığınlarına
- D) Ne saadet! Bu taraflarda, her ülfetten uzak
Vatanın fatihi cedlerle beraber yaşamak
- E) Deniz ufkunda bu top sesleri nerden geliyor
Barbaros, belki donanmayla seferden geliyor

3. Birkaç ciltle sınırlı sözcükler ve gramerler asla bir

dilin kendisi değildir. Sözlükler, bir dilin bütün kelimelerini

II
içine alsalar bile sonuçta bir kelimeler listesinden ibarettir.

III
Gramerler ise bir kurallar sıralamasıdır. Bir gramerdeki söz dizimi kurallarını sayısız örneklerle zenginleştirebiliriz.

IV
İşte dil bu sayısız örneğin evrenidir.

V

Bu parçada numaralanmış bölümlerden hangileri sıfat tamlamasıdır?

- A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve IV.
- D) II ve III. E) IV ve V.

4. Karşı tepedeki ormana birbiri arkasına yıldırımlar dü-

I
şüyor, iri damlalar zeytin ağaçlarının siyah yapraklarını

II III
garip tıptırtılarla oynatıyordu. Hepimiz değirmenin içine

IV
dolduk. Tavanda sallanan iki gaz lambası etrafa

yarım bir aydınlık serpiyordu ve çarklar, taşlar, tozlu ka-

V
yışlar dönüyor, dönüyordu.

Bu parçada numaralanmış sıfat tamlamalarının hangisinde niteleme sıfatı yoktur?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde hem isim hem sıfat tamlaması vardır?

- A) Portreler, kişileri karakteristik özellikleriyle tanıtan yazılardır.
- B) Hakiki insanlar, kendilerini kendilerine saklayabilen insanlardır.
- C) İnsanlık, yeryüzünde yaşayanların bütününden ibarettir.
- D) Zekâ bence iyi düşünme, iyi anlama ve iyi muhakeme gücüdür.
- E) İnsana hürmeti görmek isteyen kişiler, Yunus'un şiirlerini okusun.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat tamlaması yoktur?

- A) İlk İslami eserler, Karahanlılar Dönemi'nde meydana getirilmiştir.
- B) Oğuz Atay'ı okurken yine hüzünlendim ve kendi kendimi eleştirmeye başladım.
- C) Turgut Uyar, şiir beğenisine güvenilebileceğimiz birkaç kişiden biridir.
- D) Toplumsal değişim ve dönüşüme edebiyat cephesinden de bakılmalıdır.
- E) Romanın bu bölümünde Batı kültürüyle yetişenler konu edilmiştir.

Sıfat Tamlaması

7. (I) Selçuklular, dünya tarihinde önemli bir rol üstlenmiştir. (II) İslam âlemini yeniden toplayıp canlandırmışlardır. (III) Batı'nın saldırılarını engelleyerek İslam ve Türk medeniyetini korumuşlardır. (IV) Anadolu'yu bize ebedî vatan yapan onlardır. (V) Bu son işi, kahraman Süleyman Şah başarmıştır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde hem isim hem de sıfat tamlaması kullanılmıştır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

8. (I) Her pencerede kırmızı toprak saksılar ve karmış gaz sandıkları görürsünüz. (II) Saksılarda al, beyaz, mor sardunya, küpeçiçeği, karanfiller... (III) Gaz sandıkları da öbek öbek yeşil fesleğen ile dolu. (IV) Ta köşede bir mor salkım çardağı, altında civarın en işlek çeşmesi vardır. (V) Bütün bunların arkasında, tiyatro dekorunu andıran beyaz, uzun, ince minare...

Numaralanmış cümlelerin hangisinde birden fazla tamlayanın, birden fazla tamlananı nitelediği bir sıfat tamlaması kullanılmıştır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

9. (I) Hasankeyf'in büyüleyici atmosferini kelimelerle anlatmak zor. (II) Hasankeyf'te âdeta bir zaman yolculuğuna çıkıyorsunuz. (III) En görkemli çağını Artuklu ve Eyyubi dönemlerinde yaşamış Hasankeyf. (IV) Artuklu Sarayı, Eyyubi camileri, medreseleri ile kendinizi geçmişte başlayan ve hâlâ devam eden masalımsı bir dünyanın içinde buluyorsunuz. (V) Artuklu Köprüsü, Hasankeyf'in görkemli günlerinin sessiz tanığı gibi.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde sıfat-fiille yapılan sıfat tamlaması vardır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

10. Baharda zayıf, açık yeşildir. Hafif bir yel esse toprağa değecekmiş gibi yatar. Yaz ortalarında, dikende, önce mavi damarlar belirir. Sonra yavaş yavaş dikenin dalları, gövdesi mavileşir. Açıkça bir mavidir bu... Sonra mavi gittikçe koyulaşır. Bu, en güzel bir mavidir. Bir tarla, uçsuz bucaksız bir ova tüm maviye boyanır. Gün batarken eğer bir yel eserse mavi dalgalanır, hışırdar, aynen deniz gibi. Gün batarken sular nasıl kızarırsa çakırdikenin tarlası da öyle kızarır.

Bu parçada geçen aşağıdaki sözlerden hangisi bir sıfat tamlamasında yer almamıştır?

- A) güzel B) hafif
C) uçsuz bucaksız D) açıkça
E) öyle

11. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizilerek belirtilen tamlama, eksik gösterilmiştir?**

- A) Servetifünun şiiiri, içeriğe önem veren Tanzimat şiiirinden çok daha mükemmeldir.
B) Destanlar millî şuuru güçlendiren ve millî dayanışmayı sağlayan önemli eserlerdir.
C) Değişim izleri; 17. asırda görülür, 19. asırda edebiyat ve şiir dünyamıza girmeye başlar.
D) Türk kültüründe gördüğümüz bilge kişiler, destanlarda, kitabelerde varlıklarını yaşatırlar.
E) Halide Edip'in romanlarındaki kadın kahramanlar çok canlıdır ve yazardan izler taşımaktadır.

- 12 (I) Evin en güzel odası gibidir mahalle. (II) Ben mahallede büyüdüm. (III) Acıkınca mahallede bir kapıyı çalıp ekmek isteyebilirsiniz. (IV) Orada herkes birbirini tanır. (V) Bir yerde bakkal, manav ve esnaf varsa orada yalnızlık yoktur.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangilerinde isim veya sıfat tamlaması yoktur?

- A) I ve II. B) I ve III.
C) II ve IV. D) III ve V.
E) IV ve V.

Tanzimat Edebiyatında Roman - Dünya Edebiyatında Roman

1. Aşağıdakilerden hangisi Tanzimat Dönemi roman ve hikâyelerinde tercih edilen temalardan biri değildir?

- A) Tarihî konular
- B) Kölelik
- C) Batılılaşmanın yanlış anlaşılması
- D) İletişimsizlikten doğan yalnızlık
- E) Aşk

2. I. Mahpeyker, Dilaşup'u satın alır; Mahpeyker'in Ali Bey'i öldürmek istediğini öğrenen Dilaşup, Ali Bey'e haber verir.
- II. Kiralık katil, Ali Bey yerine yanlışlıkla Dilaşup'u öldürür; Ali Bey de Mahpeyker'i öldürür, kendisi de hapsede ölür.
- III. Mahpeyker ve Abdullah Efendi, Dilaşup hakkında dedikodular yayar ve bunları duyan Ali Bey, Dilaşup'tan ayrılır.
- IV. Mahpeyker'in gerçek yüzünü bir vesileyle öğrenen Ali Bey, Dilaşup'la evlenir fakat Mahpeyker'in kötülüklerinden kurtulamaz.
- V. Ali Bey, Mahpeyker adında düşkün bir kadına âşık olunca Ali Bey'in annesi, oğlunu Mahpeyker'den kurtarmak için eve Dilaşup adında güzel bir cariye alır.

Numaralanmış ifadeler anlam akışına göre sıralandığında aşağıdakilerden hangisi doğru olur?

- A) I - IV - II - V - III
- B) II - I - III - IV - V
- C) III - II - IV - I - V
- D) IV - III - I - V - II
- E) V - IV - III - I - II

3. Raskolnikov adında bir genç, işlediği suçlardan önce her şeyi hesapladığını sanmış fakat yanılmıştır. O, insanlık dışı düzene karşı gösterdiği başkaldırının insanlık dışı olduğunu sonradan anlar. Bu olaydan sonra derin acılar içinde toplumdan kopmuşluk duygusunu yaşar, en yakınlarından bile uzaklaşır. İnsanın yalnızca toplum içinde yaşamakla kalmadığını, aynı zamanda toplumu kendi içinde, kendi yüreğinde taşıdığını anlar. Sonya'nın öğütüne uyarak polise teslim olur. Yazarı, Raskolnikov'un bu öyküsünü bir düşüşün değil bir yükselişin öyküsü sayar.

Bu parçada tanıtılan eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Budala
- B) Delikanlı
- C) Kumarbaz
- D) İnsancıklar
- E) Suç ve Ceza

4. O gece Dilber'le beraber bir odada yatan Çaresaz, sürekli Kafkasya'dan, kölelikten ağlaya ağlaya bahsediyordu. Bütün insanlık hüviyetini heyecana getiren keder, sesine şiddetli bir etki, diline garip bir anlatma gücü vermişti ki Dilber kölelik yoldaşının bu anlaşılmamış hâinden üzüntü duyarak:

– Niçin ağlıyorsun, diye sordukça

– Hiç! Ağlamak köleliğin en büyük hakkıdır. Biz o hürriyete sahibiz, diyordu.

Garip şey! Acaba bu biçare Çaresaz'ın kalbini kim kırmıştı ki Dilber yatağına girdiği hâlde yine sürekli mendille gözlerini silerek ağlamasına devam ediyordu. Dilber yatağından kalkarak:

– Çaresaz! Yalnız dökülen gözyaşları acıdır. Sen hiçbir derdini benden gizlemezken bu ızdırabının nedenini niçin benden saklıyorsun? Memleketinde geçen bir şey mi hatırına geldi? Yoksa çocukken validenin kucağında ağladığını mı hatırladın? Sen kalbini bana açmazsan burada hâline hanımlar mı acıyacak, beyler mi ağlayacak?

Bu parçaya göre Çaresaz ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Adaletsizlikten yakınmaktadır.
- B) Hürriyetinden yoksundur.
- C) İçinde bulunduğu durumdan hoşnut değildir.
- D) Dilber, arkadaşı ve dert ortağıdır.
- E) Konuşmaktan çok susmayı tercih etmektedir.

5. Romanda Quasimodo ile çingene kızı Esmeralda'nın aşkları, bu kişilerin ruhlarında oluşan ikilemler ve tepkiler romantik bir yaklaşımla işlenmiştir. Eserde, kişilerin zayıf ve güçlü yönleri bir arada verilmiştir. Akıcı ve etkili bir üsluba sahip olan eserde zıtlıklar belirgin olarak göze çarpar. Eserin anlatımında yazar tarafsız kalmaz, araya girerek duygularını belirtir ve okuyucuyu yönlendirir.

Bu parçada sözü edilen eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İki Şehrin Hikâyesi
- B) Notre Dame'ın Kamburu
- C) Savaş ve Barış
- D) Babalar ve Oğullar
- E) Vadideki Zambak

Dünya Edebiyatında Roman - Tanzimat Edebiyatında Roman

6. I. Gündüz hava, dağların güneşe dönük yamaçlarında, bir çocuk nefesi kadar yumuşak ve güzeldi. Ama bu hâli pek kısa sürdü. Önce sadece hissedilebilen bir yavaşlıkla değişmeye başladı. Sonra buzullardan bir rüzgâr esti. Acelesi olan alaca karanlık, yaklaşan gecenin soğuk, gri, mor rengini de ardından sürükleyerek sessizce vadileri, boğazları kaplayıverdi.
- II. Bulutlar çok küçük su damlacıkları ve buz kristallerinden oluşmuş kümelerdir. Bulut içinde ve çevresinde meydana gelen hava akımları, bulutların sürtünme ile elektriklenmesine neden olur. Bulutlarda biriken statik elektrik uygun şartlarda aniden boşalır. Bu yük boşalmasına “yıldırım” adı verilir.

Numaralanmış parçalarla ilgili aşağıdaki değerlendirmelerden hangisi doğrudur?

- A) I. metinde olay zinciri, II. metinde olay örgüsü vardır.
- B) I. metin sanatsal, II. metin bilimsel bir eserden alınmıştır.
- C) I. metindeki anlatıcı gerçek, II. metindeki kurmacadır.
- D) I. metinde açıklayıcı, II. metinde öyküleyici anlatım söz konusudur.
- E) I. metinde belirli bir zaman dilimi yokken II. metinde zaman belirgindir.
7. I. Araba Sevdası: Yanlış Batılılaşmanın yol açtığı gülünç durumlar
- II. Taaşşuk-ı Talat ve Fıtnat: Görmeden evlilik, erkek baskısına dayalı aile düzeni, kadınların esareti
- III. Zehra: Kıskançlık ve kıskançlığın yol açtığı olumsuzluklar
- IV. Cezmi: Kölelik ve cariyelik
- V. Karabibik: Köy yaşamı

Bu parçada numaralanmış eşleştirmelerin hangisi yanlıştır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

8. **Tanzimat I. Dönem eserlerinde görülen zihni arka plan için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Geleneksel anlayış yeni bir biçimle sürdürülmek istenmiştir.
- B) Toplumsal meseleler ele alınmıştır.
- C) Edebiyat fayda sağlayan bir araç olarak görülmüştür.
- D) Edebî eserler bir eğitim aracı olarak düşünülmüştür.
- E) Batılı görüşlerin halka aktarılması düşüncesi vardır.

9. Hemen bütün mirasyedilerin düşündüğü gibi Bihruz Bey de servetini, yemekle bitmez tükenmez zannederdi. Bundan dolayı ulu orta girdiği ölçsüz harcamaya nakitten başladı. Onlar bitince İstanbul tarafındaki en az kira getiren dükkânları birer birer elden çıkardı. Sonra Beyoğlu'ndaki değerli mağazalara sıra geldi. Bunlar da elden çıkarıldı.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerin hangisi ağır basmaktadır?

- A) Öyküleyici B) Betimleyici C) Tartışmacı
D) Açıklayıcı E) Öğretici

10. Ben “edebî” eser sayılacak hiçbir eser yazmadım. Çünkü benim eserlerimin çoğunu yazdığım sıralarda, memleket-e edebiyattan anlamayanlar nüfusumuzun mübalağasız yüzde doksan dokuzunu teşkil ediyordu. Benim emelim de ekseriyete hitap etmek, onları tenvire, onların dertlerine tercüman olmaya çalışmaktı. Zaten edebiyat yapmaya ne vaktim ne de kalemim müsait değildi. Edebiyatı Hamitlere, Ekremlere yani erbabına bıraktım. Fakat ne yalan söyleyeyim, eğer elimde olsaydı onları da o devirde edebiyat yapmaktan men ederdim. Çünkü bence nüfusun yüzde doksan dokuzu koyu cehaletten tamamıyla kurtulmamış bir memlekette henüz en aydınlık ve basit fikirleri bile sökmemeyen kimselere edebî eser vermek, karnını doyuramamış bir kimseye meyve ikram etmek kadar garip bir hareketti.

“Sizin eserleriniz arasında edebî olanlar hangileridir?”

sorusuna Ahmet Mithat Efendi'nin verdiği bu cevaptan hareketle onun sanat anlayışı hakkında aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

- A) Öğreticiliği estetiğe tercih etmiştir.
- B) Tercüme faaliyetlerini önemsemiştir.
- C) Aydın beğenisine hitap eden eserler vermiştir.
- D) Sanat yapma endişesi taşımıştır.
- E) Eserlerinde daha çok bireysel meselelere eğilmiştir.

11. Eserde dinî ve millî değer ve duygular, tabiata yöneliş, abartılı duygular idealler hâkim olmalıdır. Duygu ve hayaller, kötümserlik, hüznün ve melankoli eserin olmazsa olmazıdır. Kahramanlar bireysel özellikleri ile eserde kendini göstermelidir.

Sanat anlayışını bu şekilde açıklayan bir yazar aşağıdaki edebî akımların hangisinden etkilenmiş olabilir?

- A) Parnasizm B) Sembolizm C) Romantizm
D) Realizm E) Natüralizm

Servetifünun Edebiyatı'nda Roman

1. Yazar, gazetecilik hayatında ilk üç dört yıl çeviri ile uğraştı, sonra ilki “İffet” olmak üzere peş peşe kendi romanlarını yayımlamaya başladı. Özellikle sosyal sorunları, batıl inançları, aile geçimsizliklerini, yüzeyde kalan Batılılaşmayı konu edinen romanlarında daima gözlemden hareket eden bir realist-natüralist yöntemle eski İstanbul’un gündelik hayatından çok canlı sahneler yansıttı. Çoğunlukla halk çevrelerinden seçtiği kişilerini büyük bir ustalıkla konuşturdu.

Bu metinde tanıtılan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hüseyin Rahmi Gürpınar
B) Mehmet Rauf
C) Ahmet Hikmet Müftüoğlu
D) Hüseyin Cahit Yalçın
E) Halit Ziya Uşaklıgil
2. Halit Ziya ve Mehmet Rauf’un romanları ile hayatları yan yana düşünüldüğünde bu iki romancının, kimi zaman roman kişileriyle kendilerini özdeşleştirdikleri, kendi kişilik ve ideallerini romanlarındaki kişilere yükledikleri, bu sebeple onları âdeta kendi sözcüleri gibi kullandıkları, romanlarına verdikleri adlardan yarattıkları kişilerin ortak özelliklerine kadar kendi hayal ve hayatlarından bazı unsurları romanlarına soktukları görülmektedir.

Bu parçada Servetifünun romancılığındaki hangi özellik vurgulanmaktadır?

- A) Nesnellik
B) Karamsarlık
C) Gerçekçilik
D) Tasvir
E) Hayal-hakikat çatışması
3. Mehmet Rauf’un “Eylül” adlı eseri hangi roman türünün Türk edebiyatındaki ilk örneği kabul edilir?
- A) Edebî
B) Psikolojik
C) Tarihi
D) Polisiye
E) Yerli

4. Zengin bir yazı hayatına daha çok fennî konulardaki küçük tercümeler ve derlemelerle başlayan ve bu yazılarında farklı imzalar kullanan yazar, ilk roman denemesini İzmir’de iken yaptı. Gazetede tefrika edilen “Sefile” adındaki bu roman sansürden geçmeyince kitap hâlinde basılamadı. Fakat cesaretini kaybetmeyerek çalışmalarına devam etti ve bir yıl sonra “Nemide”yi yazdı.

Bu parçada tanıtılan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mehmet Rauf
B) Ahmet Hikmet Müftüoğlu
C) Halit Ziya Uşaklıgil
D) Hüseyin Rahmi Gürpınar
E) Hüseyin Cahit Yalçın
5. Vapur, Boğaziçi’ne koşuşan halk ile taşarak, köprüden çözülüp Boğaz’ın mavi göğsüne gömüldükçe içi açılıyor; gitgide kendinde bir ferahlık duyuyordu. Etrafına bakarak hepsi de memnun, güler yüzlü görünen yolcuların bahar ile kendilerinden geçerek sürdükleri hayat, ona duyduğu sevinçle, çok şevkli bir hayat gibi geliyor; geniş nefes alarak dalgalanan kırmızı yeşilliklerinin, renk renk çiçeklerin taze kokularıyla içinde bir canlılık, bir faaliyet duyuyordu. Bütün üzüntü ve sıkıntısı Beyoğlu’nun karanlık sokaklarında kalmıştı. Her yüzde bir neşe vardı.

Bu parçanın yapı unsurları için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Hâkim anlatıcının bakış açısı vardır.
B) Anlatılan kişinin ruh dünyası çözümlenmiştir.
C) Olay kahramanın iş bulmasıdır.
D) Olay yeri Boğaziçi vapurudur.
E) Olay zamanı bahar mevsimidir.
6. Tanzimat ve Servetifünun Edebiyatı romanlarının benzer noktası aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Olayların zengin ve aydın zümre arasında ve daha çok İstanbul’da geçiyor olması.
B) Toplumsal sorunlara ağırlık vermeleri
C) Sade dil anlayışıyla yazılmaları
D) Teknik yönden olgun nitelikte olmaları
E) Klasizm ve romantizm etkisiyle yazılmaları

Servetifünun Edebiyatı'nda Roman

7. “ - - - - ”

Mehmet Rauf'un bu sorusundan, yazılmasını istediği romanların her şeyiyle kendimizi yansıtan romanlar olduğu anlaşılıyor. Servetifünun Dönemi'nde işte böyle romanlar yazılmaya çalışılmıştır. Bu dönemin yazarları önceleri doğal olarak romantizmin etkisinde kalmışlarsa da zamanla gerçekçiliğe yönelerek içinde yaşadıkları toplumun yaşamını romana aktarmayı başarmışlardır.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilirse Servetifünuncuların romantizmden realizme geçme isteği dile getirilmiş olur?

- A) Bütün anlatılar içinde edebiyat anlatıları, bunlar içinde de kurmaca anlatılar sanat dünyasında nasıl bir yere sahiptir?
- B) Birer okur olarak her birimizin romanlardaki gerçeklik öğelerini doğru tespit edebilmemiz ne kadar mümkün olabilir?
- C) Kurmaca metinlerde gerçeği aramak ne kadar doğrudur ve bu eserlerde gerçek denen şey ne derece bulunabilir?
- D) Kişileri çevremizde yaşayan insanlara benzeyen, olayları çevremizde olup bitenlerden oluşan romanlar ne zaman yazılacak?
- E) Gerçekliği metnin bütününde mi yoksa kişiler, zaman, mekân, tasvir ve teknik öğeler gibi her bir unsorda mı ayrı ayrı aramalıyız?

8. Aşağıdakilerden hangisi Servetifünun Dönemi'nde roman türünün olgunluk kazandığının göstergelerinden biridir?

- A) Teknik kusurların azalması
- B) Tesadüflere sıkça rastlanması
- C) Romantizmin öne çıkması
- D) Kişilerin ruh tahlillerine önem verilmemesi
- E) Toplumsal meselelere değinilmemesi

9. Batılı anlamda romancılık bu dönemde başlamıştır. Romanlar realizm ve naturalizmin etkisinde gelişmiş, eserlerde gereksiz tasvirlerle yer verilmemiş, olaylar İstanbul ve yakınlarında geçerken Fransız cümle yapısına uygun devrik ve iç içe birleşik cümleler kullanılmıştır. Üst tabaka insanların kahraman olarak seçildiği eserlerde ruh çözümlmeleri dikkat çekicidir.

Bu parçada sözü edilen edebiyat hareketi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tanzimat Edebiyatı
- B) Fecriati Edebiyatı
- C) Servetifünun Edebiyatı
- D) Milli Edebiyat
- E) Cumhuriyet Edebiyatı

10. Aşağıdaki yazar-eser eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Safvet Nezihi - Zavallı Necdet
- B) Ahmet Hikmet Müftüoğlu - Gönül Hanım
- C) Hüseyin Cahit Yalçın - Nadide
- D) Mehmet Rauf - Genç Kız Kalbi
- E) Halit Ziya Uşaklıgil - Kan

11. Halit Ziya, Suut Kemal Yetkin'e gönderdiği bir mektupta romana başlayışını şöyle anlatmaktadır: “Dadıların masallarıyla başladım, okumaya gücüm yetince Türkçede elime geçen bütün hikâyeleri okudum. Lakin on dört yaşlarına doğru Fransızcada okuduklarımdan zevk almaya başlayınca artık Türkçe hikâye okumaktan vazgeçtim. Bir yandan eğitimim ve araştırmalarım devam ederken diğer yandan yazılar yazmaya başlamıştım. O zaman Fransız edebiyatı natüralizm akımının etkisindeydi. Balzac, Flaubert, Stendhal, Daudet, Zola, Concurt'lar sevdiğim başlıca yazarlardı. Eğer bu sanatta bir gelişme gösterebilmişsem bunu İstanbul'a geldikten sonra Servetifünun'da yayımladığım “Mai ve Siyah” ile İkdam'da yayımladığım küçük hikâyelerle mümkün olmuştur.”

Bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Halit Ziya, ilk yazılarını eğitimine devam ederken yazmaya başlamıştır.
- B) Yazar masallarla başlayan okuma faaliyetini Türkçe ve Fransızca hikâyelerle sürdürmüştür.
- C) Halit Ziya, Servet-i Fünun dergisinde yayımladığı “Mai ve Siyah” romanıyla adını duyurmuştur.
- D) Yazar, Fransız edebiyatının önemli natüralistlerinden etkilenmiştir.
- E) Halit Ziya, romanlarını Servet-i Fünun ve İkdam'da yayımlamıştır.

12. Aşağıdakilerden hangisi Servetifünun Dönemi romanları içerisinde yer almaz?

- A) Ferdi ve Şürekası
- B) Genç Kız Kalbi
- C) Kırk Hayatlar
- D) İntibah
- E) Aşk-ı Memnu

Millî Edebiyat Dönemi'nde Roman

1. Birbirlerine söyleyecek söz bulamıyorlar, sadece titreye tireye bakıyorlar; dudaklarıyla birbirlerine gülümsemeye çalışırken gözleri yaşlarla perdeleniyordu. Müjân, bu dakikanın güçlüğünü hissetti. Feride'yi elinden tutup Kâmrân'ın önüne getirdi. Ağır manalarla dolu bir sesle:

– Teyze çocukları hemen hemen kardeş demektir. Feride'nin erkek kardeşi olmadığı için sen, doğrudan doğruya onun ağabeyi sayılırsın Kâmrân. Kardeşine “Hoş geldin.” desene!

Aşağıdakilerin hangisinde bu parçada sözü edilen roman ve bu romanın yazarı bir arada verilmiştir?

- A) Eskici - Refik Halit Karay
B) Çalıkuşu - Reşat Nuri Güntekin
C) Ateşten Gömlek - Halide Edip Adivar
D) Dokuzuncu Hariciye Koşuşu - Peyami Safa
E) Kiralık Konak - Yakup Kadri Karaosmanoğlu
2. Necdet tramvayların birinde şöyle bir faciaya şahit oldu: gazi bir Türk askeri, kendisine sığınacak bir köşe bulmak için kalabalığın içinde bin zahmetle sürünerek tramvayın ön sahanlığına geçmeye çalışıyor. Tam bu sırada, bir durakta, o taraftan içeriye doğru bir kız girdi; yanında bir İngiliz zabiti vardı. Oturmak için yer aradılar. İngiliz zabiti kırıbacının ucuyla önden üçüncü sırada oturan iki kişiye kalkmalarını işaret etti. Kız, gülerek açılan yere doğru yürürken kısık bir feryat koptu. Bu yerde sürünen zavallı kötürüm askerin sesiydi. Kız iskarpinlerinin sivri topuklarıyla bunun tek dayanağı olan ellerinden birine basmıştı. Lakin utanmaz kız bu hareketinden hiç sıkılmadı... Necdet, bu sahnenin mazlum ve zalim aktörleri yanında daha fazla kalmamak için kendisini tramvaydan aşağı attı. Yalnız iki adımda durup kendi kendine “Bu facia ne vakit bitecek, ne vakit, ne vakit?” diyordu.”

Bu parçadan hareketle "Sodom ve Gomora" romanı ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi söylenemez?

- A) İngilizlerin işgal altındaki İstanbul'da Türkleri ezdiği ve yabancılaştırmaya çalıştığı izlenimi vardır.
B) Yazar yaşadığı tarihsel dönemi kuvvetli bir gözlem gücüyle anlatmaktadır.
C) Toplumsal anlamda yozlaşmış alafrangalığa özenen bir zümrenin yaşantısı anlatılmaktadır.
D) Dilde yabancılaşma konusu eserin en büyük sorunlarından biridir.
E) İstanbul halkının işgale karşı tutumu hakkında fikir vermektedir.

3. Ah bu eser!.. Bir vakitler bunun için neler kurmuş, ondan neler beklemişti. Fakat şimdi mademki Lamia elinden kaçıyor mademki onu artık kendine bırakmıyorlar ve bütün o aşk rüyası bir yalandan başka bir şey değilmiş. O hâlde buna ne lüzum var. Bu eserden nefret ediyor, kırık hayatının öcünü ondan almak istiyordu. Kapadı. Şimdi bu küçük defteri avucunun içinde zararlı böcek gibi sıkıyordu. Onu da öldürmek, ötekiler gibi bunu da varlık alanından kaldırmak istiyordu. Birden aklına bir şey geldi. Sobasına koştu. Soba kıştan beri içine yırtılarak atılan küçük kâğıtlarla dolmuştu. Bir kibrit çakarak bunları tutuşturdu. Tümûyle yanması için bekledi. O zaman iki eliyle defteri ortasından ayırdı. Önce bir yaprak kopardı, bunu soktu. Kâğıt bir süre kızgın küllerin üzerinde tereddüt ediyor gibi durdu, sonra yer yer sarardı. Birdenbire duyulmuş bir acıyla kıvrandı. Daha sonra o sarı kıvrıntılardan bir ateş dalgası geçti. Ahmet Cemil, acı bir gülüşle bakıyordu. Kâğıtlar böyle yaprak yaprak birbirlerini izlediler. Nihayet son yaprağı attı. Bu son yaprağın üzerinden de alevden bir rüzgâr esti. Bir an içinde kıpkırmızı oldu. Daha sonra parça parça, dilim dilim yarılarak söndü.

Bu parçadaki kahraman için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sabırsız ve hırslı
B) Sinirli ve üzgün
C) Yalnız ve kaygılı
D) Bencil ve utangaç
E) Kararsız ve durgun

4. **Aşağıdaki eserlerden hangisi türü bakımından diğerlerinden farklıdır?**

- A) Yeşil Gece
B) Falaka
C) Tatarcık
D) Hüküm Gecesi
E) Handan

5. I. Romanlarında güçlü bir romantizm vardır, karakterlerinin duygularını abartılı biçimde yansıtmıştır.
II. Ele aldığı başlıca tema, Türk toplumunun yaşam tarzı ve sorunlarıdır.
III. Ana karakterleri kadınlardır, kadın psikolojisini başarıyla yansıtan ilk edebiyatçımızdır.
IV. Türk edebiyatına tezli roman düşüncesini getirmiştir.
V. Nehir roman tarzında eserleri vardır.

Numaralanmış cümlelerin hangilerinde Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun romancılığıyla ilgili bilgi yanlış vardır?

- A) I ve II.
B) I ve III.
C) II ve IV.
D) III ve V.
E) IV ve V.

Millî Edebiyat Dönemi'nde Roman

6 ve 7. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Reşat Nuri Güntekin'in "Akşam Güneş" i adlı romanından...

Zannediyorum ki bu M... adası, saadetini bir parça da yol uğrağı bir yer olmamasına borçlu... Burada ihtirasın hiçbir nev'ine tesadüf edilmez. Dağlarda çiftçilik, çobanlık eden Müslümanlarla sahilde balıkçılık eden Rumların gayet iyi geçindiklerini görüyorum. Ahali, az fakat kolay kazanıyor, fazlasını istemek ihtiyacını duymuyor. Zaten burada büyük iş yapmak için maddi imkân da yok... Büyük ihtirasların sarsıntısını bilmeyen halk, bir parça çocuk kalmış... Hurafe ve efsanenin bu adada büyük bir mevkisi var... Çocuklar ihtiyaçlara, ihtiyaçlar çocuklara az çok benzer... Erkeklerin sokaklarda, bahçe aralarında birbirlerini küçük parmaklarından tutarak ağır ağır, sallana sallana yürüdüklerini gördükçe zannedersiniz ki muayyen bir yerden gelmiyorlar, muayyen bir yere gitmiyorlar; öyle başıboş dolaşıyorlar... Adi günlerde size öyle gelir ki bunlar hayata küsmüş insanlardır. Fakat düğünlerde, bayramlarda, şenliklerde çocuk gibi bütün ruhlarıyla eğlendiklerini görür ve müsterih olursunuz... Kasabayı gördünüz. Hâline göre her şeyi tamam; şirin, medeni bir yer... Rıhtım için söylediğimi, kasaba için de tekrar edeceğim: Âdeta bir İzmir minyatürü. Yarından itibaren sizi biraz köylerde gezdireceğim... Hiç umulmayacak yerlerde eski köprülere, çeşmelere, namazgâhlara, mescit, tekke ve ayazmalara tesadüf edeceksiniz.

6. Bu parçadan hareketle Reşat Nuri'nin sözü edilen romanı yazarken etkilendiği edebî akım aşağıdakilerden hangisinde sebebiyle birlikte verilmiştir?

- A) Duygu yüklü, şairane bir anlatım ve içten bir dil kullanıldığı için romantizm
- B) Modern yaşamı reddeden bir tavır sergilendiği için postmodernizm
- C) Roman kişileri yöresel ağızla konuşturulduğu için natüralizm
- D) Gözleme önem verildiği ve gerçekçi şekilde yazıldığı için realizm
- E) İnsanın iç duygularını bütün yönleriyle verdiği için ekspresyonizm

7. Bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Anlatıcı, gözlemlerinden yararlanarak yöre halkını tahlil ederken öznel betimlemeler yapmıştır.
- B) Dönemin dil anlayışına uygun olarak anlaşılır bir şekilde yazılmıştır.
- C) Benzetme ve kişileştirmeye başvurulmuştur.
- D) Hikâyede anlatılan mekân ve kişiler metnin yazıldığı dönemle uyum içindedir.
- E) Alışılmamış bağdaştırmalar ve çağrışımlara dayalı bir anlatım kullanılmıştır.

8. Onları İstanbul'un zevk hayatında tevafuk mertebesine çıkaran hususî bir şöhret vardı ki sebepleri pek araştırılmaksızın herkesçe kabul olunmuş idi. Bütün Gökusu Kağıthane, Kalender, Bentler müdavimleri onları tanır; Boğaziçi'nin mehtap âleminde en ziyade onların sandalı takip olunur, en ziyade onların yalisinin önünde tevafuk olunarak pencerelerin saklı şeyler ifşa etmesine intizar edilir...

Aşağıdakilerden hangisi bu parçadaki altı çizili sözcüklerden herhangi birinin eş anlamlısı değildir?

- A) açığa çıkarma B) özel C) ün
- D) yağma E) daha fazla

9. Halide Edip romanlarını yazmadaki tavrını: "Romancılıkta mutlaka zihnimde konunun planını yaparım. Bütün olayı düşünürüm. Mesela hâkim vasıflar nasıl olacak, ötekiler etraflarında nasıl yaşayacaklar? Bazen bölümler ile sonuç ilişkisini zihnimde yaşatırım. Ondan sonra kolayca yazarım. Yalnız kitabın orta yerine gelince karakterler bana hâkim olur, ben onlara değil... Mesela ilk satırlardan o sayfaya kadar hükmümün altında yürüttüğüm, idare ettiğim şahsın bana karşı isyan ettiği zamandan sonraki gelişimini, yaşayışını bazen beğenmem. Fakat o hareketler o kadar öyle olmalıdır ki artık o şahıslar istediklerini yaparlar." sözleriyle anlatır.

Bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Halide Edip'in eserlerinde karakterler yazarından bağımsız bir kişiliğe bürünür.
- B) Roman kahramanlarının tutarsızlığı yazarın onlar üzerindeki hâkimiyetini engellemektedir.
- C) Yazarın romanlarında bölümler ile sonuç birbirinden oldukça farklıdır.
- D) Halide Edip romanlarında oluşturduğu planın dışına çıkmaktadır.
- E) Halide Edip, genellikle romanlarında ortaya koyduğu kahramanları beğenmemektedir.

Cümle Çeşitleri

1. Aşağıdakilerden hangisi fiil cümlesidir?

- A) Kavga, iki kişinin arasında alevlenen ateş gibidir.
- B) Dimyat, Mısır'da Nil'in ağzında bir kenttir.
- C) Bence tiyatro da sanat dallarının tümü gibi bir okuldur.
- D) Kişinin çirkin huyu, onun arkasında saklı bir düşmandır.
- E) Tiyatro bir eğlencedir, sözüne hiç kimse karşı çıkmaz.

2. Eser, Cumhuriyet'in ilk yıllarında eski ve yeni arasındaki çatışmayı, geçmişe sırt dönmeyen yol açtığı hüznü ve Doğu kültürünün yok sayılan estetik değerlerini işler.

Bu cümleyle ilgili aşağıdaki çıkarımlardan hangisi doğrudur?

- I. Bağlı cümledir.
 - II. İsim cümlesidir.
 - III. Olumlu cümledir.
 - IV. Eksiltili cümledir.
- A) I ve III. B) Yalnız III. C) I ve II.
D) II ve IV. E) III ve IV.

3. Meddahlık, halk arasında bilinen bazı hikâyelerin tek kişi tarafından, yer yer dramatize edilerek anlatılması geleneğine dayanır.

Bu cümlelerin özellikleri aşağıdakilerin hangisinde doğru sıralanmıştır?

- A) Basit-olumlu- kurallı-isim cümlesi
- B) Basit-olumlu-eksiltili-isim cümlesi
- C) Birleşik-olumlu-kurallı-fiil cümlesi
- D) Birleşik-olumlu-devrik-fiil cümlesi
- E) Sıralı-olumsuz-kurallı-isim cümlesi

4. Aşağıdakilerden hangisi bağlı bir cümledir?

- A) Bazı araştırmacılar Seyahatname'yi bir hatıra olarak da görmüşlerdir.
- B) Bir dili konuşan toplumun yaşamı, maddi ve manevi kültürü diline yansır.
- C) Türkçe dünyada en çok konuşulan, en eski ve en zengin diller arasındadır.
- D) Ömrümde kaç kitap okuduğumu bilmiyorum fakat yüz kadarı içimde yaşar.
- E) İslamiyet öncesi Türk şiirinde Türkçe olmayan sözcüklere pek rastlanmaz.

5. Aşağıdaki cümlelerden hangisi biçimce olumlu, anlamca olumsuz bir cümledir?

- A) Kendi binası içinde ilk tiyatro eserinin sahnelenmesi 1842 tarihinde.
- B) İki Şehrin Hikâyesi, Fransız İhtilali hakkında yazılmış en etkileyici romandır.
- C) Türkçede cümle kuruluşu genel olarak "özne, nesne, yüklem" şeklindedir.
- D) Yeryüzündeki hiçbir dil ailesi, Türkçe kadar geniş sahalarla yayılmış değildir.
- E) Kendi kültürünün değersiz olduğunu düşünenlerde millî şuurlar nasıl gelişebilir?

6. Aşağıdakilerden hangisi iç içe birleşik bir cümledir?

- A) Lepides: "Bana eksiksiz bir dil verin, size kusursuz bir millet oluşturayım." der.
- B) Bugünkü Çuvaş alfabesi 1938'de düzenlenmiştir ve otuz altı harften oluşmaktadır.
- C) Kutadgu Bilig'in üç nüshasından biri olan Viyana nüshası, Uygur harfleriyle yazılmıştır.
- D) Sosyoloji, alfabeyle milletlerin dinî ve sosyal hayatı arasında birtakım ilişkiler kurmuştur.
- E) Türkçede Arap alfabesini ilk kullananlar, X. yüzyılda İslamiyet'i kabul eden Karahanlılardır.

Cümle Çeşitleri

7. Tam bir yargı bildirmeyen temel cümlelerin ögesi olarak görev yapan söz ya da söz öbeklerine yan cümle denir. Yan cümle temel cümledeki yargıyı güçlendiren, açıklayan, bütünleyen ve türlü yollarla temel cümleye bağlanan cümledir.

Aşağıdakilerden hangisinde altı çizili söz öbeği yan cümledir?

- A) Bir milletin sanatı, yansıttığı toplumun yaşam biçimine uygun olmalıdır.
- B) Çoğumuz Malkoçoğlu filmlerini küçüklüğümüzde izlemiş, Malkoçoğlu gibi olmaya özenmişizdir.
- C) Bir yere zulmün eli uzandığında oralarda dudakların gülüp açıldığını göremezsiniz.
- D) Anadolu, pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış en eski medeniyetlerden biridir.
- E) İnsanın, bilimsel araştırmaları ana dilinde daha rahat yapacağına inanıyorum.

8. Reşat Nuri Güntekin'in bir başka tutkusunun tiyatro olduğunu pek çokları bilir zira romanlarının bazılarını önce tiyatro için yazmıştır.

Bu parçada aşağıdakilerin hangisinin örneği yoktur?

- A) Fiil cümlesi
B) Bağlı cümle
C) Devrik cümle
D) Birleşik cümle
E) Olumlu cümle

9. Bizim geleneklerimizden, bizim insanımızdan yola çıkıp bütün bunları öz Türkçemiz, bize özgü bir bakış açısı ve çağdaş tekniklerle aktarmaktan söz eden Haldun Taner, Keşanlı Ali Destanı'nda bu sözünü yerine getirir.

Bu cümle için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Fiilimsi ile kurulu birleşik bir cümledir.
- B) Söz dizimine göre kurallıdır.
- C) Birden çok yan cümleciği vardır.
- D) Yükleme isim soylu bir sözcüktür.
- E) Anlamına göre olumlu bir cümledir.

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinin özelliği ayraç içinde yanlış verilmiştir?

- A) Uzaklık değildir uzaklaşmanın ölçüsü. (eksilteli cümle)
- B) İnsan olmak, sorumlu olmanın ta kendisidir. (isim cümlesi)
- C) Beynimizin kullanmadığımız kısmı bizim sayılır mı? (soru cümlesi)
- D) Hayatım, beceriksiz bir yönetmenin çektiği kötü bir film gibi. (kurallı cümle)
- E) Yolda yanımdan türkü söyleyerek geçen bir zengine hiç rastlamadım. (olumsuz cümle)

11. Aşağıdaki dizelerin hangisi şart ekiyle kurulu bir yan cümleciğin yer aldığı birleşik cümle durumundadır?

- A) Gözlerim yaşarmadan bakamam çocuklara
Ve sanki düşmanıym bütun oyuncakların.
- B) Hayalimden geçiyor terk edilmiş bağımsız,
Beynimde uğultusu upuzun kavakların.
- C) Önümden gelip geçen insan değil, makine
Nerede sıcaklığı o bizim sokakların?
- D) İçmek ne hoş olurdu hayatı gözlerinden
Böyle bir ilkbaharda, altında leylakların.
- E) Muhakkak benimkidir, uykunda zaman zaman
Uzaktan bir hıçkırık duyarsa kulakların.

12. I. Ben pırıl pırıl bir gemiydim eskiden.
II. İnanırdım saadetli yolculuklara.
III. Adalar var zannederdim güneşli, mavi, dertsiz.
IV. Bütün hızımla koşardım dalgalara.
V. O zaman beni görseydiniz.

Numaralanmış dizelerin hangisi yüklem türü bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

Geleneksel / Modern Türk Tiyatrosu ve Dünya Edebiyatı Tiyatrosu

1. **Hacivat** — Yazıklar olsun ki o senin peder ü mâderine seni okutup yazdırmamışlar.
Karagöz — O pederli mâder ne demek oluyor?
Hacivat — Yani senin pederin yok mu?
Karagöz — (Ağlamaklı) Ah Hacivat benim peder vefat etti.
Hacivat — Ya... Mademki vefat etti, Zeyrek'in alt başında otur, avdetle görüşürsünüz.
Karagöz — Sen benden Unkapanı'nda bir tokat yer misin? (Tokat)
Hacivat — Karagöz'üm affedersin sizin pedere ne oldu?
Karagöz — Öldü, öldü... Senin anlayacağın bizim peder sizlere ömür...
Hacivat — Çirmen mi idi yoksa çimendifer mi?
Karagöz — Ne o?
Hacivat — Aldığınız kömür.
Karagöz — Şimdi bir tokat atarsam anlarsın. (Tokat)
Hacivat — Doğru söyle, sizin pedere ne oldu?
Karagöz — Ne kalın kafalı adamsın be! Bizim peder uzandı, uzandı.
Hacivat — Demek sizin peder lastikli idi?
Bu parça ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?
- A) Geleneksel Türk tiyatrosu örneğidir.
B) Yanlış anlamalara dayalı güldürü öğelerine yer verilmiştir.
C) Karagöz oyununun fasıl (asıl olay) bölümünden alınmıştır.
D) Hacivat, eğitim görmemiş, açık sözlü, hazırcevap bir tiptir.
E) Karagöz, orta oyunundaki Kavuklu'ya benzer özellikler taşır.

2. **Geleneksel Türk tiyatrosu ile modern Türk tiyatrosunun karşılaştırıldığı aşağıdaki bilgilerin hangisi yanlıştır?**

Geleneksel Türk Tiyatrosu	Modern Türk Tiyatrosu
A) Yazılı bir metni yoktur.	Yazılı bir metne dayanır.
B) Kişiler tip özelliği gösterir.	Karakterler de vardır.
C) Dekor yönü zayıftır.	Dekor kullanımı güçlüdür.
D) Güldürü ögesi hâkimdir.	Hâkim bir duygu yoktur.
E) Üç birlik kuralı yoktur.	Üç birlik kuralı esastır.

3. **Batılı anlamda Türk tiyatrosunun ilk örnekleri için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Genellikle kapalı ve süslü bir üslup tercih edilmiştir.
B) Servetifünun Dönemi'nde kaleme alınmıştır.
C) Birçoğu sahnelenmek için değil okunmak için yazılmıştır.
D) Bazı eserlerde geleneksel Türk tiyatrosunun izleri görülür.
E) Manzum şekilli örnekler de verilmiştir.

4. **İslam Bey** — Benim hiç ocağımda oralarda yatar adam gördün mü? Ecdadımdan kırk iki şehit adı bilirim, rahat döşeyinde ölmüş bir adam iştmedim. Anladın a? Bir adam iştmedim... Devlet harp açmış. Düşman serhadde şehitlerimiz kemiklerini, topraklarını çiğnemeye çalışıyor. Hiç nasıl olur ki hasmın silahı vatana çevrilsin de karşısında en önce benim göğsümü bulmasın? Ah! Vatanını sevmeyen adamdan sana nasıl muhabbet umarsın?

Zekiye — Eğer... Vatan... Vatan olunca... Ben... Ne derim? Ben... Ben ne diyebilirim? Git!... Git beyim!... Dünyanın bu hâli de varmış! Ben vatanı bilirim. Ben vatan lakırdısını iştmişim... Lakin iki kalbi birbirinden koparır sanmazdım! Meğer koparırmış. Benim gönlümü kopardı.

Bu parçanın teması aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Vatanseverlik B) Sabır C) Gurur
D) Ölüm E) Yalnızlık

5. **Ömer Efendi**; elinde bastonu, omzunda mendili ile kahve de bir grup izleyiciye taklit yeteneğini kullanarak şu diyalogu canlandırmaktadır.

- Gumandan seni imtihan edecez, dedi. Hartayı masanın üstüne yaydı.
— Bu ne ki, dedi.
— Hartadır beğem.
— Ya şu gördüğün uzun, kızıl çizgiler ne ki, dedi.
— Huduttur beğem, dedim.
— Ya şurası nire, dedi.
— Paris'tir, dedim.
— İstanbul'dan Paris'e ne kadar vakitte geden, dedi.
— Eşeğinen dört saatte varırık, dedim.

Bu parçada sözü edilen Ömer Efendi için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Hayalbaz B) Kuklacı C) Meddah
D) Şair E) Suflör

Geleneksel / Modern Türk Tiyatrosu ve Dünya Edebiyatı Tiyatrosu

6. Oyunda sahte bir evliliğin kısa bir hikâyesi konu edilmiştir. Tek perdelik bu komedinin tipleri halktan seçilmiştir. Basit bir konuyu işleyen eser, komedi türünde kaleme alınmıştır ve orta oyunu, meddah gibi geleneksel Türk seyirlik oyunlarının izlerini taşır. Kişilerin adları eserdeki karakterlere göre seçilmiştir. Müştak Bey, Kumru Hanım'a tutkundur arzusu onunla evlenmektir. Kızın ailesi çirkin ve yaşlı kızlarını, Kumru Hanım'ın yerine vermeye kalker. Bunun için de nikâhı kıyacak mahalle imamını kandırırlar. Müştak Bey, Kumru Hanım'ın yerine ablası Sakine ile nikâhlandığını anlayınca kıyameti koparır. Arkadaşı Hikmet Bey, imamı işi halletmesi için ikna eder ve sonunda Kumru Hanım'la Müştak Bey'in nikâhları kıyılmış olur.

Bu parçada sözü edilen eser ve yazarı aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Şair Evlenmesi - Şinasi
B) Gülnihal - Namık Kemal
D) Zor Nikâh - Ahmet Vefik Paşa
C) Eşber - Abdülhak Hamit Tarhan
E) Çok Bilen Çok Yanılır- Recaizade Mahmut Ekrem

7. **Agop** : (Komşularına) Böyle güpegündüz fenerle ne arıyorlar ki?
Muhsin : Kim bilir?
Dilâver : Burada bildiğiniz benekli bir adam var mı?
Yuvan : Ne dedin, benekli adam mı? Nideceksin oğul?
İrfan : Yanağı benli, yanağı...
Agop : Sabah sabah yola düşmüş benekli ararsız, he? Tavuktur ya da horoz ararsız...
Durmuş : A benim kızanlarım, Tavuk Pazarı buraya çok irak! Teee Çemberlitaş'ın yancağızında...
İrfan : Tavuk aramıyoruz; adam arıyoruz, adam!
Yuvan : Aman Allah, şu İstanbul'da daha neler işideceğim! Adamın benekli olur mu?
İrfan : Haydi bırak sen de ne laf anlamaz adamlara çattık.

"İstanbul Efendisi" adlı oyundan alınan bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Komedi türünde yazılmıştır.
B) Oyun kişileri, ağız özelliklerine göre konuşturulmuştur.
C) Olayın geçtiği mekân İstanbul'dur.
D) Yanlış anlamalara dayalı bir diyalog söz konusudur.
E) İbnürrefik Ahmet Nuri Sekizinci'nin yazdığı bir eserden alınmıştır.

8. **Harpagon** — Kazık gibi dikilip durma evimde. Olanı bite-ni dikizlemek için gücün, her şeyden bir çıkar sağlamak. Her yaptığımı gözetleyen bir adamı istemiyorum karşımda bütün gün. Hafiye istemiyorum evimde! Kör olası gözlerin, dört yanımı kuşatmış, yiyecek sanki varımı yoğumu; çalışacak bir şey arıyorlar orada burada, sinsi sinsi!

La Fleche — Ne çalınması, a efendim? Bir çöpünüzü çal-dıracak göz var mı sizde? Her şeyinizi bir yere saklamış, gece gündüz nöbet bekliyorsunuz!

Moliere'in "Cimri" adlı oyunundan alınan bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Trajedi türünde yazılmıştır.
B) Yalnızlık teması işlenmiştir.
C) Süslü ve sanatlı bir anlatım benimsenmiştir.
D) Mensur şekilde oluşturulmuştur.
E) Romantizm akımının etkisi vardır.

9. Her ne kadar modern tiyatro ile geleneksel tiyatro arasında sunum, hazırlık, metin, dekor, kişiler, yer, hitap edilen kitle açısından bazı farklar varsa da temelde aynı ortak amaca hizmet ederler. Modern tiyatronun belli bir mekân-da sunulması, hazır bir metne dayanması ve geleneksel tiyatronun hemen her yerde sunulabilmesi, metin yönünden çoklukla doğaçlamaya dayanması bu ortak amacı yok etmez. Zira amaç bir olayı söz ve davranışlarla ortaya koymak, seyircinin karşısında olayı canlandırıp göstermektir.

Bu parçada anlatılanlar aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabıdır?

- A) Tiyatro türü hakkında ne düşünüyorsunuz?
B) Geleneksel tiyatro türleri nelerdir?
C) Geleneksel tiyatroyla modern tiyatronun bu oyunun-da kesiştiğini mi düşünüyorsunuz?
D) Tiyatro yazarlarımıza bir öneriniz var mı?
E) Geleneksel tiyatro ile modern tiyatro arasında nasıl bir ilişki vardır?

Geleneksel / Modern Türk Tiyatrosu ve Dünya Edebiyatı Tiyatrosu

1. (Mansur paravananın yanı başında durur. Oradan gözle-riyle takip eder. Şeref hızla Hüsrev'e yaklaşır. Ellerini uza-tıp bir şeyler anlatmak ister gibi durur. Hüsrev'in elindeki gazeteyi görür. Hüsrev, gazeteyi elinden bırakır. Şeref, Hüsrev'in hâlinde ürkmüştür. Bir şey söyleyemez.)

Hüsrev: Ne yüzle geliyorsunuz buraya Şeref Bey?

Şeref: Teessürünüzü söylediler. Geldim. Neden bu infial? İzah eder misiniz?

Hüsrev: Anlamıyor musunuz?

Şeref: Anlamıyorum. Gazetede bugün çıkan şeylerden müteessir olduğunuzu tahmin ediyorum. Fakat hakkınız var mı?

Hüsrev: Demek hakkım yok!

Şeref: Elbette yok. Sizin gibi herkesin tanıdığı, herkesin sevdiği bir insan, ne kadar alaka çeker bilirsiniz. Biz de öğrendiğimizi yazdık.

Hüsrev: (Kendisine gelmeye çalışarak) Ben hiçbir oku-yucu tasavvur edemem ki başkasının bu türlü mahremi-yetine tecessüs duyacak kadar ruh iffetinden sıyrılmış olsun. İftira etmeyin müşterilerinize!

Şeref: Okuyucu budur.

Hüsrev: Hayır, okuyucu bu değildir. Siz busunuz. Bir kere okuyucuyu tanımıyorsunuz. Yüzünü, biçimini, isteklerini bilmiyorsunuz. Onun seciyesi üstündeki kıyasları, kendi-nizde arıyor ve buluyorsunuz.

Bu parça ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- I. İzleyiciye toplumsal çarpıklıkları göstermeyi hedefle-yen bir oyundur.
 - II. Kahramanları eğitim görmemiş insanlardır.
 - III. Adalet teması işlenmiştir.
- A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II.
D) I ve III. D) II ve III.

2. **Aşağıdaki yazar-eser eşleştirmelerinden hangisi yan-lıştır?**

- A) Reşat Nuri Güntekin – Deli
B) Faruk Nafiz Çamlıbel – Yayla Kartalı
C) Yusuf Ziya Ortaç – Binnaz
D) Yakup Kadri Karaosmanoğlu – Sağanak
E) Halide Edip Adıvar – Kenan Çobanları

3. Batı medeniyetinin Türkiye'ye yerleşmesinde tiyatronun, tiyatronun gelişmesinde ise bu dönemin büyük rolü ol-muştur. Gerçi bu dönemden önce Karagöz, orta oyunu, meddah, köy seyirlik oyunumuz vardı. Yani Türk toplumu tiyatroya yabancı değildi. Ancak Batılı anlamda tiyatronun yerleşip gelişmesi - - - adını verdiğimiz dönemle başla-mıştır. Oyunlar yazılı metinler hâlinde edebiyatımıza girdi ve tiyatro adı verilen binalarda sahnelenmeye başlandı. Aslında tiyatro bu dönemde sanat dünyamıza girmemiş, edebiyatımızda sadece yeni bir yön ve şekil almıştır.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangi-si getirilmelidir?

- A) Tanzimat B) Servetifünun
C) Fecriati D) Millî Edebiyat
E) Cumhuriyet Edebiyatı

4. **Yedekçi:** Ağayı göreceğim.

Salih: Oğlum, vazgeç bu sevdadan... Nene lazım... Var git, iskelede yedeğini çek.

Yedekçi: Neden vazgeçecekmışim?

Salih: Hemşeri... Doğancıbaşı kızını senin gibi bir yedek-çiye verir mi? Bu hülyayı aklından çıkar. O kim, sen kim?

Yedekçi: O Doğancıbaşı ise... Ben de Allah'ın kuluyum.

Bekir: (Gülerek) Git işine hemşeri git!

Yedekçi: Şuradan şuraya gitmem... Bana ne diyecekse desin.

Salih: Oğlum, Ağa seninle eğleniyor.

Yedekçi: Ben Ağa'nın maskarası değilim. Evvelki yıl memleketten geldim... Bu tuzlu çayın kenarında yedek çekerken (eliyle göstererek) bu pencereden o yalabuk gızı gördüm... (Elini kalbi üstüne kor) Buraya bir ateş düş-tü... Bir yerlerde eğleşemiyorum... Sizin Ağa'ya geldim... Allah'ın emri, Peygamber'in kavli ile kızını bana ver, de-dim. O zaman bana, veririm, demedi mi?

Salih: Dedi... Dedi ama... Seninle şaka etti.

Bu parça için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Konuşanların bazı davranışları ayraç içinde verilmiştir.
B) Bireysel bir konu işlenmiştir.
C) Manzum bir dram örneğinden alınmıştır.
D) Sahnelemeye uygun bir teknikle kaleme alınmıştır.
E) Kişiler kendi zamanlarının dili ve üslubuyla konuştu-rulmuştur.

Geleneksel / Modern Türk Tiyatrosu ve Dünya Edebiyatı Tiyatrosu

5. **Sultan Murat** (kendi kendine): Göklerde sonsuz büyüyen yumruk...

Ne tuhaf! Halktan biri de

“Demir yumruklu biri gerek bize.” diyordu.

Nef’î: Üslup meselesi, padişahım! Her ulus kendine göre kahraman ister. Kanuni’den sonraki padişahlar çağında kınında paslandı Osmanlı kılıcı, ona yeniden su vermek gerek.

Sultan Murat: Kanımdaki kıpırdanmalara yön verirsin şair!

Nef’î (mağrur): Sözdür eylemin yolunu açan, hünkârım! Meyve tam olgunlaştı mı, çürümeye başlar hemen.

Sultan Murat: Bu millet hızını aldı, gücü azaldı. Yorgun bir küheylana bindim ben, gerçek.

Nef’î: O Küheylan’ın eskisi gibi koşabilmesi için Küheylan’dan daha çok yorulması gerek binicinin.

Sultan Murat: Bir şeyler yapabileceğimi seziyorumhatta biliyorum ama nerden başlayacağımı kestiremiyorum şair!

Nef’î: Doruğu fazla seyreden tırmanamaz dağa. Uzun boylu beklemeyin hünkârım. Bir ucundan tutuverin işin!

Bu parçanın teması aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Güçlü liderlik
- B) Vatan sevgisi
- C) Ölüm korkusu
- D) Yanlış Batılılaşma
- E) Kuşaklararası çatışma

6. Ezilen yoksul kesimler bir kurtarıcı aramakta, sorunlarını çözebilecek girişimleri bu kahramanlardan beklemektedir. Çaresiz yoksul insanlar kendi evhamları ve yanılgıları ile yarattıkları hayalî kahramanların peşinden koşmaya mahkûm olmuşlardır. İnsanlar dürüst ve namuslu olmalı, toplum ise geri kalmışlıklardan ve hayalî kahramanların peşinde koşmaktan kurtulmalıdır.

Haldun Taner’in parçada ana fikri verilen eseri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gözlerimi Kapatırım Vazifemi Yaparım.
- B) Keşanlı Ali Destanı
- C) Sersem Kocanın Kurnaz Karısı
- D) Ve Değirmen Dönerdi
- E) Bu Şehr-i İstanbul Ki

7. **Kadın** — (Sesini yükseltir) Duysun, duysun!... Duysun deyi söylüyorum zati. Mecbur muyuz ağırlığınızı kaldırmaya? Herkes kız everir, bir boğaz üstünden eksilsin deyi, biz de kız everdik sözüm ona, beş nüfusumuz dokuz olsun deyi.

Kız — Allah’ın gönderdiği bu anacığım, ne yapsın? Maki ne kaptı kolunu ve de bacağını. Ne kolu kol artık ne de bacağı bacak. Aldığı o üç kuruş tazminatı da ekmeğimizi de katık yaptık bugüne dek. Şimdi el elde baş başta. Bir iş tutamaz ki tutsun.

Bu parça ile ilgili,

- I. Bir tiyatro metninden alınmıştır.
- II. Konuşmalarda ağız özelliklerinin izleri görülür.
- III. Yanlış anlamalara dayalı bir diyalog söz konusudur.
- IV. Olağanüstü kişi, olay ve durumlardan bahsedilmiştir.

yargılarından hangisi çıkarılamaz?

- A) Yalnız I.
- B) I ve II.
- C) I ve III.
- D) II ve III.
- E) III ve IV.

8. **Toinette:** Aman efendim, siz bunca servet sahibi olduğunuz hâlde, nasıl olur da kızınızı bir doktora vermek istersiniz?

Argan: Vereceğim işte sen ne karışıyorsun.

Toinette: Tanrı aşkına, birdenbire parlamayın! Anlamadan dinlemeden azarlamaya başlıyorsunuz. Öfkemize kapılmadan hep birlikte şu işin enini boyunu bir hesap etsek olmaz mı? Ha şöyle, soğukkanlılıkla konuşalım. Bir kez, siz ne amaçla böyle bir karar veriyorsunuz, lütfen söyler misiniz?

Argan: Benim amacım şu: Ben hasta bir adam olduğum için kendime bir doktor damat bulup hekimlerle hısım akrabalar olarak hastalığıma karşı bilimin yardımını sağlamak, vücuduma gereken ilaçların kaynaklarını evimin içinde bulundurmak, böylece de istediğim kadar muayene olup reçete yazdırabilmek istiyorum.

Toinette: Ha şöyle, işte siz, kendinizce bir neden söylemiş oldunuz; bakın, böyle tatlı tatlı konuşup danışmak ne hoş oluyor. Ama efendim, şimdi biraz da elinizi vicdanınıza koyun da öyle söyleyin. Siz gerçekten hasta mısınız?

Moliere’nin “Hastalık Hastası” adlı oyunundan alınan bu metinle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?

- A) Zaman ve mekân unsurları belirgin değildir.
- B) Kişisel çıkarını önemseyen bir kahraman söz konusudur.
- C) Günlük hayatta karşılaşılabilecek bir durum ele alınmaktadır.
- D) Yanlış anlamalara dayalı bir diyalog söz konusudur.
- E) Kişiler arası çatışma örneğidir.

Servetifünun Dönemi Türk Edebiyatında Anı

1. Tıkıştığımız arabada Veliaht Reşat Efendi'nin en büyük oğlu varmış. Reşat Efendi'ye, onun şehzade ve belki adamlarına rastlamak, onlarla selamlaşmak! Onlarla yan yana gelmenin ne demek olduğu konusunda uzun uzun bilgi veren ve o gün beni aşırı bir kuruntuyla konuştugu sanısına düşüren Saffeti Ziya ancak benimle eve girdikten ve bir kahve içtikten sonra yatışabildi. Ben zaten İstanbul'u kuşatmış tehlike ağı içinde, Reşat Efendi tehlikesinin ne önemli bir düşüm olduğuna ilişkin pek çok şey dinlemiştim. Saffeti Ziya'nın kattığı bilgilerle bu tehlikenin önemini büsbütün anlamış oldum. Reşat Efendi'nin arabası geçerken, geçtiği yolda ona rastladınız da bir yan sokağa sapmadıysanız ya da bir dükkâna girdiniz de orada bu adamın hizmetlilerinden birini buldunuz, hele onun hekimlerinden, onun mağazalarından biriyle ilişkiye girdiniz mi artık haftalarca bunun sonuçlarını bekleyerek yaşamanız, uykunuzda sıçramanız gerekirdi.

Bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Anı türüne örnektir.
B) Dönemin siyasi ve sosyal şartlarını yansıtmaktadır.
C) Konuşma havası içinde yazılmıştır.
D) Anlatım üçüncü kişi ağzından yapılmıştır.
E) Anlatıma öznellik hâkimdir.
2. Bir akşamüstü, her üçümüz (Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Süleyman Nazif, Abdülhak Şinasi Hisar) Lebona oturmuş konuşmaktaydık. Bir aralık Abdülhak Şinasi'nin Galatasaray Lisesinde okuyan küçük kardeşi bir şey almak için pastaneden içeri girmişti ve bizim önümüzden selam vererek geçerken ağabeyi ona: "Geliniz, sizi Süleyman Nazif Beyefendi'ye takdim edeyim." demişti. Bunun üzerine üstat şaşkın bir adam tavrıyla Abdülhak Şinasi'ye dönüp şu sözü söylemişti: "Azizim Şinasi Bey! Sizin ağzınızdan hiç 'sen' hitabı çıktığı vaki değil midir? Görüyorum, küçük kardeşinize bile siz diye hitap ediyorsunuz." Biraz durduktan sonra gülererek ilave etmişti: "Kuzum! Siz Paris'te bulunduğunuz zaman Sen Nehri'ne de Siz Nehri mi dersiniz?"

Bu parçanın türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Anı
B) Otobiyografi
C) Fıkra
D) Edebî tenkit
E) Makale
3. Anılarla - - - türünü birbiriyle karıştırmamak gerekir. Anılarda yazarlar şahit oldukları ya da duydukları olayları anlatırken bu türde genel olarak kendi özel yaşamlarından, duygu ve eğilimlerinden söz ederler. Başka bir deyişle bu türde yazarın kendi özel dünyası daha ağır basar.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) otobiyografi
B) biyografi
C) sohbet
D) deneme
E) fıkra

4. İstanbul'a döndüğümüz vakit on üç yaşımdaydım. Serrez'den ayrılırken beni en çok sevindiren şey istediğim kitaplara kavuşma olanağının artık gerçekleşmesi idi. Gündemdekilerden başka babamdan kopardığım bütün paraları Babıâli Caddesi'ndeki Kitapçı Kırkor Efendi'ye verirdim. O bana Ahmet Mithat Efendi'nin bütün eserlerini sattı. Benim de bir kitaplığım olmuştı. Ciltsiz durumlarıyla birbirlerine dargın gibi dizilmeleri pek zor olan bizim Türkçe kitapları, kitaplığımın boş raflarına âşıkça bir özenle dizip karşılarna geçer, mutlulukla kendimden geçercesine uzun uzun seyredirdim. Rafların boş tarafları içime derin bir sıkıntı verirdi. Kitapların irili ufaklı, düzensizliğine de üzülürdüm. Beyazıt'ta Mürekkepçiler Çarşısı'ndaki Ciltçi Sait Efendi, kırmızı meşin üzerine yaldızlı en iyi ciltleri gerçi beş kuruşa yapıyordu ama hem kitap alabilme hem onları ciltlemek küçük bir öğrencinin dar bütçesi için çözümleri en güç sorundu.

Bu parçanın yazarı hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İstanbul'a ilk defa gelmektedir.
B) Hedefi, Ahmet Mithat Efendi'nin romanlarını okumaktır.
C) Yazar olmak istemektedir.
D) Babıâli caddesindeki azınlıklardan kitap almayı tercih etmektedir.
E) Harçlıklarının tamamını kitap almak için kullanmaktadır.
5. Servetifünun sanatçıları ve bunların yazdığı eserlerde II. Abdülhamit Dönemi'nin izleri görülür. Bu dönemde sanatçıların Meşrutiyet ve Batı dünyasına açılmayla ilgili umutları azalmış, uzun süren sansür uygulamaları bu dönem sanatçılarında olumsuz duygular uyandırmıştır. Bu durumdaki sanatçılar toplumsal konulardan uzak durmayı tercih etmişlerdir. Kuşku yaratacak hiçbir eyleme kalkışmamışlar; yeteneklerini sakıncası olmayan, zararsız bir edebiyat oluşturmak için kullanmışlardır.

Bu paragrafın ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Geniş halk kitleleri Servetifünun sanatçılarını anlamamıştır.
B) Dönemin siyasi ortamı, Servetifünun sanatçılarının sanat anlayışının şekillenmesinde belirleyici olmuştur.
C) Servetifünun sanatçıları Türk edebiyatının gelişmesinde önemli bir yere sahiptir.
D) Servetifünun sanatçıları eski edebiyatın nazım şekillerini kullanmayıp yeni şekiller denemişlerdir.
E) Servetifünun sanatçıları sanat anlayışının ve zevkinin bireysel konularla oluşacağını düşünmüşlerdir.

Servetifünun Dönemi Türk Edebiyatında Anı

6. Gazeteci ve politikacı kimliği olan Hüseyin Cahit Yalçın'ın aynı zamanda İttihat ve Terakki Partisi üyesi, hatta parti-
nin sözcüsü olması, - - - - adlı anı kitabının değerini daha
da artırır. Odaklandığı başlıca konular arasında İttihat ve
Terakki Partisi'nin idealizmi; eski ve yeni çatışmaları; re-
form denemeleri; azınlıkların yıkıcı faaliyetleri; parti kav-
gaları; iç isyanlar; Balkan ve Birinci Dünya Savaşlarında
Osmanlı politikası yer alır.

**Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangi-
si getirilmelidir?**

- A) Edebî Hatıralar B) Siyasi Anılar
C) Saray ve Ötesi D) Matbuat Hatıraları
E) Bir Acı Hikâye

7. Yazarının kendisini tanıyıp anımsamaya başladığı üç dört
yaşından yola çıkarak 1909 Nisanına kadarki süreci anlat-
maktadır. Bazı araştırmacılara göre Abdülhamit Devri sanat
ve edebiyat hayatının önemli bilgilerini içermektedir. Eser-
de özellikle dönemin İzmir ve İstanbul'unun edebiyat, sanat
ve toplum hayatı gibi birçok önemli husus zengin, zarif ve
sanatkârane bir üslupla değerlendirilmiştir. Bu eser, birçok
edebiyat araştırmasında kaynak olarak kullanılagelmiştir.

**Parçada sözü edilen yazar ve eseri aşağıdakilerden
hangisidir?**

- A) Hüseyin Cahit Yalçın - Hayat-ı Muhayyyel
B) Hüseyin Cahit Yalçın - Edebî Hatıralar
C) Halit Ziya Uşaklıgil - Kırk Yıl
D) Mehmet Rauf - Edebî Hatıralar
E) Halit Ziya Uşaklıgil - Kırık Hayatlar

8. Sonra en sıcak haftaları geçirmek için uzayan bir kala-
balıkla gittiğimiz yaylayı... Yolda gece bizi durdurup bir
kulübede barınmak zorunda bırakan sağanağı... Katırları
yokuştan aşağıya yuvarlayan su baskını... Sürücülerin
bağırışıp çağrışmalarını... Ertesi sabah serinlikte, hiçbir
şey olmamışçasına sürdürülen yolun ilerisinde bizi kar-
şılayan orman kokusunu... Bütün ayrıntılarıyla ve değerli
bir anı armağanı, bir anı armağanı ki, üstünde siyah bir
yas tülü de var, özenmesiyle içimde saklıyorum. Bahtsız
Serez! Bana o denli yakın gelen bu Serez kenti şimdi biz-
den o kadar uzak ki (artık) onu anımsamamak istiyorum.

Bu parça ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Tarihsel gerçeklerin öğrenilmesine katkı sağlamıştır.
B) Hayat hikâyesi, kişisel yargılar ve yorumlarla anlatıl-
maktadır.
C) Yazar belleğinde iz bırakmış bir olayı anlatmaktadır.
D) Geçmiş, birinci kişi ağzından anlatılmaktadır.
E) Parçadan tarihçilere ışık tutacak verilere ulaşılamaz.

9. Gedikpaşa Tiyatrosu... On on iki yaşında bir çocuğun kav-
ram ve kapsam çerçevesine orada seyredilen oyunların
nasıl bir etki yapmış olabileceğini kestirmek zor değildir.
Anlar mıydım? Elbette değil. (I) Ama genel etkinliği baki-
mından bu tiyatrodan geçirdiğim gecelerin kavrayışım ve
duygulanmamın üzerinde pek derin bir izi olduğunda kuş-
ku yoktur. (II) Uzun yılları aştıktan sonra o sanatçılardan
arta kalanlar, kazaya uğramış bir yıkıntı hâlinde İzmir'e ge-
lip de beni yirmi yaşlarında buldukları zamanla aynı ope-
retleri ilk oynadıkları zaman arasındaki süre; sanki silinmiş
ve kopuk zincirin halkaları, eklendikleri noktayı belli etme-
den yeniden birleşmiş oldu. (III) Mevlâna'nın Mesnevi'sinin
her gece en yürekten bağlı bir okuyucusu, Şirazlı Hafız'ın
baştan başa okuyup ezberlemiş olan babamın bu tiyatro
merakını sonraları kendi kendime çözümlediğimde bunu
hiç şaşkınlıkla karşılamadım. (IV) Onda Doğu edebiyatına
Doğu düşüncesine aşırı bir bağlılık vardı.

**Bu parça üç paragrafa ayrılmak istenirse ikinci ve
üçüncü paragraf aşağıdakilerin hangisi ile başlar?**

- A) I ve II. B) I ve III. C) II ve III.
D) II ve IV. E) III ve IV.

10. Okula öğretim yılının sonlarına doğru girmiştim. Sınavlar
başlamak üzereyken bir gün sınıfa odacılardan biri girdi:

— Saraçhaneli Halit Efendi! diye seslendi.

Beni müdür istiyormuş. Gittim. Müdür:

— Halit Efendi, sen bu sınıfa yeni geldin. Bu yıl sınavla-
ra girmeyeceksin. Yarından itibaren eve gidiyorsun. Ken-
di kendine çalışacaksın. Yaz dinlenmesinden sonra seni
yine bu sınıfa alacağım. Bunu senin iyiliğin için düşündüm.
Evde de öyle söylersin. Sınıfta kimseye bundan söz etme!

Sınıfta zaten hiç kimseyle arkadaş olmaya vakit bulama-
mıştım.

Kimseye bir şey söylememek pek kolay ancak bunu ev-
dekilere anlatabilmek zor olacaktı. Bu zorluğu nasıl atlattım
pek anımsayamıyorum.

Bu parçayla ilgili,

- I. Öznellik ağır basmaktadır.
II. Sanatlı, ağır bir dil kullanılmıştır.
III. Tartışmacı anlatım biçimi kullanılmıştır.
IV. Geçmişte yaşanan bir olay dile getirilmiştir.

çıkarmılarından hangisi yanlıştır?

- A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III.
D) II ve III. E) III ve IV.

Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Anı

1. O vakit Bombay'da bir camiye girmiştim. Duvarına "Zindebad Mustafa Kemal" diye yazılmış bir levha asılı bulunduğunu gördüm. Mihrabın sol tarafında da iki rahle üzerinde Kur'an-ı Kerim ile Mesnevi bulunuyordu. Yani Hindistan Müslümanları Mustafa Kemal'i kendi millî kahramanları sayıyorlardı. O gün ne kadar gururlandım bilemezsiniz.

Bu metnin türü aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Biyografi B) Anı C) Deneme
D) Sohbet E) Röportaj

2. Hatıraları güzel kılan unsur, - - -. Mesela Samet Ağa-oğlu, "İlk Köşe" adlı eserinde Nurullah Ataç'ı anlatırken "Beni hiçbir zaman sevmeyi hatta bu sevgisizliğini yüzüme karşı söyledi. Neden sevmiyordu? Üzerinde hiç durmadım." demesi bu nokta için iyi bir örnektir.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) içtenliğidir B) kalıcılığıdır C) sadeliğidir
D) akıcılığıdır E) yoğunluğudur

3. I. Annem Varnalı olduğundan bir aralık doğduğu yeri görmek istedi. Dayımız Ahmet Ağa zaten sık sık ticaret için İstanbul'a gelir giderdi. Bizde kalırdı. Babam; annemi, ağabeyimi, beni dayımın yanına katarak Varna'ya gönderdi. O zaman ben yedi yaşındaymışım. Kırk gün kadar Varna'yı, bağlarını gezdikten sonra yine dayımızla birlikte İstanbul'a döndük.

- II. 17 Nisan Cuma, 1953

Baktım çocuklar uçurtma uçuruyor. Her yıl ilkyaz aylarında uçurtmayı gördüm mü, bir üzüntü duyarım içimde, ağlamaklı olurum. Ben uçurtma uçurmadım ki! Çocukluğumda pek isterdim, o renk renk kâğıtlardan yapılmış uçurtmaların havalanmasına içimi çekerek bakardım. Annem bakmazdı benim uçurtma uçurmama...

Aşağıdakilerden hangisi numaralanmış bu parçaların ortak bir özelliği olamaz?

- A) Kurmacaya yer verilmemesi
B) Dilin göndergesel işlevde kullanılması
C) Öyküleyici anlatım biçiminin kullanılması
D) Açık, sade, anlaşılır, içten bir dil kullanılması
E) Olayın, kısa bir süre geçtikten sonra kaleme alınması

4. Hâlbuki harple uğraşan on birinci bölüm siperlerinin askerleri bu felaketten haberdar değillerdi. Bir an bir küçük tesadüf, bomba siperin hemen önünde yumuşak toprak üstüne düştü ve yalnız toz kalktı. Esasen havada muvazenesi bozulduğu için yan düşmüş tapası sağlam kalmış bu mehabetli lağım ateş almamıştı. Vakayı gören bir nefer siperinden fırlayıp sapından tuttuğu tehlikeli bombayı omzuna aldı ve İngilizlerin bir saniye kesilmeyen ateşi altında siperler üzerinden atlayarak kestirme yoldan bataryanın yanına geldi. Bu sefer bomba hakiki hedefini bulmuştu. Tarih böyle kahramanların isimlerini yazmaz fakat ikinci Gazze Muharebesi'nin benim gibi son gününü görenler on birinci bölümün ismini unutamazlar.

Bu parçadan hareketle Cumhuriyet Dönemi anı yazarları hakkında,

- I. Olay, kişi ve mekânlara bakışlarında kötümserlik hâkimdir.
II. Dönemin siyasi ve askerî olaylarından etkilenmişlerdir.
III. Milleti oluşturan değerleri eserlerinde işlemişlerdir.
IV. Bireysel duygularını eserlerine yansıtmışlardır.

çıkarımlarından hangileri yapılamaz?

- A) Yalnız I. B) I ve II. C) II ve III.
D) I ve III. E) III ve IV.

5. Refik Halit Karay, eserinde insanı Abdülaziz, II. Abdülhamit ve Cumhuriyet'in ilk yıllarının İstanbul'una götürüyor; yemek sofralarından, ramazanlardan, insan ilişkilerine kadar toplumun gelenek görenek ve yaşayış değişikliklerini gözlemleyerek anlatırken, yakın tarihin gündelik olaylarını, renkli ve mizahi bir üslupla göz önüne seriyor.

Bu parçada sözü edilen eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Üç Nesil Üç Hayat B) Boğaziçi Yalıları
C) Mor Salkımlı Ev D) Memleket Hikâyeleri
E) Bizim Yokuş

6. **Aşağıdakilerden hangisi anı türü için doğru bir tanımlamadır?**

- A) Toplumu yakından ilgilendiren güncel konuların tartışıldığı yazılardır.
B) Ünlü kişilerin yaşamının başkası tarafından anlatıldığı metinlerdir.
C) Görülen yerlerin özelliklerinin tanıtıldığı yazılardır.
D) Yaşananların günü gününe aktarıldığı kişisel yazılardır.
E) Tanınmış kişilerin yaşadıkları dönemde yaşadıkları ya da gördükleri ilginç olayları anlattıkları yazılardır.

Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Anı

7. Halide Edip Adıvar, İstiklal Savaşı ile ilgili anılarını (I) "Türk'ün Ateşle İmtihanı"nda; Oktay Akbal, on şaire ilişkin izlenim ve anılarını (II) "Edebiyatçılar Geçiyor"da; Falih Rıfkı Atay Atatürk'ün hayatını detaylı bir şekilde (III) Çankaya'da; Halit Fahri Ozansoy, anılarını (IV) "Şair Dostlarım"da; Yusuf Ziya Ortaç ise kişi merkezli anılarını (V) "Portreler"de, yayımlamıştır.

Bu parçada numaralanmış eser adlarından hangileri yer değiştirirse bilgi yanlış giderilmiş olur?

- A) I ve II. B) I ve III. C) II ve III.
D) II ve IV. E) IV ve V.

8. 1922'de Yunanlılar Söke'yi işgal etmişler. İtalyanlardan kaçmadık Yunanlılardan kaçtık. Altı ay Muğla'da kaldık. Yunanlılar evi karargâh olarak kullanmışlardı. Ne var ki içinde ne var ne yok götürmüşler, tam takır bırakmışlardı. Annemin eserlerinden birini bodrumda bulmuştuk. Bu resim değildi. Yine atlas üzerine siyah ipekle işlenmiş, sülüs yazılmış bir beyit. Bu beyit olduğu gibi aklımdadır. Aynen şöyledir: Hak perestim arzı ihlas ettiğim dergâh bir / Bir tevhidden nefes ayrılmadım Allah bir.

Bu parçayla ilgili aşağıdaki çıkarımlardan hangisi ya-pılamaz?

- A) Bir anıdan alınmıştır.
B) Savaşın doğurduğu acı eleştirilmiştir.
C) Öyküleyici anlatımdan yararlanılmıştır.
D) Olaylar birinci kişi ağzından anlatılmıştır.
E) Açık, sade, içten bir anlatımı vardır.

9. Zavallı Ömer! Hastaneye yollanışından on beş gün evvel bir gece Şemsitap Mahallesi'ndeki odamda bana misafir gelmişti. O akşam başka gelen olmamıştı. İki saat baş başa, bir mangal karşısında, memleketten, harpten ve nihayet edebiyattan konuşmuştuk. Bir aralık elini uzatarak yazıhanemin üstündeki küçük kırmızı maroken kaplı bir cildi almıştı. Bu kitap, Şeyh Galib'in "Hüs'n ü Aşk"ı idi. Derhâl açtı, bir yerinden okumaya başladı. Dede'nin mısralarını ne içli ne hazine bir sesle okuyordu! En sonunda bir mısrayı çok beğendi ve kitabı dizlerinin üstüne bırakıp sanki ta karşısında kaban bir sakalı okşuyormuş gibi ellerini havada dolaştırdı: "Ah cancağızım, sakalını seveyim, neler de yazmış!" diye söylendi. İşte Ömer'in kulaklarımda çınlayan son sesi ve gözlerimin önünde kalan son jesti...

Bu parçanın üslup özellikleriyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Evrenseldir. B) İçtendir. C) Öznelidir.
D) Akıcıdır. E) Durudur.

10. On dokuzuncu ve yirminci yüzyılın ilk çeyreğindeki aydınlar ve devlet adamları; bir imparatorluğun yerine millî bir devletin kurulmasında, bir kültür ve medeniyet dairesinden başka bir kültür ve medeniyet dairesine geçişte şu veya bu şekilde pay sahibidirler. Bunun için de onları bütün yönleriyle tanımak oldukça önemlidir. - - - bu dönemi yaşamış aydınlardandır. - - - adlı kitabında toplanan yazılarında son asır Türk edebiyatı ve sosyal hayatımızda önemli yerleri olmuş yirmi siyasi ve edebî şahsiyetin görüş, duyusu, düşüncesi ve tenkitleri ile az bilinen taraflarına kısmi bir ayna tutmaktadır.

Bu parçada sözü edilen yazar ve eseri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Necip Fazıl Kısakürek - Yılanlı Kuyudan
B) Yakup Kadri Karaosmanoğlu - Gençlik ve Edebiyat Hatıraları
C) Yahya Kemal Beyatlı - Siyasi ve Edebî Portreler
D) Halide Edip Adıvar - Türk'ün Ateşle İmtihanı
E) Yusuf Ziya Ortaç - Bizim Yokuş

11. Çocukluğumu geçirdiğim köyümüz geniş ormanların kıyısındaki bir yamaçtaydı. Evimizin bahçesi yüksek ağaçlar ve sık çalılıklarla kaplı bir orman gibiydi. Bir gün babam ile eniştem değirmene bir oluk yapmak için, uzamış gitmiş, epeyce kartlaşmış bir karaağacı kesip devirdiler. Ağaç yere düşerken yanındaki ağaçlardan birkaçının dallarını kırdı, bir uzun ağacın da kabuğunu sıyırdı. Bu, bir güz gününde olmuştu.

Bu parçanın dil, yapı ve anlatım özellikleri için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Betimleyici anlatım kullanılmıştır.
B) Geriye dönüş tekniğine başvurulmuştur.
C) Dil, alıcıyı harekete geçirme işlevinde kullanılmıştır.
D) Birinci kişili anlatım söz konusudur.
E) Yazar içten ve rahat bir dil kullanmıştır.

Haber Metni - Güncel Gazete ve Dergi Haberleri - Genel Ağ Haberleri

1. Aşağıdaki açıklamalardan hangisi ayraç içindeki terimle uyuşmamaktadır?

- A) Toplumu ilgilendiren, etkileyen bir olay, olgu veya düşünce ile ilgili yayın organlarıncı verilen bilgi (haber)
- B) Basın veya yayın organlarına haber toplayan, bildiren veya yazan kişi (muhabir)
- C) Gazete, dergi, kitap vb. yazılı kaynaklarda sayfanın yukarıdan aşağıya doğru ayrılmış olduğu dar bölümlerden her biri (sütun)
- D) Gazete veya dergilerde gündelik konuları bir görüş ve düşünceye bağlayarak yorumlayan yazı türü (köşe yazısı)
- E) Bir haberin yanlışlığını ortaya koymak için o haberin muhataplarının gazeteye gönderdikleri yalanlama metni (asparagas)

2. Aşağıdakilerden hangisi haber yazılarının bir özelliği olamaz?

- A) Dil; yalın, akıcı ve açık olmalıdır.
- B) Olay, güncel ve dikkat çekici olmalıdır.
- C) Verilen haber güvenilir olmalı ve değiştirilmeden okura yansıtılmalıdır.
- D) Haber için kullanılan başlık içeriğe uygun olmalıdır.
- E) Haberi ilgi çekici hâle getirmek için olaylar abartılarak verilmelidir.

3. İstanbul sokaklarında polisle hırsızlar arasında uzun bir kovalamaca başladı. Çaldıkları bir arabayla aşırı hız yapan kimliği belirsiz kişiler, polisin dur ihbarına uymadı. Polisin uzun takibi sonucunda hırsızlar, aracı bir köprü altına bırakıp karanlığın yardımıyla izlerini kaybettirdiler.

Bu haber yazısında aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı yoktur?

- A) Ne B) Ne zaman C) Nerede
- D) Kim E) Nasıl

4. • Uydurma haber
• Haberi derleyen, yayan kuruluş
• Gazetenin ilk sayfasındaki iri puntolu başlık
• Çarpıcı, dikkat çeken haber

Bu açıklamalarla aşağıdaki gazete terimleri eşleştirildiğinde hangisi dışta kalır?

- A) Sansasyonel B) Ajans C) Asparagas
- D) Manşet E) Sürmanşet

5. Haberci bir radar gibi çalışmalı. Nerede, ne olmuş; her şeyden haberdar olmalı. Her şeyden haberdar olurken anlattıklarında farklılık yaratmalı. Sıradan, her gün karşılaşılabilecek haberlerden ziyade farklılık yaratacak haberlerin peşinden koşmalıdır. Trafik kazaları ülkemizde çok sıradan haberlerdir, onun için haber değeri zayıftır. Ama freni boşalan kamyonun eve girmesi hatta evin yatak odasına girmesi, değeri yüksek bir haber olur.

Yukarıdaki parçada haber yazısının hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Tarafsızlığı
- B) Herkesi ilgilendirmesi
- C) Güncelliği
- D) İlginçliği
- E) Doğruluğu

6.

Bu haber metni ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Ayrıntılara yer verilmiştir.
- B) Bilgiden çok, yorum ağırlıklıdır.
- C) Kapalı bir anlatım söz konusudur.
- D) Görselle desteklenmiştir.
- E) Ters piramit tekniğiyle oluşturulmuştur.

7. Akıllı telefon, tablet gibi teknolojik cihazlar günümüzde iyi den iyiye yer ediniyor. Çok yakında hastalara acil müdahale için "Ayaklı Cankurtaran" uygulaması geliyor. "Ayaklı Cankurtaran", acil hastaların yerini harita üzerinden sesli uyarı mesajıyla saptamada oldukça etkili bir uygulama. Bu uygulamayla ilk yardım çalışanları ile ilk yardım sertifikasına sahip gönüllüler hastalara anında müdahale edebilecek.

Bu haber metnindeki altı çizili bölümlerde aşağıdaki 5N 1K sorularından hangisinin cevabı yoktur?

- A) Niçin B) Ne zaman C) Nerede
- D) Nasıl E) Ne

Haber Metni - Güncel Gazete ve Dergi Haberleri - Genel Ağ Haberleri

8. ABD’de 14 yıl önce geçirdiği trafik kazasında ağır yaralanan ve kendisine bir daha konuşamayacağı söylenen Amerikalı Brian Wilsan konuşma yetisine 2 papağanı sayesinde yeniden kavuşmasının ardından hayatının geri kalanını kuşlarla geçirmeye karar verdi.

Bu haber metniyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Haberi yapan kişinin kişisel yorumlarına yer verilmiştir.
B) Anlatım; açık, net ve anlaşılır bir şekilde yapılmıştır.
C) 5N 1K sorularına cevap verebilecek özelliktedir.
D) Haber metni, ilginç haberler kapsamında değerlendirilebilir.
E) Doğru, tarafsız habercilik anlayışına uygun hazırlanmıştır

9. I. Televizyon ve gazetenin tüm yayın ve iletim sistemlerini bütünleştirmiştir.
II. Görüntüleri, yazıları ve sesleri aynı ortam üzerinden ve aynı anda sunma imkânına sahiptir.
III. Haberler her bilgi akışında hızla değişerek güncellenmektedir.
IV. Sütun sınırından kaynaklanan yer sorunu ortadan kalkmaktadır.
V. Olay ortaya konurken kişisel değerlendirmeye yer verilmektedir.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin hangisinde genel ağ haberleri hakkında yanlış bir bilgi verilmiştir?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

10. Aşağıdaki haber cümlelerinin hangisinde yay ayrıç içindeki sorunun cevabı yoktur?

- A) İstanbul’da feribot seferleri yoğun sis yüzünden durdu. (Nerede?)
B) Bugün sabah 08.15’te Malatya’da şiddetli bir deprem oldu. (Ne zaman?)
C) Etna Yanardağı, uzun bir aradan sonra dün sabah tekrar faaliyete geçti. (Ne?)
D) Toprak kayması yüzünden Konya-Karaman arasında ulaşım sağlanamıyor. (Neden?)
E) Kötü hava koşulları nedeniyle THY’ye ait Ankara-Erzurum uçak seferleri yapılamıyor. (Nasıl?)

11. I. Dünyanın ilk 10 haber ajansı arasında yer alan Anadolu Ajansı, 98. yaşını kutluyor. 85 ülkeyi kapsayan muhabir ağı ve 98 yıllık güçlü deneyimiyle dünyanın dört bir yanına her gün binlerce haber, veri ve bilgiyi “Güvenilir Haberin Kaynağı” olarak servis eden Anadolu Ajansı, 98’inci yaşı dolayısıyla bir video yayımladı. “Anadolu Ajansı, binlerce isimsiz kahramanı ile dünyayı aydınlatmaya devam ediyor.” sözlerinin yer aldığı videoda kararlılık, fedakârlık ve cesaret vurgusu yapılıyor.

II. Çevremizde geçen hiçbir şey manasız değildir elbette ama bunun için önce bizim manalı olmamız gereklidir. Karanlıkta ötemize berimize dokunan her olay, bizim için hemen bir önem kazanabilir; ileriye, kendimize doğru taşıyabilir bizi. Kişinin önce kendine uyanması gerek, en derin karanlıklarda bile boş bulunmaması gerek, tetikte durabilmesi gerek. Hem delice susayabilmeli kişi, acıkabilmeli; açlığın, susuzluğun güzelliğini bilmeli.

Numaralanmış metinler için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) I. metinde öznellik, II. metinde nesnellik ağır basar.
B) I. metinde dil, heyecana bağlı; II. metinde şiirsel işlevdedir.
C) I. metin haber yazısından, II. metin bir denemeden alınmıştır.
D) I. metinde öyküleyici, II. metinde betimleyici anlatım ağır basmaktadır.
E) I. metin anlatmaya bağlı, II. metin göstermeye bağlı metin özelliği taşımaktadır.

12. - - - -; toplumu ilgilendiren yurt içindeki ve dışındaki birçok gelişmeyi, dikkat çeken bir manşetle kısa bir şekilde okurun karşısına çıkaran yazılardır.

Bu cümlelerin başına aşağıdakilerin hangisi getirilmelidir?

- A) Eleştiri B) Haber yazısı C) Gezi yazısı
D) Fıkra E) Sohbet

Gezi Yazısı - Divan Edebiyatında Gezi

1. Gezilen yerlerin ayrıntılı bir şekilde anlatılması Türk edebiyatında çok eski bir gelenektir. Divan edebiyatında - - - - adıyla bilinen gezi yazıları sadece edebiyatımız açısından değil tarih, coğrafya ve halk bilimi için de oldukça önemli ve zengin bir hazinedir.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdaki terimlerden hangisi getirilmelidir?

- A) vakayiname B) tezkire
C) antoloji D) siyer
E) seyahatname

2. Türkçe yazılan ilk gezi kitabı, - - - - adlı eserdir. Eser Portekizlilere karşı savaşırken Hint denizinde fırtınaya yakalanıp Gücerat'ta karaya çıkan yazarın Hindistan, Afganistan, Buhara ve Maverâünnehir yoluyla Edirne'ye dönüşü sırasında başından geçen serüvenleri anlatır.

Parçada boş bırakılan yere sırasıyla aşağıdaki yazar-eser adlarından hangisi getirilmelidir?

- A) Mirat'ül Memalik
B) Cihannüma
C) Tarih-i Seyyah
D) Fransa Sefaretnamesi
E) Acâibü'l Letâif

3. Şehrin doğusunda yine şehre bitişik camili, pek çok hanlı, hamamlı, imaret, mescit, medreseli ve çarşı pazarlı, binden fazla dükkânlı, bir İrem Bağı gibi bağlı bahçeli ve bol akarsulu, üç bin kiremitli mamur ve bakımlı, ağaçlı evlerdir. Bütün Tire şehri halkının ikindiden sonra dinlenme ve gezinti yerleri bu Karakadı semtidir. Yakın olmakla her gün bütün dostlar, maarif ehli vefalı arkadaşlar ve zarifler bölük bölük gelip bu kadı bağlarında neşelenerek musikiye riayet edip her âşık yanık yüksek sesle birbirlerine eşlik ederler. Bu kasabanın her köşesinde nice yüz yerde gülistan ve bostanlar içinde Hüseyin Baykara fasılları olur. Bütün mahallelerin çarşı pazarlarında yeşillik sofalar üzerinde yüksek çınar ve salkım söğütlerin gölgesinde dostlar ve arkadaşlar eğlenirler. Böyle huzurlu güzel kasabadır.

Bu parça ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Öyküleyici anlatım kullanılmıştır.
B) Araştırmacılara kaynak olma özelliği taşır.
C) Anlatım üçüncü kişi ağzından yapılmıştır.
D) Anlatım anlaşılır ve sürükleyicidir.
E) Betimleyici öğelere yer verilmemiştir.

4. Çukurca Hanı köyü menzili: Bu güvenli yere hizmetçileri-mizle ulaşınca canımızı kurtardık. Zira bu Domaniç Dağı, Rum, Arap ve Acem'de meşhur yüksek dağdır. En tepesine dokuz saatte çıkılır. Yol kesenler yatağı ve asiler durağı amansız bir dağdır. Zirve kısmı bulutlar içindedir. Hava açık olunca güney tarafında Mihaliç şehri, Erdek kasabası, Apolyont ve Biga kasabaları gözükür. Güney tarafında iki konak Kütahya ve doğu tarafında Bilecik kasabası gözükür böyle bir amansız dağdır. Hamd olsun esenlikle Çukurca Hanı'na düştük. Tüm köy halkı ensesindeki yaylağa çıkmışlar. Hemen Çukurca çukurunda karar etmeyip güneş batıncaya dek yaylağa çıktık. Bütün yaylaya çıkan halkın ortasına çadırımızı kurup konduk. Yüksek sesle akşam ezanını okuyup kalabalık cemaatle akşam namazını kıldık. Tüm yayla halkı bizden hoşlanıp yiyecek ve içeceklerimizi bol bol verdiler. O gece onlarla can sohbeti edip başımızdan geçenleri anlattığımızda onlar da "İyi can kurtarmışsınız" diye hamdettiler.

Bu parça ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Konuşma diline yakın bir anlatımı vardır.
B) Halkın anlayacağı deyimler kullanılmıştır.
C) Dil alıcılığı harekete geçirme işlevinde kullanılmıştır.
D) Araştırmacılar için önemli inceleme ve yorumlara imkân sağlar.
E) Yazar gezdiği yerleri aktarmakla kalmamış, onlara kendi yorumlarını da katmıştır.

5. Nabi'nin - - - - adlı eserinde, yaklaşık bir yıl süren hac yolculuğunun kelimelerle resmini çizer. Şehirler, gördüğü tarihî ve kültürel değeri olan binaların tasvirini yapar. Eser; Urfa, Şam, Kahire, Mekke ve Medine şehirleri ile ilgili bilgiler içerir.

Parçada sözü edilen eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tuhfetü'l-Haremeyn
B) Seyahatname-i Hudud
C) Avrupa Seyahatnamesi
D) Menazirü'l Avalim
E) Acaibü'l Letâif

6. Köprüden geçip Maverâünnehir'e girdiğimiz gün, orada istirahat ettik. Ertesi gün yola çıkıp Hazarnüve, oradan da Çarşamba kasabasına vardık. Hoca Yakup Çarhi'yi ziyaret edip oradan Hisarı Şaduman'a vardık. Bundan sonra Singerd Dağı'nı aştık. Dağda devamlı surette yağmur yağdı. Yağmur suları büyük bir ırmak gibi aktı. Allah'ın kudretini temaşa ettik. Buradan, Keş demekle bilinen şehre geldik. Sultan Haşim'le görüştük. O da geçiş izni verdi.

Seydi Ali Reis'in "Mirat'ül Memalik" adlı eserinden alınan parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kısa cümlelerle kurulu anlaşılır bir dil kullanılmıştır.
B) Olaylar kronolojik olarak sıralanmaktadır.
C) Yolculuk esnasında görülen olaylar anlatılmaktadır.
D) Anlatımında mantıksal bir bütünlük yoktur.
E) Metnin içeriğinde dinî unsurlar söz konusudur.

Gezi Yazısı - Divan Edebiyatında Gezi

7. Daha önce yazılmış olan eserlerden yararlanılarak ortaya çıkarılan; matematik, coğrafya ve kartografya konularına yer verilen esere, konularla ilgili şekiller ve haritalar da konmuştur. Dünyayı kıtalara ayırarak ülkeleri belli bir sıralama izleyerek anlatır. Eserde yer verilen konu başlıklarını şu şekilde toparlamak mümkündür: Arzın Küre Oluşu, Felekler ve Unsurlar, Kutuplar ve Daireler, Medarlar ve Mıntıklar, Haki-ki İklimler, Tul ve Arz Daireleri, Mevki Tayini, Mesafe Ölçüleri ve Mıkyaslar, Cihetler ve Rüzgârlar, Kara ve Deniz Haritaları, Kara Haritalarının Yapılmasındaki Güçlükler.

Parçada sözü edilen eser ve yazarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kitab-ı Bahriye - Piri Reis
B) Cihannüma - Katip Çelebi
C) Fransa Seyahatnamesi - Yirmisekizinci Çelebi Mehmet
D) Seyahatname - Evliya Çelebi
E) Avrupa Seyahatnamesi - Mustafa Sait Bey

8. "Zuhûr eyledikte bizim kıyl u kâl
Bin iki yüz otuz sekiz idi sâl (...)
Sıtanbul'a geçmiş idim salı gün
Cihan görmesün anın emsâlî gün
(kıyl u kâl: dedi kodu - sâl: yıl)

Bu dizelerden hareketle İzzet Molla'nın "Mihnet Keşan" adlı eseri için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Mesnevi nazım şekliyle yazılmıştır.
B) Seyahatname özelliği göstermektedir.
C) Keşan'a geldiği gün anlatılmaktadır.
D) Kişisel düşüncelere yer vermiştir.
E) Mekân ve zaman belirgindir.

9. Yirmisekiz Çelebi Mehmet Efendi'nin kaleme aldığı, gezip gördüklerini anlattığı sefaretnamesinde; dönemin Fransa'sı hakkında önemli bilgiler verilirken iki toplum arasındaki farklılıklar da Mehmet Efendi'nin bakışıyla anlatılmaktadır. Sefaretname'de az da olsa mukayese yoluyla anlatımlara yer verilmiştir. Mukayese edilen yerleri, Paris'in saray ve bahçelerini, halı ve ayna imalathanelerini, seralarını, rasathane, matbaa, kilise, kale ve istihkâmlarını, opera ve apartmanları ile Parisli kadınları tasvir ettiği eseriyle Lale Devri'nin dinamiklerini oluşturmuş ve Osmanlı'da, Batı'ya ait sosyokültürel etkiler kısa sürede kendini göstermiştir.

Bu parçadan hareketle "Fransa Sefaretnamesi" hakkında aşağıdakilerden hangisi kesinlikle çıkarılamaz?

- A) Fransa hakkında bilgi verilmektedir.
B) Karşılaştırmalı bir anlatım söz konusudur.
C) Fransa ve Osmanlı şehirleri karşılaştırılmıştır.
D) Gezilen şehirler betimlenmiştir.
E) Bu eserle Osmanlı'nın Batı yaşantısı hakkındaki bilgisi artmıştır.

10. Bunların vilayetlerinde büyük bir hastalık zuhur ettiğinde, başka vilayetlerden gelenler nice günler onlara karışmayıp temas etmeksizin konuşup sohbet ederler... Toulon şehrinde de hastalık zuhur etmiş. Kendilerinin ziyade korkuları olduğundan gelen kimselere otuz kırk gün ve bazılarına daha ziyade geçmedikçe yanaşmazlar... Nazarto ya da karantina tabir ederler. Montepellier şehri içinde ki milletin hastalıktan korkuları çok olduğundan ol mahal boş yer olup gelen gideni olmadığı için karantina etmeye münasip görmüşler... Bu nedenle kırk gün tamam olunca ya kadar ol sıkıntılı yerde kalındı.

Bu parçadan hareketle Sefaretname türü ile ilgili aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Görülen yerler, izlenimler, yalın ve sürükleyici bir us-lupla anlatılır.
B) İlginç özelliklerin, dikkat çeken mekânların anlatımı öne çıkarılır.
C) Yaşanmış bir gerçek üzerine oluşturulur.
D) Nesnel verilerden oluşan bilimsel belge niteliği taşır.
E) Gezilen yerlerin geçmişi ve ticari yapısı hakkında bilgi verir.

11. I. 17. yüzyılda yazılmış on iki ciltlik bir gezi kitabıdır.
II. Gerçekçi bir gözle izlenen olaylar, yalın ve duru, zaman zaman da fantastik bir anlatım içinde yazılmıştır.
III. Sıklıkla deyim kullanılmıştır.
IV. Olaylara çoğu defa alaycı bir tavırla yaklaşan Evliya Çelebi, bazen naklettiği olayları renklendirmek amacıyla uydurma haberler ve olaylar da ortaya atmış, okuyucunun ilgisini çekmek için aklın alamayacağı garip olaylara da yer vermiştir.
V. Şiir formunda yazılmıştır.

Numaralanmış cümlelerin hangileri, Evliya Çelebi'nin Seyahatname'si ile ilgili özelliklerden değildir?

- A) I ve II. B) I ve III. C) II ve IV.
D) I ve V. E) IV ve V.

Gezi Yazısı - Cumhuriyet Edebiyatında Gezi

1. Aşağıdakilerden hangisi gezi yazısı için doğru bir tanımdır?

- A) Toplumu yakından ilgilendiren güncel konuların tartışıldığı yazılardır.
- B) Ünlü kişilerin yaşamının başkası tarafından anlatıldığı metinlerdir.
- C) Görülen yerlerin özelliklerinin tanıtıldığı yazılardır.
- D) Bir yapının nesnel bir şekilde değerlendirildiği yazılardır.
- E) Yaşananların günü gününe aktarıldığı kişisel yazılardır.

- 2. I. Gezi yazılarında, gezilip görülen yerin ilgi çekici özellikleri ele alınır.**
- II. Gezilen yerlerin özellikle tarihî, coğrafi ve sosyal nitelikleri anlatılır.**
- III. Gezi yazılarında gezilen yerlerin özelliklerini anlatmanın dışında üsluba da dikkat edilir.**
- IV. Gezi yazılarında yörenin dil, din, inanç, âdet, gelenek, görenekleri anlatılabilir.**
- V. Gezi yazılarının romanlar gibi kurgusal bir yapısı vardır.**

Numaralanmış cümlelerin hangisinde gezi yazısıyla ilgili yanlış bir bilgi bulunmaktadır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

- 3. Güney istasyonlarından birinde iki saatten beri üşüyerek tren bekliyorum. Kasabadan yarım saat uzakta sık bir ağaçlık arasında kaybolmuş bir istasyoncuk... Neredeyse karşı tepelerde tan atacak... Fakat biz zifiri karanlık ve sessizlik içindeyiz. Etrafımızı saran, tepemizde gökyüzüne doğru alabildiğine uzanıp gidiyor gibi görünen ağaçların karanlığı; kalın bir buğu tabakasıyla kapalı göğün gözlerinde kendi karanlığı...**

Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Betimleyici öğelerden yararlanılmıştır.
- B) Kişileştirmeye yer verilmiştir.
- C) Karşılaştırma yapılmıştır.
- D) Farklı duyularla algılanabilecek ayrıntılara yer verilmiştir.
- E) Üçüncü kişili anlatım kullanılmıştır.

- 4. Bursa'yı arkada bırakıp ovalara daldık. Ağaçlar yarı çiçek, yarı yaprak, en güzel çağında... Ekin tarlaları alabildiğine yeşil... Sekiz, on kilometrede bir, bir çeşme... Her yer sulak. Toprağı azıcık eşseniz su fışkıracak. Türkiye'mizin en verimli, en mamur, Garp'ın, mesela Fransa'nın Normandiya'sını çok andıran, arazisinde yol almaktayız. Hoşa gitmeyen tek şey yok. Uzaktaki dağlar, yaklaştığımız göller ve kasabacıklar, ne varsa, kuzuları, koyunları, hepsi temiz. Mandaları bile...**

Bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Gözlemlere sıkça yer verilmiştir.
- B) Benzetme sanatından yararlanılmıştır.
- C) Yazarın anlatılanlarla ilgili beğenisi söz konusudur.
- D) Eksiltili cümleler kullanılmıştır.
- E) Gezi türüne özgü özellikler yer almaktadır.

- 5. Dünyada flamingoların yaşadığı yerlerden birinin Erciş olduğu biliniyor, asıl flamingo ülkesi ise Nakuru Gölü'nün bulunduğu Kenya malum. Anadolu'da alı tuma diye bilinen bu zarif ve kıvılcı kuşların sodalı suları sevdiği besbelli. Renginden ve krater göllerinden yükselirken görülmelerinden dolayı ateş kuşu da denmiş onlara. Flamingolar gerçekten çok zarif kuşlar.**

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

- A) Öyküleme
- B) Açıklama
- C) Tartışma
- D) Karşılaştırma
- E) Sayısal verilerden yararlanma

- 6. Edebiyatımızda gezi yazısı dendiği anda herkesin aklına Evliya Çelebi'nin "Seyahatname"si gelir. Reşat Nuri'nin**

I

Anadolu Notları ve Falih Rıfkı'nın Bizim Akdeniz, Denizaşırı

II

III

ve İsmail Habib Sevük'ün Tuna'dan Batıya, Yurttan Yazılar

IV

adlı eserlerini ile Melih Cevdet Anday'ın Düşsem Yollara Yollara'sını unutmamalıyız.

V

Bu parçada numaralanmış yerlerin hangisinde yanlış bir bilgi verilmiştir?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

Gezi Yazısı - Cumhuriyet Edebiyatında Gezi

7. Kale civarında bir güzel dinlenip Akdamar'a gitmek üzere yola koyulduk. Karşımızda Gevaş Sıradağları karlı zirveleriyle bir harika görünüyor. Yolculuğun tamamına yakını göl manzaralı. Yeşil otlaklarda tereyağı, peynir, taze süt ve yayla etinin kaynağı koyun ve sığır sürüleri otluyor. Pazar olduğu için piknikçiler de boş durmamış. Kıyı boyunca mangal ve semaver başları cıvı cıvı. Kıyıya sıfır kahvaltı salonları, Alanya'daki beş yıldızlı oteller gibi dip dibe uzayıp gidiyor.

Bu parçayla ilgili aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılabilir?

- A) Betimleyici ögelere yer verilmiştir.
B) Dil, alıcıyı harekete geçirme işlevinde kullanılmıştır.
C) Tartışmacı anlatım ağır basmaktadır.
D) Kişileştirme sanatından yararlanılmıştır.
E) Anlatımda devrik cümleler vardır.

8. Dış kapının kemeri altından Tac Mahal'e bakıyoruz. Servili bir su kanalının sonunda onun klasik olduğu kadar esrarlı güzelliği ve bilhassa hatırası, bizi kendisine doğru çekiyor. Geniş bir mermer taraça ortasında büyük bir kubbe ve yanında daha küçük kubbeler... Nispetlerinde o kadar ahenk var ki uzaktan görülen o sadelik, yaklaştıkça bir ihtişam manasına bürünüyor. Kapı eşiğinde ise ulu ve baş döndürücü bir heybete dönüşüyor.

Bu parçanın türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Röportaj B) Anı C) Günlük
D) Gezi yazısı E) Deneme

9. Göğe doğru yükselen sivri burçlarıyla zamana direnen Dom Katedrali'nin kasvetli soğuk, küf kokulu iç kısmını gezdikten sonra ana giriş kapısından çıkıp meydanı boydan boya katederek köşedeki Dom Forum'a adeta sığındım. Katedral hakkında kaynaklarda "Almanya'nın Köln şehrindeki büyük katedralin ismidir. Katolik mezhebinin ibadethanesidir, inşaatı tam altı yüz otuz iki yıl sürmüştür. Gotik tarzdaki Köln Katedrali yedi bin metre kare alanda yüksekliği yüz elli metreyi bulan iki kulesiyle Unesco Kültür Mirası Listesi'nde yer alıyor." şeklinde bilgiler bulunmaktadır.

Bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Tartışmacı bir üslupla yazılmıştır.
B) Öğretici bir metinden alınmamıştır.
C) Benzetme ve kişileştirmeler kullanılmıştır.
D) Şehrin tarihî geçmişi anlatılmıştır.
E) Yazar kendi ülkesinin kültürüyle gittiği ülkenin kültürünü karşılaştırmıştır.

10. Çağlayan sesleri ile gönül oyalayıp renklerine, resimlerine doyamadığımız bu şeyin adına tabiat diyoruz. Burada tabiatın her türlü var: Lübnan çamları, yetişen yaylaları ile dağ ve orman tabiatı, denize yukarıdan bakan ve çağlayan döken sonra uzaklarda alçala alçala geniş ve derin bir kumsalda eriyen yalısı ile eşsiz bir kıyılar tabiatı. Sağa döndüğünüzde gözlerinizi görünmez çizgileri ile dinlendiren, sola baktığınızda hayalinizi enginler rüyası içinde sallayan deniz tabiatı, iki taraça ile Toros eteklerine doğru geniş, düz avlık ve seyranlıklar ova tabiatı, hepsi, her çeşidi var.

Bu parçada gezi yazılarının aşağıda belirtilen özelliklerinden hangisi görülmez?

- A) Dilin göndergesel işlevinde kullanılması
B) Açıklayıcı betimlemelere yer verilmesi
C) Anlatılan yerin kültürel özelliklerinin tanıtılması
D) Gözlem ve görselliğin öne çıkarılması
E) Gezilen yerin doğa güzelliklerinin anlatılması

11. Adı geçen bağın ortasında, göğe uzanmış bir yüksek kubbedir ki güya aydınlık hamam camekânı gibi tepesi açıktır. Bu açık yerde altı adet ince mermer sütun üzerinde Kıyanıyan tacı gibi bir kubbecik vardır. Sanatkâr iş üstadı, bu küçük kubbenin ta tepesine halis altın ile yaldızlanmış bir çeşit demir mil üzerine bir bayrak yapmış, ne taraftan rüzgâr eserse o tarafa döner o bayrak. Garip görünüşlüdür. Ama aşağı büyük kubbe sekiz köşelidir. Bu kemerli kubbe içinde dahi sekiz kemer vardır. Her kemerin altında bir kış odası...

Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Betimleyici anlatım kullanılmıştır.
B) Kişileştirme yapılmıştır.
C) Benzetme sanatından yararlanılmıştır.
D) Devrik ve eksilti cümleye yer verilmiştir.
E) Öznel ve nesnel cümlelere örnek vardır.

CEVAP ANAHTARI

Test 1	1. E	2. C	3. D	4. A	5. C	6. D	7. C	8. D	9. E	10. B	11. A	12. E
Test 2	1. B	2. B	3. A	4. E	5. C	6. D	7. E	8. D	9. B	10. E	11. D	12. E
Test 3	1. A	2. A	3. D	4. B	5. B	6. E	7. A	8. E	9. A			
Test 4	1. B	2. C	3. A	4. E	5. C	6. B	7. D	8. D				
Test 5	1. D	2. E	3. C	4. D	5. A	6. D	7. C	8. E	9. E	10. C	11. E	12. A
Test 6	1. A	2. E	3. D	4. D	5. A	6. D	7. C	8. A	9. B	10. A		
Test 7	1. C	2. E	3. D	4. B	5. E	6. A	7. A	8. C	9. E	10. A	11. A	
Test 8	1. A	2. D	3. C	4. B	5. E	6. D	7. C	8. D	9. C	10. D	11. B	
Test 9	1. C	2. D	3. E	4. A	5. D	6. E	7. A	8. B	9. B	10. E	11. D	12. C
Test 10	1. B	2. C	3. C	4. D	5. A	6. A	7. E	8. E				
Test 11	1. D	2. E	3. B	4. A	5. D	6. E	7. C					
Test 12	1. C	2. C	3. B	4. A	5. D	6. A	7. B	8. D	9. E			
Test 13	1. C	2. D	3. C	4. A	5. E	6. B	7. A	8. B	9. D	10. E	11. A	12. C
Test 14	1. D	2. E	3. E	4. A	5. B	6. B	7. D	8. A	9. A	10. A	11. C	
Test 15	1. A	2. C	3. B	4. C	5. C	6. A	7. D	8. A	9. C	10. E	11. E	12. D
Test 16	1. B	2. D	3. B	4. B	5. B	6. D	7. E	8. D	9. A			
Test 17	1. E	2. B	3. C	4. D	5. E	6. A	7. B	8. C	9. D	10. A	11. E	12. A
Test 18	1. D	2. E	3. B	4. A	5. C	6. A	7. E	8. D	9. E			
Test 19	1. E	2. A	3. A	4. C	5. A	6. B	7. E	8. D				
Test 20	1. D	2. A	3. A	4. E	5. B	6. B	7. C	8. E	9. C	10. D	11. C	
Test 21	1. B	2. A	3. E	4. A	5. A	6. E	7. D	8. B	9. A	10. C	11. C	
Test 22	1. E	2. E	3. B	4. E	5. D	6. D	7. C	8. A	9. E	10. E	11. C	12. B
Test 23	1. E	2. A	3. E	4. C	5. A	6. D	7. B	8. C	9. C	10. E	11. D	
Test 24	1. C	2. E	3. E	4. B	5. B	6. E	7. A	8. D	9. D	10. C	11. B	